

D

ŞALOM

Dergi

KASIM-ARALIK 2011
SAYI: 7 5TL.

**DANIEL
BARENBOIM
VE WAGNER**

**DOSTOYEVSKI'DE
TANRI DÜŞÜNCESİ
ÖZGÜRLÜĞÜN
KENDİSİDİR**

**PEYGAMBERLER
VE KRALLARIN
YAŞAYAN
MİRASI**

VI-LA-FLOR
AŞKINI TENERİFE'DE
ARAYAN
KIRKLARELİLİ
ALBERTO

**EVRENDEN
TORPİLİNİZ
VAR MI?**

**FARKLILIKLARINDAN
BİR BÜTÜN
İNŞA EDEN
İKİLİ**

**Mine Kırıkkanat
& Daniel Colagrossi**

**KIŞ MODASINDA
FEMİNEN
ÇİZGİLER**

**TANGO...MÜZİK...
SONBAHAR
TUTKUSU SERGİ...**

RAYMOND WEIL

GENEVE

INDEPENDENCE
IS A STATE OF MIND

raymond-weil.com | maestro collection

 GÜNSAL

Tel: (0212) 292 86 20 Pbx
www.gunsal.com

22-26

46-54

İçindekiler

5 GÜNDEM 10-16

MARC JACOBS, JOHN GALLIANO'NUN YERİNİ Mİ ALACAK?

GEZİ 22-26

ANILARI HER ZAMAN ISITACAK BİR KOMŞU GEZİSİ

YUNAN ADALARI VE RODOS

Akdeniz üstündeki bütün limanlarda, adalarda öylesine ortak bir payda var ki: Bazen aşîkâr, bazen de ancak gönül gözüne görünür olan!

KÖKLER 28-35

Vİ-LA-FLOR

Aşk öykülerinin kahramanları etten kemikten birer fani olsa da, öykülerin kendileri ölümsüzdür. Kalcılıklarını, öncelikle onlara hayat vermiş olan duyguların gücüne borçludurlar...

ARKEOLOJİ 40-44

PEYGAMBERLER VE KRALLARIN YAŞAYAN MİRASI

GÜNCEL 18-20

ÖZGÜRLÜK MÜ DEDİNİZ...
O DA NEDİR?

SÖYLEŞİ 46-54

MİNE KIRIKKANAT & DANIEL COLAGROSSI

"Taşradan geldiğim ilk yıllarda, diyebilirim ki NDS'nin bana kazandırdığı en önemli şey Rum, Ermeni ve Musevi arkadaşlarımdı. Çok-kültürlülüğüm, bir gazeteci olarak azınlık haklarına verdiğim yer, milliyetçi olmadan vatansever olabilmem, hep bu sayededir."

PERSPEKTİF 36-38

NEFRETE KARŞI SINIRSIZ BİR
BAHÇE ve GÖKYÜZÜ YARATMAK

86-88

66-67

56-62

MÜZİK

56-62

DANIEL BARENBOIM'LA SANAL SÖYLEŞİ

Çok yönlülüğü, yorumculuğu, müzikle insan yaşamına çizdiği paralelleri, müziği algılama felsefesi, orkestra şefliği ve özellikle insan olarak ideallerine bağlılığı ile beni büyüleyen Daniel Barenboim...

NİTELİK

64

GÜLERYÜZLÜ YAHUDİLİK VE KÜÇÜK ZEVKLER...

EDEBİYAT

68

DOSTOYEVSKI BEYAZ GECELER

İnsan yüreğinin olanaklarını zorlayan o sınırsız anlama isteği, Dostoyovski' de kaynağını tek bir yerden alıyor: Doyumsuz insan sevgisi.

KİTAP

66-67

EVRENDEN TORPİLİNİZ VAR MI?

MODA

90-96

KAVRAM

70-73

KÖTÜLÜK GÜÇLERİ VE AJANLARI: İBLİSLER, CİNLER, RUHLAR VE ÖTEKİLER

SİNEMA

76-84

AZ BİLİNER DÜNYA SİNEMALARI MEKSİKA SİNEMASI

PSİKOLOJİ

86-88

İNSANA AİT DUYGU MANZARALARI

SAĞLIK

102

İMLANT HAKKINDA BİLMEDİKLERİMİZ

SANAT AJANDASI

98-101

SONBAHARDA

RUHUNUZU SANATLA ISITIN

İstanbul yine sanatla dop-dolu. Kaçırılmaması gereken sergiler, tangodan nostaljik esintilere pek çok konser... Mutlaka biri size göre!

70-73

Yeni Yaris... Yeni Toyota... Heyecana var mısınız?

Karşı koymaya çalışma. Nasıl olsa Yeni Yaris'in zekasına ve baştan çıkarıcılığına yakalanacaksın, tasarımına ve teknolojisine kapılacaksın. Evet şimdi, heyecana hazır mısın?

Yeni Yaris'in dünyasını keşfetmeye başlamak için akıllı telefonla yandaki barkodu tarayınız.

YARIS'e
var mısınız?

Today
Tomorrow
Toyota

Ne dilediđinize dikkat edin!

Çünkü Crystal Concierge ile bu dileklerinizi gerçekleştirebilirsiniz.

Crystal'ın ayrıcalıklı "concierge" hizmetiyle bir telefonla VIP organizasyonlara katılabilir, dünyanın en seçkin restoranlarında rezervasyon yaptırabilirsiniz. Dilerseniz dünyanın en ünlü mağazalarını, kapanış saatinden sonra bile açtırabilirsiniz.

Siz de Crystal Concierge hizmeti almak istiyorsanız, 444 0 446 Vip Line'ı arayabilirsiniz.

Pahada ağır şeyleri almanın en hafif yolu

Crystal

crystalcard.com.tr

444 0 446
Yapı Kredi VIP Line

Editörden...

ŞALOM Dergi

**Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın
A.Ş. adına sahibi**

Av. Yakup Barokas

Genel Yayın Yönetmeni

İvo Molinas

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Işık Sivil Karakoç

Yan Yayınlar Koordinatörü ve Editör

Nelly Barokas

Reklam Planlama Koordinatörü

İsak Behar

Sayfa Tasarımı

Semra Öner

Bella Parlakşimşek

Kapak Tasarımı

Bella Parlakşimşek

Yazı Kurulu

Nelly Barokas, Gila Erbeş,
Tilda Levi, Tuna Saylağ

Yönetim Yeri

Atiye Sok. Polar Apt. 12/6
Teşvikiye - İstanbul

T: (0212) 231 92 82 - 240 41 44

F: (0212) 231 92 83

www.salom.com.tr

Basıldığı Yer

Ekspress Grafik Baskı Sistemleri Matbaa
ve Yayıncılık San. ve Tic. Ltd. Şti.

Deposite İş Merk. A6 Blok 2. Normal
Kat, Bağimsız Böl. No: 19-20/A İkitelli

OSB - İstanbul

T: (0212) 671 61 51

F: (0212) 671 61 52

Yayın Türü:

Yaygın - Süreli

ŞALOM GAZETESİ'NİN EKİDİR.
ABONELERE ÜCRETSİZDİR.

Sevgili okurlar, Şalom-DERGI'nin Kasım-Aralık sayısı ile yeniden birlikteyiz. Roş Aşana (Yahudi yeni yılı), Yom Kipur (Kefaret Günü) ve Sukot'u (Çardaklar Bayramı) geride bıraktık. Tişri ayında yoğunlaşan bu kutsal günlerin ardından, Yahudi yeni yılı 5772'nin ilk dergisi zengin içeriği ve ilgi çekici konuları ile sizlere ulaşmış oluyor.

Bu derginin kapağına medyatik bir çiftin; Mine Kırkkanat ile eşi Daniel Colagrossi'nin karşılıklı sevgilerinin ve aralarındaki uyumun çehrelerine yansıdığı bir fotoğrafı taşıdık. Bu ünlü çiftin dergimize özel olarak verdiği söyleşiyi zevkle okuyacağınızdan hiç kuşkumuz yok.

Derginin bu sayısında aramıza üç yeni isim katıldı. Dünyada farklı etnik ve dini gruplar arasında nefreti yok etmeyi amaçlayan 'Nefrete Karşı 2011 Saat' kampanyasının gönüllüsü Antropolog Derya Ağış, bu konuda yaptığı etkinlikleri içeren bir yazıyı kaleme aldı.

'İnsana ait duygu manzaraları' başlığı ile Şalom-DERGI'ye ilk yazısını yazan Psikolog Esin Acıman, Masumiyet, Şüpheler ve Gerçek, Affetmek ve Unutmak gibi insani duyguları mercek altına alıyor.

Diğer yeni yazarımız Lolita Nahmias Haleva'nın 'Vi-la-flor /Çiçeği Gördüm' başlıklı yazısını okurken Kırklareli, Küba, Tenerife üçgeninde gelişen, kötü bir sonla biten, çok sürükleyici, tarihi bir film görüyormuş izlenimine kapılacağız.

Bu yazının, 1900'lerin ilk yıllarına ait Yahudi cemaatinin tarihine ışık tutması açısından ayrı bir önem taşıdığına inanıyorum. "Keşke aile geçmişlerinde bu tür ilginç öykülere sahip olup onları kaleme alacak kişiler çoğalsa, bu belgeleri 'Kökler' başlığı altında yayınlamaya devam etsek" diye düşündüm. Umarım bu düşünce gerçeğe dönüşür.

Süzet M. Sidi hayali bir söyleşi formatında Maestro Daniel Barenboim ile Wagner ilişkisini ele alırken, Erdoğan Mitrani 'Dünya Ülkeleri Sinemaları' dizisinde Meksika sinemasını tanıtıyor. Bu sayımızda ilgi ile takip edilen 'Yahudilikte Batıl İnanç ve Uygulamalar' dizisi devam ediyor, Yunan adalarında gezerken Rodos'un Yahudi tarihi konusunda bilgi ediniyoruz.

Tanıtımını yaptığım yazılar dışında dergide sosyoloji, edebiyat, sağlık, arkeoloji, moda, sanat gibi geniş bir yelpazede konu çeşitliliği bulacaksınız. Kurban Bayramı öncesinde yayımlanan Şalom-DERGI'nin 7. sayısının bayram tatilinde zamanınızı hoşça geçirmenize vesile olacağını umuyor, Şalom-DERGI'nin 8. sayısını Ocak ayı başında sizlere ulaştırmayı hedeflerken, 2012 Miladi yılının barış ve huzur yılı olmasını diliyorum.

Dergi baskıya girdiğinde Van'ı vuran depremde birçok vatandaşımızın yaşamını yitirdiği acı haberini aldık. Hepimizin başı sağ olsun.

Nelly BAROKAS

nellybarokas@gmail.com

İRVİN'in kaleminden

İRVİN MANDEL

ŞALOM GAZETESİ'NİN EKİDİR.
ABONELERE ÜCRETSİZDİR.

be special

TITANIC
RESORTS & HOTELS

Ayelet Zurer, Superman'ın annesi rolünde

İsraili artist **Ayelet Zurer**, **Russell Crowe**'in de rol aldığı yeni çevrilmekte olan bir filmde Superman'ın annesini canlandıracak. Zurer ile Crowe filmde Superman'ın biyolojik ebeveynleri olacaklar. "Man of Steel" adlı filmde Kevin Costner, Diane Lane ve Amy Adams da rol alacak. Superman'ın annesi rolü, daha önce "Melekler ve Şeytanlar" filminde Tom Hanks ile oynayan, Steven Spielberg'in "Münih" filminde rol alan Ayelet Zurer için Hollywood'da başarı yönünde yeni bir adım niteliğini taşımakta.

Sahnede 83 yıl ile Guinness rekoru

İsraili tiyatro sanatçısı **Hanna Meron**, en uzun sahne kariyeri alanında dünya rekorunu kırdı. Oyunculuğa 4 yaşında başlayan, İsrail tiyatrosunun 'first lady'si Hanna Meron, 'tiyatrodan uzun kariyere sahip sanatçı' unvanına da sahip oldu.

Guinness Dünya Rekorları Sözcüsü **Anne-Lise Rouse**, 83 yıllık sahne hayatıyla Meron'un 'en uzun kariyere sahip tiyatro sanatçısı'

unvanına hak kazandığını söyledi. Almanya'da doğan Hanna Meron, henüz 4 yaşındayken oyuncululuğa başladı. Yine çocukken **Fritz Lang**'in 'M' filminde oynayan Meron, Nazi Partisi'nin iktidara geçtiği 1933 yılında ailesi ile birlikte Kutsal Topraklara göç etti.

Günümüzde 87 yaşında olan Hanna Meron, ünlü Cameri Tiyatrosu'nda "The Baggage Packer" oyununda rol alıyor.

Ölü Deniz Parşömenleri sanal ortamda

Dünyanın en önemli arkeolojik hazinelerinden sayılan **Ölü Deniz Parşömenleri** İsrail Ulusal Müzesi ile Google'ın çalışmaları ortak projesi sonucu internette insanların hizmetine sunuldu.

İlk aşamada beş parşömen, Eylül ayının son günlerinde sanal ortamda yerini aldı.

Yazıldıklarından iki bin yıl sonra Kumran'da gün yüzüne çıkan **Ölü Deniz Parşömenleri**'nin Google'ın teknolojik altyapısı sayesinde, insanların bazı bölümlerini İngilizce tercümesiyle okuyabilecek olmasının heyecan verici olduğu ifade edildi.

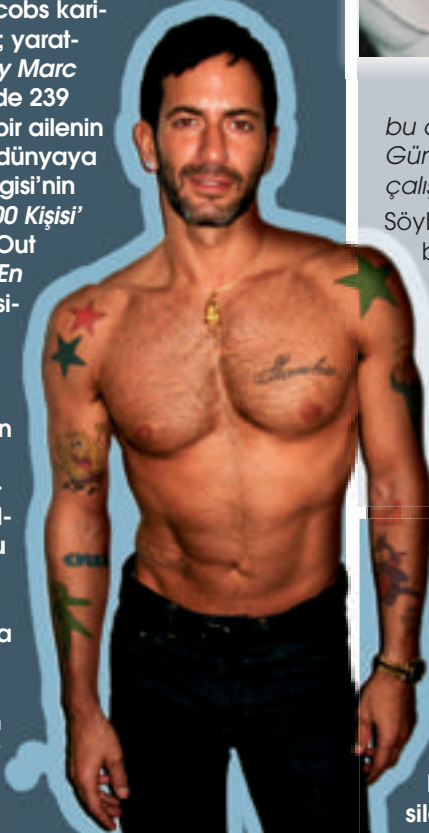
Web sitesinin etkinliğe geçtiği günden itibaren bir haftalık sürede 1.042.104 kişinin siteyi ziyaret ettiği açıklandı. Google'dan yapılan açıklamada ziyaretçilerin 400.000'nin ABD'den, 58.000'nin Japonya, 48.000'nin Kanada'dan olduğu bildirildi. Hollanda, Hırvatistan, İngiltere ve Brezilya her biri yaklaşık 35.000 ziyaretçi ile takip eden ülkeler. Sitenin Suudi Arabistan, Mısır, Türkiye, İran, Afganistan ve Irak'tan da ziyaret edildiği ifade edildi.

Marc Jacobs, John Galliano'nun yerini mi alacak?

Marc Jacobs'un yaratıcı tasarımcı olarak, antisemit söylemlerinden dolayı *Christian Dior*'daki görevine son verilen *John Galliano*'nun yerini alacağı söylentisi moda dünyasında yayıldı. Şimdilerde *Louis Vuitton*'un yaratıcı tasarımcılığını yapmakta olan *Marc Jacobs*'un 1990'larda Dior'a alınması söz konusu olmuş ancak bu görevi Galliano'ya kaptırmıştı.

O yıllardan bu yana Marc Jacobs kariyerinde oldukça başarılı oldu; yaratıcı 'Marc Jacobs' ile 'Marc by Marc Jacobs' markalarının 60 ülkede 239 şubasını açtı. 1963'te Yahudi bir ailenin çocuğu olarak New York'da dünyaya gelen Marc Jacobs, *Time* Dergisi'nin '2010 Yılı Dünyanın En Etkin 100 Kişisi' listesinde yer aldı. Tasarımcı, *Out* Magazin'in '2011 Yılı ABD'nin En Güçlü Eşcinsel 50 Erkeği' listesinin 12. sırasındaydı.

2007 yılında yönetmen *Loic Prigent*, Jacobs ve *Louis Vuitton* birlikteliğini konu alan bir belgesel çekti. 2009'da Jacobs'un tasarladığı, eşcinseller arasında evliliğin yasallaşması isteminin duyurusunu yapan t-shirt'ler kendi markasını taşıyan mağazalarda satışa çıkarıldı. Genç yaşında birçok ödüle layık görülen Marc Jacobs'un Fransa'dan aldığı çok saygın ödüllerden biri de 'Chevalier des Arts et des Lettres' ödülü oldu.

Helen Mirren kibbutzda çalışmış

Hollywood'un Oscar ödüllü artisti *Helen Mirren*, *New York Post*'a verdiği söyleşide, 1960'lı yıllarda İsrail'de bir kibbutzda yaşadığını anlattı. Yeni filmi "The Debt" hakkında bilgi veren Helen Mirren; "Bu film için İbranice öğrenmeye başladım. İsrail'i seviyorum ama

bu o ülkeye ilk gidişim değil. 1960'lı yıllarda, Altı Gün Savaşı'ndan altı ay kadar sonra kibbutzda çalıştım" şeklinde konuştu.

Söyleşi sırasında Helen Mirren, o dönemde bir Yahudi genci ile arkadaşlık yaptığını, onunla İsrail'e geldiğini anlattı ve "Benim kibbutzda işim tarlalardaydı. Elimde koca bir sepetle meyve toplamaya giderdim" dedi. Helen Mirren rol aldığı, yönetmenliğini *John Madden*'in yaptığı, "The Debt" filmi 2007 yapımı bir İsrail filminin yeni bir adaptasyonu...

BMW de zoraki işçi çalıştırmış....

BMW otomobil şirketinin sahipleri Holokost yılları süresince zoraki işçi çalıştırdıkları iddiasını kabul ettiler. 1916'da kurulan Alman BMW şirketi, savaş yıllarında Naziler için silah ürettiler. O dönemde fabrikalarda çalıştırdıkları işçi sayısının yaklaşık 50 bini işçi olarak çalıştırılan esirlerdi.

Die Zeit Gazetesi'nde yer alan habere göre, *Guenther Quandt* Nazi Partisi'nin üyesi olup Yahudi işyerlerini sahiplenirken Nazi ileri gelenleriyle işbirliği içine girmişti. Silah üretimi konusunda gösterdiği yoğun çaba nedeniyle kendisine "Wehrwirtschaftsführer" (silah sanayinin lideri) lakabı takılmıştı.

Savaş sonrasında tutuklanan *Guenther Quandt*, Nazilerin cinayetlerinde etkin rol almamış olması gerekçesiyle serbest bırakıldı. Günümüzde *Guenther Quandt*'ın ailesi haelen şirket hisselerinin çoğunluğunu elinde bulundurmaktadır. Torunu *Gabriele Quandt* yaptığı açıklamada, ailesinin geçmişindeki bu lekeyi bilmezden gelmenin hata olacağını söyledi.

Müze açılışı 2013'te

Varşova kentinde inşa edilmekte olan Yahudi Tarihi Müzesi, Varşova Gettosu başkaldırısının 70. yıldönümü olan 2013'te açılacak. Müzeyi yılda 500 bin kişinin ziyaret etmesi bekleniyor. Polonyalı tarihçi *Marian Turski*, müze sayesinde Yahudilerin Naziler tarafından yok edilmesinin ardından ülkelerinde oluşan boşluğu bir nebze doldurmayı başaracaklarını ifade etti. 2013'ün 19 Nisan günü ziyaretçilere açılacak müze, bir zamanlar Varşova Gettosu'nun konumlandığı bölgede yer almakta.

İsraili süpermodel Bar Rafaeli, Escada modaevinin yeni parfümünün tanıtımını yapıyor. Bir Alman modaevi olan ve Wolfgang ile Margaretha Ley tarafından 1976 yılında kurulan Escada, spor ve spor/şık kıyafetleri ile çok genç olmayan ancak genç görünmek için para harcamaktan çekinmeyen bir kitleye hitap etmekteydi. Margaretha Ley'in zamansız ölümü ile şirket giderek başarısızlığa sürüklendi. İki yıl kadar önce şirketi satın alan Hint asıllı İngiliz Mittal ailesi Escada'ya yeniden ivme kazandı.

İsrail'de Castro, Pilpel, Fox ve Strauss markaları, ülkesi dışında Passionata ve Victoria's Secret için modellik yapan Bar Rafaeli, Escada'nın yeni parfümünün tanıtım çekimlerini yaptı. Rafaeli parfümün tanıtım kampanyalarında katılacağı özel davetlerde parfümü tanıtıcı konuşmalar yapacak.

Escada'nın YENİ YÜZÜ RAFAELİ

Fortune'ün güçlü işkadınları listesi

Arison Yatırım'ın CEO'su 37 yaşındaki Efrat Peled, ABD'de yayınlanan Fortune dergisinin 'En Güçlü 50 İşkadını' listesinde 44. sırada yer almaktadır.

Efrat Peled, ABD dışındaki ülkelerin göze çarpan işkadınları arasında yer alan tek İsraili girişimci. Peled, Shari Arison'un özel ve uluslararası yatırım şirketini yönetmektedir.

Arison Yatırım, Bank Hapoalim, Shikun&Binui inşaat şirketi, Salt Ltd. gibi ekonomik girişimleri kapsamı altında bulundurmaktadır. İngiliz-Amerikan ortak yatırımı bir şirketin CEO'su Cynthia Carroll, Fortune'ün En Güçlü 50 İşkadını listesinin başında yer alıyor.

YAHUDI FİLM FESTİVALI'NDE 70 FİLM

Her yıl Londra'da düzenlenen Yahudi Film Festivali'nin 15.'sinin açılışı 1 Kasım günü gerçekleşti. Festival programında yer alan İsrail, ABD, Polonya, Kanada ve Çek Cumhuriyeti yapımları arasında ödül kazanmış filmler, TV dizileri, kısa ve belgesel filmler bulunmaktadır.

Festivalin gala gecesinde Paolo Sorrentino'nun "This Must Be The Place" adlı filminin gösterimi yapıldı. Bu filmde Sean Penn babasına işkence eden savaş suçlusunu bir Nazi'yi aramaya karar veren yaşlı bir rock şarkıcısını canlandırıyor. İsraili yönetmen Joseph Cedar'ın yazıp yönettiği ve Cannes Film Festivali'nde En İyi Senaryo ödülünü kazanan "Footnote" da festival programında yer alacak filmler arasında.

Yahudi Film Festivali'nin Müdürü Judy Ironside, festivaldeki filmlerin % 60'ının İsrail filmleri olduğunu, "Mary Lou" ile "A Jewish Girl in Shanghai" adlı filmlerin ilgi çekeceğini söyledi. Festivali 12 bin kişinin izleyeceği bildirildi.

This Must Be
The Place

Footnote

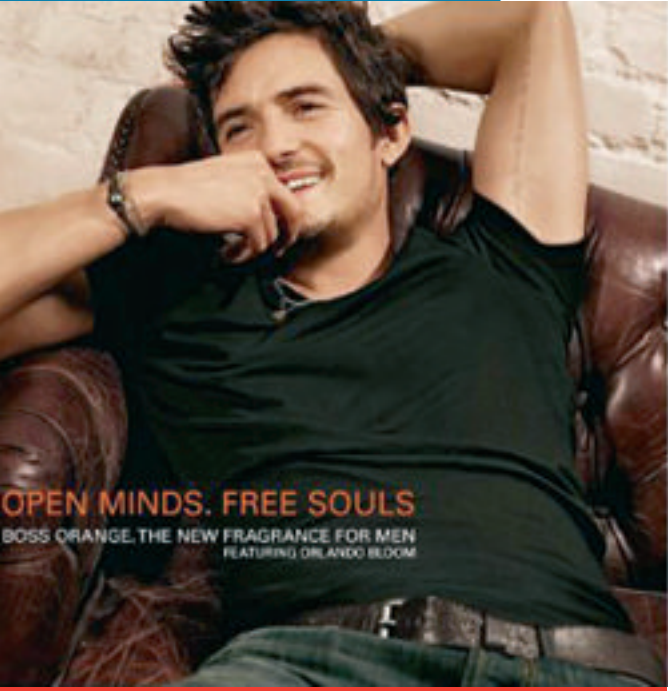

Her işin kolayı var!

Mutfakta hayatı kolaylaştıracak
ne varsa Koroplast'ta var...

www.koroplast.com

KOROPLAST
Hayatı Kolaylaştırır

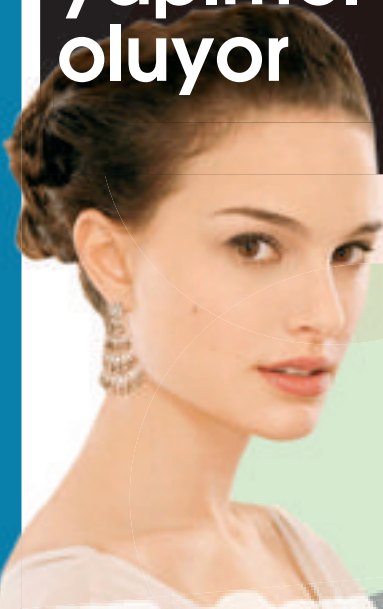
HUGO BOSS

sicilinden dolayı mahcup

İkinci Dünya Savaşı dönemindeki Nazi geçmişi ile ilgili ayrıntılı bilgilerin yayınlanan bir kitapta ortaya çıkması üzerine, ünlü hazır giyim markası şirketi *Hugo Boss* özür dileme gereğini duydu. Yayınlanan kitapta, 1924'te kurulan şirketin fabrikalarında işçileri zoraki olarak çalıştırmakla Nazilere hizmet ettiği ileri sürüldü. Gerçekten de Holokost yılları süresince Polonyalı ve Fransızlardan oluşan 180 kişi sağlıksız koşullarda ve yetersiz beslenerek çalışmak zorunda bırakıldılar.

Tarihçi *Roman Koester* tarafından kaleme alınan kitabın bir bölümünde, aynı zamanda tasarımcı olan *Boss*'un biyografisi yer almakta. Savaş sonrasında *Boss*, Nazi Partisi'ne sadece şirketini korumak amacıyla kaydolduğunu söyleyecekti. *Hugo Boss* şirketi Alman ordusunun ve SS'lerin üniformalarını üretmişti. Yazar *Koester*'e göre *Boss*'un Nazi Partisi'ne girmesinin tek sebebi şirketini korumak değil, kendisinin kişisel olarak *Nasyonal Sosyalizm* ideolojisine inanmasıydı. *Hugo Boss*'un web sitesinde yer alan açıklamada; "*Nasyonal Sosyalist idari sisteminde Hugo Ferdinand Boss tarafından yönetilen fabrikada çalışanların çektiği acılardan dolayı üzüntü duyuyoruz*" ifadesi yer aldı.

Natalie Portman yapımcı oluyor

Oscar ödüllü oyuncu *Natalie Portman* yeni projesi olan televizyon dizilerinin çekimi için harekete geçti.

Birkaç ay önce ilk çocuğunu dünyaya getiren oyuncu, zengin Amerikalıları konu alan televizyon dizilerinin yapımcılığını üstleniyor. 1980'lerin '*Scruples*' adlı mini dizilerinin bir devamı niteliğini taşıyan proje Boston'lu zengin bir ailenin fertlerinin hayatlarını yansıtacak. Yazar *Judith Krantz*'in bir romanına dayanan dizilerin yeni versiyonunun yönetmenliğini *Krantz*'in oğlu *Tony* yapacak.

Bu ara *Natalie Portman* kameranın diğer yönüne de ilgi duyan ilk Yahudi artist değil. *Dustin Hoffman* da huzurevindeki eski opera sanatçıları konu alan "*The Quartet*" adlı filmin yönetmenliğini yapıyor.

Amy Winehouse biyografisi

Amy Winehouse'un babası *Mitch Winehouse*'un, kızı hakkında kaleme almakta olduğu biyografiyi önümüzdeki yıl yayınlacağı belirtildi. *Mitch Winehouse*, kızının yaşamı ve müzikal kariyeri hakkında tüm gerçekleri anlatacağı bir kitabı yazmak üzere bir yayınevi ile anlaşma imzaladı. Kitabın, gelecek yaz *Amy*'nin ölüm yıldönümü öncesinde baskıdan çıkacağı belirtildi. Kitabın geliri *Mitch Winehouse*'un kızı *Amy*'nin anısını yaşatmak üzere kurduğu ve uyuşturucuya bağımlı gençlerin tedavisini amaçlayan vakfa bağışlanacak.

herkese hediye 🧺

Bebğinizin ihtiyacı olan
organik ürünler

Doğum, **baby shower** ve vaftiz
için özel hediyelikler ve

Dekoratif her çeşit hediyelik...

T:0212 343 40 90 F:0212 219 89 94
Güzelbahçe Sok., (Amerikan Hastanesi Acil Kapısı
Karşısı) Yonca Apt. No:25 Nişantaşı-İstanbul

www.herkesehediye.com

Mel Gibson ve Yehuda Maccabi

Ünlü yönetmen ve aktör *Mel Gibson* bu kez Hanuka Bayramı öyküsüne odaklandı. Alkollü araç kullanmaktan tutuklanınca Yahudiler hakkında antisemit söylemlerde bulunan Hollywood'un ünlü aktörü Gibson, Yehuda Maccabi'nin öyküsünü beyaz perdeye taşıyor.

Senaryosunu *Mel Gibson* ile *Joe Eszterhas*'ın birlikte yazdığı film, babası ve kardeşleri ile birlikte Yunan işgalcilere karşı başkaldıran Yahudi bir savaşçının dramatik öyküsünü sinemaya taşıyacak. Simon Wiesenthal Hoşgörü Müzesi Başkanı *Rabbi Marvin Hier*, Yahudi

tarihine ait bu öyküyü *'The Passion of the Christ'* ile *'Braveheart'* adlı filmleriyle ünlünen *Mel Gibson*'un beyaz perdeye taşımaya sıcak bakmadığını ifade etti. Hier; *"Mel Gibson Yahudilere hep saygısızlık etti. Hatta 'The Passion of Christ' filminde Yahudiler hakkında olumsuz bir portre çizmedi. Yehuda Maccabi'yi onun canlandırması, veya bu filmi onun yönetmesi Yahudilere hakarettir"* şeklinde görüş belirtti.

Anti-Defamation League (ADL) de bu filmi daha nitelikli birinin yapmamasından duyulan rahatsızlığı dile getirdi.

Actualité Juive kurucusunu yitirdi

Fransa Yahudi toplumunun yayın organlarından *Actualité Juive*'in kurucusu *Serge Benattar* yaşamını yitirdi. Uzun bir hastalık sonucu 62 yaşında hayata veda eden *Benattar*, 1981 yılının Aralık ayında kurduğu gazetesinin editörlüğünü ve başyazarlığını yapmaktaydı.

1949'da Cezayir'in Oran kentinde doğan *Benattar*, Cezayir savaşının ardından ailesi ile birlikte 1962 yılında Fransa'ya göç etti. *Montreuil*'deki *ORT* okulunda üç yıllık bir eğitimin ardından teknisyen olarak mezun oldu. Bu meslekte pek mutlu olmayınca, *Aleph* adlı küçük bir cemaat gazetesi kurdu. Bu yayın gazeteciliği öğrenmesine yardımcı oldu.

1981'de kurduğu *Actualité Juive* başlangıçta 8 sayfalık bir gazete olarak yayınlanırken günümüzde Fransa'nın her tarafında

satışa sunulan, ülkedeki Yahudi yayınları içinde başı çeken bir gazeteye dönüştü.

France-Israel Vakfı Başkanı *Nicole Guedj* yaptığı basın açıklamasında cesur kişiliğini vurguladığı *Serge Benattar*'ın yazılarında saygı ve hoşgörü gibi değerleri açık yüreklilikle savunduğunu, onun sayesinde Yahudi toplumunun nitelikli bir medyaya sahip olmanın gururunu taşıdığını söyledi.

Evita, Nazilerin barınmasını sağladı mı?

Yeni yayımlanan bir kitap, Arjantin'in eski "first lady"si *Eva Peron*'un, Nazi suçlarına barınak sağlama karşılığında Holokost'ta Yahudilerden gasp edilen Nazi hazinelerini sahiplendiğini iddia etmekte. Bu kitap *Evita* olarak da tanınan Arjantin'in eski "first lady"si *Eva Peron*'un bilinmeyen çirkin yüzünü ortaya çıkardı.

The Telegraph'da bu konu ile ilgili yer alan bir haberde *'The Politically Incorrect Guide to Latin America'* adlı kitapta, İkinci Dünya Savaşı sonrasında İsviçre kendi sınırları içindeki bankalarda gizlenen Nazilere ait servetin Arjantin'e nasıl kaydedildiğini sorgulamaya başladığı aktarılmakta.

Kitapta ayrıca, *Eva Peron*'un eşi Başkan *Juan Peron*'un imajını düzeltmek üzere 1947'de çıktığı Avrupa gezisi sırasında Cenevre'de gizlice bir hesap açtığı iddia ediliyor.

Arjantin'in ünlü çifti Güney Amerika'nın bu ülkesine kaçan, aralarında *Adolf Eichmann* ile *Josef Mengele*'nin de bulunduğu Naziler konusunda yıllarca suskunluklarını korudular.

Kitapta, *Eva Peron*'un mücevherleri arasında ölüm kamplarında yok edilmiş zengin Yahudi ailelere değerler bulunduğundan kuşku duyulduğu ifade edilmekte.

BİR İSTANBUL MASALI
ACQUA VERDE
OTEL - BAR - RESTAURANT

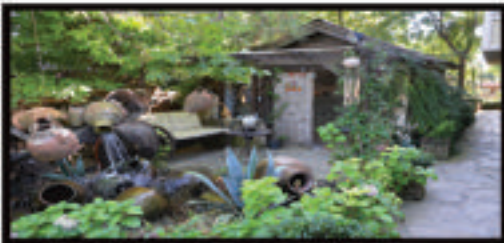

Kış aylarının güzelliğini
doğa ile içiçe
ACQUA VERDE'de
yaşayın...

Aralık 2012'ye
kadar özel günler
hariç tüm
Şalom
okurlarımıza

%10 indirim

Odanızda şömine keyfini yaşayın...

**Otel
Bar
Restaurant**

Nehir Kenarı Deniz Ürünleri

Kurfalı Köyü 81740

Ağva - İstanbul

Tel: 0(216) 721 71 43

GSM: +90 532 321 86 21

www.acquaverde.com.tr

info@acquaverde.com.tr

Özgürlük mü dediniz...

Ö DA NEDİR

**Geleneksel toplumdan
modern topluma
geçişte başlıca kriterler:**

İnsanın bireyselleşmesi ve özgür olmasıdır. Birey olmak, özgür olmak, insan gelişiminde varılacak en üst noktadır. İnsanlar dünyayı çok değiştirdiler. Ama en az değişen kendileri oldu.

Z

aman içinde geleneksel toplumların yerini modern toplumların alacağı söylenir. Geleneksel toplumu biraz açacak olursak, bu yapı içerisinde insanların neleri, nasıl yapacakları ya da yapamayacakları bellidir. Ortaklaşa bir takım normlar vardır; normlar kurallardır. Geleneksel toplumların değerlerinden bazıları; ahlak, töre, görenekler, yardımseverlik, fedakârlık, dayanışma, büyüklere saygı, iyi komşuluk ilişkileri gibi hasletlerdir. Bunun yanı sıra, size rağmen sizin iyiliğiniz için alınmış kararlar da vardır.

Geleneksel toplumun en olumsuz özelliği baskıcı olmasıdır. Kişiyi, dolayısı ile toplumu kontrol eder. Özetle, geleneksel yapının, insanı hem kısıtlayıcı hem de kendini güvende hissetmesini sağlayan yanları vardır. Normlara uyulduğu sürece hem sevgi hem onay almak mümkündür. Fakat normlara karşı gelindiğinde, bırakın üzerinizde baskı hissetmeyi, insan bu karşı çıkmayı hayatı ile bile ödeyebilir.

Günümüzde, Güneydoğudaki töre cinayetlerinin, artan sayılarla kadınları hedef almasını gün be gün izliyoruz. Töreye inanan veya inanmayan, mecbur olduğu için cinayet işleyen erkekler de aynı şiddet ve baskı altındadırlar. Gerek kadınları, gerekse erkekleri bağlayan ve kendi hayatları üzerinde söz hakkı olmasını engelleyen bu olaylar önlenememektedir. Kendilerine biçilen hayata itiraz eden kişilerin yaşam hakları ellerinden alınmaktadır.

Geleneksel toplumdan modern topluma geçişte başlıca kriterler: insanın bireyselleşmesi ve özgür olmasıdır. Birey olmak, özgür olmak, insan gelişiminde varılacak en üst noktadır. Çünkü sağlıklı, mutlu, barışçıl toplumların özgür bireyler tarafından oluşturulacağı umut edilir.

Ancak, geleneksel yapının hiç değişmediği, şekil olarak farklı yaşandığı görülür. Bunun sebebi de insanın özgürleşememesi ancak özgür gibi görünmesidir. İnsanlar dünyayı çok değiştirdiler. Ama en az değişen kendileri oldu.

Türkiye ekonomisi, 1980'lerde liberalleşme süreciyle, yabancı yatırımının özendirilmesi ile hem ekonomik hem sosyokültürel açıdan çok değişti. Türkiye kabuğunu çatlattı.

Türkiye'de modernliğin tanımını meydana getiren bütün öğeler görülebilir; bunlar: kentleşme, yaygın eğitim, sağlık hizmetleri, teknoloji vs...

Örneğin Türkiye'de, geleneksel yapı, ekonomik ve sosyal ilişkiler çokça akrabalık, komşuluk ve hemşerilik bağlantılarıyla yürümektedir. Yani Türkiye'de bu toplum yapısı, günlük yaşamı etkiler. Bu yapı hemen hemen bütün sosyal gruplarda kendini gösterir. Türkiye'nin, son ekonomik krizi, beklenenden daha az zararlı ve kısa süreyle atlatması bu yapıya bağlanabilir.

Türk insanı, borç almaktan tatile, ev tutmadan iş bulmaya kadar pek çok konuda akraba ve hemşeri ilişkilerinden destek buldu. Bu önemli ilişki ağı, son krizde de kendini gösterdi. Bunu Devlet İstatistik Kurumunun verilerinde de görebiliyoruz.

Geleneksel toplumdan modern topluma geçişte, geleneksel yapılar çözüldükçe, insanlar kendilerini hangi normlara göre yöneteceklerini bilemez hale gelirler. Özgürlük başlarına bela olur. İnsan, çoğu kere, seçimlerinde tek başına kalır. Özgürlük alınan kararların sorumluluğunu üstlenmeyi gerektirir. Bunu gerçekleştirirken de arkanda sırtını dayayacak bir yer yoktur. Ne ben, ne biz olabilirler. Özgür birey kendinden sorumludur, başkasına baskı yapmaz. Özgür insanın hareketleri kendi seçimi olduğu için, etraftan sürekli onay ve sevgi beklemez.

Eric Fromm, "Özgürlükten Kaçış" adlı kitabında boşlukta olma duygusunun, insanların bir takım yerlere tutunmalarına neden olduğunu söyler. Onun için günümüzde geleneksel toplulukların yerini modern görüntülü topluluklar alırken, görüntü değişmiş gibi görünse de, işleyiş aynen geleneksel toplumdaki gibi devam etmektedir. Her ne kadar modern toplumda da aynı baskı ve aynı klostrofobik ortam görülse de, topluluk kurallarına uyulduğu sürece insana güven veren, onay veren yapı devam eder.

Toplumun modern bir görüntü sergilemesi, özgür bir toplum olduğu anlamına gelmez

Yeni toplulukların yükselen değerleri para ve başarıdır. Baudrillard "üretimde değil ama tüketimde insanların eşit" olduğunu söyler. Bu eşitliği sağlayan da paradır. Para ile yeni cemaatin tasvip ettiği lüks yaşam şekli hayata uygulanır. Önemli olan etraftan onay almak ve "aynı kulübe" üye olmaktır. Yalnızlığın üstesinden başka nasıl gelinir ki... Hali vakti yerinde bir ailenin - bu, Anadolu'nun eşrafından olacağı gibi şehirli bir aile de olabilir- çocuğunu Amerika'ya üniversiteye göndermesinin, aileye saygınlık getireceği düşünülür. Çünkü Amerika'da üniversite eğitimi, yükselen değerler arasında yer alıyor.

Diğer yükselen değerler arasında pahalı düğün, nişan, sünnet törenleri yapmak vardır. Dikkat ediniz şık veya zarif değil, paranın aktığı ve paranın tek değer oluşturduğu durumlardan bahsediyorum. Aynı şekilde pahalı evlerin döşenmesinde, evin, ev hanımının ve beyinin zevkini değil de dekoratörün zevkini yansıtması ve bu ailenin o ortamda rahat edip yaşamaları, biraz tuhaf değil mi?

Tüketim mallarını satın almanın ve bunları sergilemenin toplumsal bir ayrıcalık ve prestij getirdiğine inanılır. Aynen yukarıdaki örnekte görüldüğü gibi...

Baskı ne zaman oluşuyor?

Eğer çevresindeki yaşam şekli kişiye uymadığı halde, sırf yalnız kalmaktan korkup, yakın çevreden onay almak için bütün bu oyunu sürdürmek söz konusu olunca baskı oluşuyor.

Her toplulukta baskı var. Daha dün, oğlunun düğünü için, daha doğrusu kendi prestiji için, üç ineğinden ikisini satmak zorunda kalan köylü ile Anadolu Kulübü'ne üye olmak için arabasını satmak zorunda olan kalan kişi arasındaki fark var mı?

Geleneksel toplum ile modern toplumdaki kişilerin zihniyeti aynı oldukça, o toplum zor özgürleşir.

Modern topluluklarda her şey proje şeklinde yaşanır. Tasarlanır ve yapılır; çoğu zaman istediğiniz için değil zevati kurtarmak için... Mutlu olmayı düşündüğünüz kendi düğünüzde bile mutlu olamazsınız. Her şey istediğiniz şekilde yürümüştür ama yine boşluk ve anlamsızlık vardır. Çünkü kendinizi yaşayamazsınız, günün gerekleri ne ise onu yaparsınız

Kendimize ait bir hayat süremiyoruz. Geçmişte de kendimize ait bir hayat süremiyorduk. Başkaları tarafından kurgulanmış bir hayatın figüranlığını yapıp önümüze gelen alternatiflere evet veya hayır diyoruz. Sonra da bu seçimde bulunmuş olarak kendimizi özgür sanıyoruz. Kendimizin oluşturabileceği bir alternatifin olmayacağını düşünerek.

Modern toplulukların günlük yaşamlarını yapılandıran nelerdir?

Piyasadaki kitaplara bakarsak, yemek kitapları ile diyet kitapları yan yana satılır. Kendini geliştirme kitapları, hep birlikte pozitif olma kitapları ve bunların milyonlarca baskısı, dekorasyon mecmuaları, çocuk bakımı

kitapları, cinselliğe yönelik kitaplar tezgâhtaki yerlerini alırlar.

Yeni toplulukların yeni iş kollarını ise pazarlamacılar, reklamcılar, halkla ilişkiler uzmanları, radyo TV yapımcıları, sunucular, magazin muhabirler, moda yazarları, evlilik danışmanları, cinsel terapistler, diyetisyenler oluşturur. Hepsi bir arada günümüzün yeni yaşam şeklini yani söylendiği gibi 'life style'ını oluşturuyorlar.

Şimdilik yeni yaşam biçiminin en önemli iletişim araçları Facebook ve Twitter'dır. Bunlar tam da ilişki ağlarının içerisinde gerçek ilişki olmadan, kurulmuş ilişki ağıdır. Facebook'ta örneğin insanlar sürekli kendi mahremiyetlerini paylaşıyorlar. İnsanlar fark edilmeyi ve izlenme-

yi bir tür ilgi ve sevgi olarak algılıyorlar. İnsanlar sevgi ve onaya çok açlar.

Öyleyse yapılacak şey nedir?

Psikiyatrist Engin Geçtan der ki "Bu karışıklığın ve belirsizliğin içerisinde herkes kendi seçimini kendi yapma durumundadır. Yani tabii zor olan nokta şu, eskiden ortaklaşa bir takım normlarımız vardı, bugün biraz herkes kendi normunu kendi yaratmak durumunda. Bu da hiç kolay değil. Şöyle diyeyim, bir formülü yok ama sadece bir tanımlama getirebilirim, insanın kendi iç sesi ile diyalog halinde bulunabilmesi çok önem taşıyor. Ama bundan projeleri kastetmiyorum, çünkü bana göre hayat projeler dizisi değildir. Her bir anımızda içimizden gelen bir ses var, onu duyabiliyorsak, dinleyebiliyorsak o."

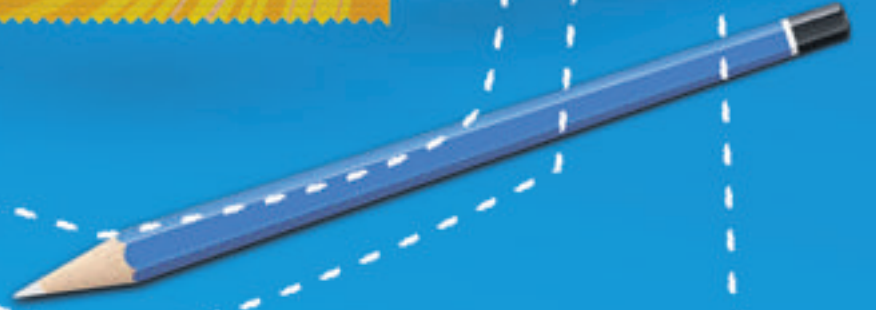
sak o."

Geçmişte olduğu gibi şimdi de hayatı zaman zaman paylaşabilen, çevre baskısına bir nebze olsa da karşı çıkan yapıcı insanlar olmuştur. Bu insanların sayısı artıkça insanlık için umut vardır. İnsanların birbirinin karşıtı olan iki ayrı eğilimi doğuştan vardır. Bir yanda dostluğu, sevgiyi ve yardımlaşmayı içeren bir eğilim, diğer yanda gözü kapalı kurallara uymaya,

ortama, konjonktüre yatkın bir eğilim. Her insanda bu eğilimlerin hepsi vardır; ama hangi eğilimin egemen olacağını bireyin doğduğu andan bu güne geçirdiği yaşantı ve kararlılığı belirler. Hiçbirini yargılamaya hakkımız yoktur.

Ya özgürlük, ya normlar veya biraz özgürlük... Bize kalmış... ■

tam cebine göre

Fresh'n Soft
mini

Islak Mendil

Anılarımı her zaman
istiyen bir komşu

gezisi Yunan Adaları, Rodos ve akla getirdikleri...

Önemli bir yaş dönemeci... Ailemle komşulara kısacık bir gezi! Ve karşınızda, Yunan Adalarıyla minik bir buket: Atina aktarmalı, Mykonos, Santorini ve Rodos...

Yunanistan'ın en eski sinagogunda bir hac da yaptık, geçmişe de bir el salladık, aramıza yeni katılanlarla, aramızda olmayanlara!

Son adadan, Rodos'tan başlasak mı? Kahal Şalom Sinagogu'ndan... (Barış Topluluğu Sinagogu)

Rodos'ta son kalan bu sinagog Yunanistan'ın en eskisi – 1577, Juderia'da – Yahudi Mahallesi'nde bir zamanlar 6 sinagog varmış. Yolunuz belki düşer diye yazıyorum: Eski Şehir surlarının içinde, Dossiadou ve Simiou sokaklarında bulunuyor ve bu sinagogu canlı tutan bir avuç dindaşın dışında (30 kişi kadar oldukları söylendi) Şabat duaları ve bayramlarda adaya gelen turistler. Bir de eski Rodoslular var, vazife edinmiş, sık sık adaya gelen ve sinagogu işlerlikte tutan...

Akdeniz üstündeki bütün limanlarda, adalarda öylesine ortak bir payda var ki: Bazen aşikâr, bazen de ancak gönül gözüne görünür olan! Eski Şehir surları içinde dolanırken, kaybolurken ara sokaklarında, tekrar buluşurken çeşmeli meydancıklarında duyumsarsınız ki Nereos (deniz tanrısı) ile Doris (deniz tanrıçası) doyasıya estirmişler aşkın ezgileriyle dopdolu yellere...

Rodos şehrinin Tapınak Şövalyeleri tarafından inşa edilmiş kalesi ve Ortaçağ'dan kalma mahallesi o kadar romantik ki... Uzaktan bakınca tüm panoramaya gözlerinizi üzerinden alamıyorsunuz, baktıkça daha da bakasınız geliyor. Üstelik UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde!

Gemiyle ziyaretine gittiğimiz komşumuzda, ilk durağımız Atina idi. Tragedyaların ve demokrasinin doğduğu "Tanrıların şehri ATİNA": Sokrates, Platon, Aristo ve Sofokles gibi hem Batı düşünce tarihini, hem de dinleri etkisi altına almış düşünürleri besleyen Grek kültürünün izlerini taşımaya devam ederken bir yandan da Akdenizli Yunanlıların doğal ve rahat hayat görüşünü, sıcakkanlı ve yapmacıksız karakterini, ve de yaşamdan keyif alma mottosunu taşıyor. Avrupa'nın en eski şehirleri bile Atina'nın sahip olduğu tarihi mirasa sahip değil ve adım başı karşınıza çıkan bu kalıntılar bile Atina'nın başlı başına büyüleyici bir çekim merkezi olmasına yetiyor.

Komşumuz Yunanistan ekonomik açıdan çok ciddi bir darboğazda. Acropolis, Pantheon, Hadrian Kapısı, Zeus Tapınağı

Yunanistan ekonomisi zora düşünce asker emeklisi fotoğraf çekimini geçim kapısı gördü...

gezisi sonrasında önünden geçtiğimiz Parlamentosu'nun her yanı isyan söylemleri olan grafitiler, pankartlarla dopdolu. Minik grubumuz, sokaklarına, dükkânlarına bayıldı, bu minik Avrupa kentinin.

Diğer yandan 2004 Dünya Olimpiyatları'na ev sahipliği yapması şehre yeni açılan otelleri restoran, kafe ve butikleriyle modern bir dinamizm getirdi. Geleneksel ile çağdaşı, eski ile yeniyi, batı ile doğuyu buluşturan çok canlı bir çehre kazandırmasını sağladı.

Birkaç saatlik başkent gezisinden sonra Akdeniz'in başka bir noktasına yol alıyor gemimiz, Nereos ve Doris'in dinginliğinde... Akşam yemeği için yeni durağımız Mykonos'u bordalıyoruz, pür şıklık içinde! Minnacık bir ada, sabahın ilk ışıklarına kadar süren renkli gece hayatı eğlenceleriyle Avrupa sosyetesinin de tercihi olmakla birlikte Yunan adalarının en gözde ve en uğrak yeri.

Mykonos sahili

Daracık sokaklarında süratle dolaşıyoruz, hiçbir vitrini kaçırmamacasına. Günümüzü noktalayacak doğru mekânı hemen buluyoruz: Şayet günün birinde yolunuz düşerse, hararetle tavsiye ederim; Niko's Taverna. Ne şarabına ne mezelerine doyuyoruz. Lokanta öyle bir noktada duruyor ki, adaya her düşen orada. Bir edanın sempatik ve vakur ev sahibi pembe pelikan Petros insanlar arasında boy gösterip duruyor. Ellerini sırtında birleştirmiş koca göbeğiyle kasılarak ortalığı adımlayan kibirli adam edasıyla. Petros limanın en yaşlı

Mykonos'un dar sokakları

ünlüsü, 50 yıldan bu yana orada ve Mykonos'un resmi maskotu! Pelikan Petros acıktığında dalaçağı yeri iyi biliyor: Pür telaş hazırlıkların yapıldığı lokanta mutfaklarını bellemiş, içeri dalıyor. Lokanta sahipleri onu besleyene dek çıtıp duruyor, sesi de öküz gibi... İlk defa pelikan böğürmesi duyduğumdan hayretler içinde kala kaldım!

Ertesi sabah Santorini... Turistik bir volkanik ada: Denizden baktığımızda, yüksek bir volkanik karaltının üstüne yerleşik bembeyaz bir taş gibi, ada diye gösterilen yer.

Milattan önce ikinci yüzyılda adadaki volkan büyük bir sarsıntıyla patlamış ve bu şiddetin sonucunda adanın ortası sular altına gömülmüş (bazı arkeologlar Kayıp Şehir Atlantis'in burası olabileceğini düşünüyor) ve hilale benzer şekli ile bugünkü Santorini oluşmuş. Bu yüzden uzaydan bakıldığında ortada sanki bir yıldız ve etrafında hilal şeklinde bir ay var; yerleşim bu ay diyebileceğimiz kısımda bulunuyor. Adada en son 1956 yılında çok büyük bir deprem yaşanmış ve her yer yerle bir olmuş, şimdiki yapıları bu tarihten sonra oluşturulmuş. Adanın merkezi deniz seviyesinden 300 metre yüksekte. Oraya; Fira'ya ulaşmanın üç yolu var:

- Bilmem kaç yüz basamaktan tırmanmak,
- Adanın çilekeş eşeklerine binmek,
- Teleferik

Hatırı sayılır bir kuyruk beklediyseniz de bizim seçiminiz "c" şıkkı. Teleferikten de manzara gerçekten doyumsuz.

Dükkanlar ve dükkâncıklar çok şık. Ama biz kararlıyız, adada az saatimiz var, rüzgar tanrısı Boreas yoğunlukla işbaşında, üfürdükçe üfürüyor. Ama bizde vazgeçmek yok, denize gitme kararlılığımızı gerçeğe dönüştürüyoruz. Zor bulunan bir taksiye atlayıp adanın arkasındaki siyah kumlu plajlardan birine atıyoruz kendimizi. Muhteşem bir Akdeniz kahvaltısı sonrasında hasır güneş şemsiyelerinin altındaki bir tahtta ailece güneşten korunuyoruz, Tanrı Boreas'ın ıslığı eşliğinde...

Santorini gerçekten fotoğraf çekmek için ideal bir mekân. Mavi kubbe-ler, çivit mavisi çerçeveler ile beyaz badananın bulunduğu bir tabloya kimi yerleşirseniz, fotojenik! Üstelik hep

Çivit mavisinin ve beyazın bulunduğu tablo, Santorini

Santorini'nin kara kumlu plajı

tepelerde gezmektesiniz ve Ege ayaklarınızın altında.

Gemimize dönmeliydik. Dükkânlar arası hızlı bir turu esirgeyemedik kendimizden. Her geriye doğru baktığımızda ekibimizden biri kayıplarda... Bir yandan birbirimize yetişmeğe çalışmaktan, geride kalanı beklemekten, dükkânları da kaçırmamak, aynı esnada "harika!" diye haykırarak keşfettiklerimizin önünde karelerce fotoğraf çektirmekten helak olmuş vaziyette yorgun, mutlu, ama aklımız Santorini'de kalmış durumda geri dönüyoruz.

Akşam olunca, Nereos ile Doris birbirlerine kırgın, Alkione ve kocası Boreas derin bir tartışmadalar. Nereos ile Doris'in kızı Amphitrit ile evli olan deniz tanrılarının tanrısı Poseidon ise kudurmuş durumda... Bizim geminin doktoru ise elinde bulantı kesme

ilacı, kime yetişeceğini bilemeden isteyene akide şekeri dağıtarcasına dolaşıyordu. Ekibimizin de yarından fazlası doğanın bu dalgalı hengâmesinden payımıza düşeniyle zar zor kendimizi yatağa attık, ertesi güne daha sakin bir denize uyanmak umuduyla.

RODOS

Ve son günümüz Rodos. Yılın her günü güneş alan sahilleri... St. John Şövalyeleri'nin izlerini taşıyan tarihi güzellikler... Mitolojik tanrıların Rodos'un denizden içinden güneş tanrısı Helen için yaratıldığına inanılan birçok efsane ile bu adayı yılın her mevsimi gezmek ve keşfetmek çok güzel olsa gerek.

Bütün gün bizim, gemiden iner inmez demokratik bir oylamayla programımız alesta hazır! Taksici ile sıkı bir pazarlık ve Rodos tepe bucağına son sürat ilerliyoruz.

İlk durağımız Kelebekler Vadisi. Bir saatlik bir trekking turu düşünün, derin bir ormanlığın içlerine doğru, dışarıdaki doğanın kavurucu ısısına geçit vermemiş bir serinlik, özellikle sulak bölgelerde gruplar halinde uçan kelebekler ve onlara rastladıkça kümeleşmiş daha yakın bir görüntü yakalayarak fotoğraf çekmeğe çabalayan öbek öbek turistler. Biz sadece üç cinsine rastladık: bembeyazlar, siyah çizgili turuncular ve komando giysili kelebekler... Onlar kondukları araziye o kadar uyumludular ki fark edene aşk olsun.

Bu geziyi takiben mavi bayraklı plajlarıyla ünlü olan adanın kuzeyinde, sadece yazlıkçılara hizmet sunan bir tatil beldesi Faliraki'ye ulaşıyoruz. Sayısız otel, sonsuz bir mavilik... Her koyu ayrı bir güzel, kum ve deniz... Gezimizin bu son gününde doğanın bütün tanrıları birbiriyle barışık... Doya doya denizi yaşıyoruz, tabii ki. Ama bir türlü denize doymak bilemeden; enfesti, nefesti.

Sonra şehre dönüyoruz. Eski Şehir ve Yeni Şehir olmak üzere Rodos ikiye ayrılıyor. Biz bütün turistler gibi doğal olarak Eski Şehri turluyoruz. Eski Şehir, Ortaçağ'a ait 6 kapıdan oluşan bir kalenin içine kurulmuş. Yüzyıllar önce yaşanmış olaylar, atlı şövalyelerin gezdiği dar sokaklar, kalenin mistik havası ve içerisinde bulunan yapıları ile gerçekten çok ilgi çekici. St. John Şövalyeleri'nin izleri hala sürmekte olduğunun ispatı olan caddeler, kiliseler, saraylar ve Türk adını taşıyan camiler görülmeye değer yapılar arasında...

Rodos'un yaklaşık 100.000 kişilik nüfusunun içinde 3000 kadarını bir Türk azınlığı oluşturmakta. Özellikle Eski Şehir'de, Çarşı'nın arkasında boy

gösteren Süleymaniye Camii gözler kadar gönülleri de dolduran bir eser. Kanuni Sultan Süleyman, nam-ı diğer "Muhteşem Süleyman", 1522'de, adayı uzun zamandan beri direnişlerini sürdüren Rodos Şövalyeleri'nden teslim almıştı.

Rodos'un Yahudi Cemaati'nin tarihçesi ise M.Ö. 2. yüzyıla kadar dayanıyormuş. Adanın Yahudi nüfusunun zirvelerine, 1492 İspanya Engizisyonu'ndan kaçanlar sayesinde ulaşılmış. 1930'larda nüfus 4.000 kişi kadarmış.

Yazının girişinde sözünü ettiğim Kahal Şalom Sinagogu'nun avlusundaki mermer levhada 1944 yılında adayı işgal eden Alman Ordusu'nun ölüm kamplarına yolladığı 1673 Rodos Yahudisinin soyadları listelenmiş... Ailece bakışlarımız o levhaya takılıyor, kaçınılmazcasına. Tanıdığımız soyadlarına rastlıyoruz: Alhadeş, Treves, Gabay, Arditi, Halfon, Varon gibi... Hepsi, hepsi, Holokost'ta Auschwitz'e gönderilmişti. Yakıldılar fırınlarda. Savaş sonunda sadece 150 yaşayana kalmıştı bu cemaatin.

SELAHATTİN ÜLKÜMEN

Satırlarımın Rodos'u konu etmesini fırsat edinerek tanımak onuruna eriştiğim Rodos Başkonsolosu Selahattin Ülkümen'i yad etmek istiyorum:

1917'de İtalyan işgaline uğrayıncaya kadar 390 sene Osmanlı İmparatorluğu'nun parçası olan Rodos, 1943 yılında Mussolini'nin iktidardan düşmesinden sonra Alman hâkimiyetine girmişti. 25 Ocak 1943'te Türkiye Dışişleri Bakanlığı tarafından Rodos Başkonsolosu olarak atanan Selahattin Ülkümen, ilk olarak İtalyan askerlerini mülteci olarak Türkiye'ye kaçırdıkları için ölüme mahkûm edilmiş 39 Türk ve Yunanlı kayıkçının hayatını kurtardı.

Rodos'ta St. John Şövalyeleri'nin izlerini taşıyan tarihi güzellikler...

Rodos Kalesi'nin denizden görüntüsü

Daha sonra da, Almanların Polonya'daki toplama kamplarına göndermek istedikleri Rodos Yahudi'si, toplam 200 kişiden fazla olan 42 aile, Osmanlı kimlikleri sayesinde ve Selahattin Ülkümen'in bu ailelere sahip çıkmasıyla hayatta kaldılar.

Rodos Başkonsolosu Ülkümen'in tutumu, Nazilerde intikam duygusu uyandırmıştı. Türkiye müttefiklerin yanına geçip Alman ittifakına savaş ilan eder etmez, Almanya Rodos'taki Türk Konsolosluğunu bombaladı. Bombardıman, Ülkümen'in hamile eşi Mihrinnisa Hanım ile iki görevlinin hayatlarını kaybetmesine neden oldu. Mihrinnisa Hanım, ölmeden önce sağlıklı olarak bir erkek çocuğu dünyaya getirdi.

Selahattin Bey'in tek çocuğu Mehmet böylece dünyaya geldi.

Ülkümen, 1944 Ağustos'unda Nazi yönetimi tarafından Rodos'tan sınır dışı edildi.

Savaşın geri kalanında Pire'de tutuklu kaldı. Selahattin Ülkümen, 1945'te Almanların teslim olmasından sonra Türkiye'ye dönebildi. II. Dünya Savaşı'nın ardından diplomatik kariyerine devam etti. Beyrut ve

Nazi kamplarında hayatını kaybeden Rodos Yahudileri anısına anıt

Kahire'de başkonsolosluk, CENTO'da Genel Sekreter Yardımcılığı yaptı. 1979 yılında emekli olduktan sonra yaşamını İstanbul'da sürdürdü.

Selahattin Ülkümen, Osmanlı hüviyeti olan birçok yerli Yahudi'nin toplama kamplarına gönderilmesini engelleme çabası ve kararlı tutumundan ötürü "Türk Schindler'i" olarak anılan Türk diplomatlardan birisidir. "İnsanlık Örneği" bu kahramanlardan

1943-44 Rodos Konsolosu Selahattin Ülkümen'e Kudüs'teki Yad Vashem Holokost Enstitüsü ve Müzesi tarafından 26 Haziran 1990 günü düzenlenen görkemli bir törenle Uluslararası Dürüst – "Righteous Gentile" unvanı verildi. Bu ödülü alan ilk Müslüman'dır.

Var Olanlar Geliyor

İyi insanların şarkıları
ta yukarılardan aşağılara
güneşin ışıkları gibi iniyor.
İyi insanlar yağmur demiyor,
kar demiyor,
ortalık kış kıyamet,
kolları sıvamışlar,
taze taze meyveleri
yetiştiriyorlar.

...
Onlar bir gül bahçesinden
yola çıktı,
bir gül bahçesine doğru

Mevlana

1990 yılında, Türkiye Hahambaşılığı binasında düzenlenen bir törenle kendisine şükran plaketi sunuldu. Değerli Tarihçi-Yazar Naim Gülyüz'ün Selahattin Ülkümen'le 25 Nisan 1990 tarihli Şalom Gazetesi'nde gerçekleştirdiği söyleşide 1944'ü nasıl değerlendirdiğini sorduğunda yanıt şöyle gelmişti: "Bu benim hem diplomatik görevim, hem de her şeyden önce insanlık borcum ve vicdan sorumluluğumdur."

Anısına 1998 yılında Ülkümen'in de portresinin yer aldığı, Yahudilerin hayatlarını kurtaranların portrelerinden oluşan posta pulları serisi İsrail'de piyasaya sürüldü.

2001 yılında "Nazi soykırımı döneminde Musevilere yardımı" nedeniyle Namık Kemal Yolga ve Necdet Kent ile birlikte Selahattin Ülkümen'e "Dışişleri Bakanlığı Üstün Hizmet Plaketi" verildi.

Ülkümen 2003'te yaşamını uyurken kaybettiğinde 89 yaşındaydı.

Aynı vesileyle, insanlık onuruna onur katan Paris Büyükelçisi Behiç Erkin, Paris Başkonsolosu Cevdet Dülger, Paris Konsolos Muavini Namık Kemal Yolga, Marsilya Konsolosu Necdet Kent, Marsilya Başkonsolosları Bedi'i Arbel, Münir Pertev Subaşı, Fuat Carim, Vichy'de görev yapan Fikret Şefik Özdoğanlı ile Beşir Balcıoğlu ve daha nicelerini bütün kalbimle yad ediyorum... Mekanları Cennet olsun... ■

MSC CRUISES

5 Yıldızlı MSC MAGNIFICA ile Ege & Adriyatik (7 Gece - 8 Gün)

16 Kasım 2011 İstanbul hareketli
İstanbul, Dubrovnik (Hırvatistan), Venedik (İtalya), Bari (İtalya),
Katakolon (Yunanistan), İzmir, İstanbul

Kişi başı
504

€'den itibaren
1.295 TL

5 Yıldızlı MSC MUSICA ile Yunanistan - Hırvatistan - İtalya (8 Gece - 9 Gün)

19 Kasım 2011 İzmir hareketli
İzmir, Katakolon (Yunanistan), Dubrovnik (Hırvatistan), Venedik (İtalya),
Bari (İtalya), Rodos (Yunanistan), İzmir

Kişi başı
509

€'den itibaren
1.308 TL

5 Yıldızlı MSC SPLENDIDA ile Kanarya Adaları & Fas (11 Gece-12 Gün)

24 Kasım 2011
İstanbul - 1 - Cenoza (İtalya), Barcelona (İspanya), Kazablanka (Fas),
Tenerife (İspanya), Funchal (Portekiz), Malaga (İspanya), Civitavecchia (İtalya),
Cenoza (İtalya) - 2 - İstanbul

Kişi başı
799

€'den itibaren
2.053 TL

5 Yıldızlı MSC FANTASIA ile Kanarya Adaları & Fas (11 Gece-12 Gün)

8 Aralık 2011 ve 19 Ocak* 2012
İstanbul - 1 - Cenoza (İtalya), Barcelona (İspanya), Kazablanka (Fas),
Tenerife (İspanya), Funchal (Portekiz), Malaga (İspanya), Civitavecchia (İtalya),
Cenoza (İtalya) - 2 - İstanbul (*Sömestr tatili)

Kişi başı
799

€'den itibaren
2.053 TL

5 Yıldızlı MSC SPLENDIDA ile Batı Akdeniz (7 Gece - 8 Gün)

17 Aralık 2011
İstanbul - 1 - Cenoza (İtalya), Kazablanka (Fas), Cebeitanik,
Valensiya (İspanya), Marsilya (Fransa), Cenoza (İtalya) - 2 - İstanbul

Kişi başı
739

€'den itibaren
1.899 TL

5 Yıldızlı MSC SPLENDIDA ile Batı Akdeniz (7 Gece - 8 Gün)

21 Ocak 2012 *
İstanbul - 1 - Cenoza (İtalya), Barcelona (İspanya), Valetta (Malta),
La Goulette (Fransa), Civitavecchia (İtalya), Marsilya (Fransa), Cenoza (İtalya),
2 - İstanbul (*Sömestr tatili)

Kişi başı
739

€'den itibaren
1.899 TL

*Belirtilen fiyatlardaki "Türk Lirası" karşılıkları 20.10.2011 tarihi 1 Euro: 2,57 TL kuru baz alınarak hesaplanmıştır, rezervasyon günündeki Merkez Bankası efektif satış kuruna göre değişiklik gösterebilir. Belirtilen fiyatlar 2 kişilik kabinde kişi başı konaklama fiyatı olup, geride tam pansiyon konaklama, THY ile ekonomi sınıfı gidiş-dönüş uçak bileti, transferler, Türkçe rehberlik hizmeti, seyahat sigortası ve tım vergileri dahildir. Turlarımızda yeşil pasaporta vize gerekmektedir. Bilgi ve rezervasyon için seyahat acentanızı veya ofisimizi arayabilirsiniz.

Vi-la-flor ÇİÇEĞİ GÖRDÜM...

Bir kaynak suyunun, yeraltının derinliklerinde bir yol bulup yeryüzüne çıkması gibi, güçlü duygularla yoğrulmuş kimi aşk öyküleri de, zamanın imbiğinden süzülerek gün yüzüne çıkmayı başarırlar. Kahramanları etten kemikten birer fani olsa da, öykülerin kendileri ölümsüzdür. Kalıcılıklarını, öncelikle onlara hayat vermiş olan duyguların gücüne borçludurlar... İstenmeyen iletilerin yarattığı bir tepkiyle, neredeyse içeriğine bakmadan silmek üzere olduğum bir e-posta mesajı, asırlık bir aşk öyküsünü gün yüzüne çıkarırken, Pesah (Hamursuz) Bayramı'nın benliğimdeki izdüşümlerini kalıcı bir değişime uğratacaktı...

*I was so sure that he is not
I do not
I wish to send you some
as a token of my regard
I will defer it till you are so
I send in advance, with
willing of what you
With kindest regards*

şyeri e-posta adresime "Pablo Ignacio Gonzalez Dominguez" adlı bir kişinin göndermiş olduğu mesajı, temkinli bir ilgi ile okumaya başladım. İspanya vatandaşı olduğunu ve Kanarya Adaları'ndaki Las Palmas de Gran Canaria Üniversitesi'nin Mühendislik Fakültesi'nde profesör olarak görev yaptığını belirten Bay Dominguez, dünyaya geldiği Tenerife Adası'nın Vilaflor kasabasında yaşayan kişilerin aktardıkları öykü ve fotoğrafları derlemenin, hobileri arasında yer aldığını belirtiyordu. Bay Dominguez mesajında takiben, 2005 yılının Ağustos ayında Vilaflor'da görüştüğü Bay Ovidio Cano'nun, çocukluk yıllarından kalan bir anısını kendisiyle paylaşmış olduğunu anlatıyordu. Görüşme tarihinde doksan üç yaşında olan Bay Cano'nun belleğine yer etmiş olan öykünün kahramanlarından biri, 1980'li yıllarda vefat etmiş olan halası Maria de la O Cano, diğeriyse Birinci Dünya Savaşı'ndan önce Osmanlı İmparatorluğu'ndan Vilaflor'a -- şifalı sularından yararlanarak mide rahatsızlığına çözüm bulmak ümidiyle -- gelmiş olan Alberto Haleva isimli bir kişiydi. Bay Cano'nun aktardığı kadarıyla, Maria'ya derin duygular beslemiş olan Alberto, ülkesine dönüp mallarını satarak yeniden Vilaflor'a gelmeyi ve sevdiği kadınla evlenip orada yerleşmeyi planlamış, ancak savaşın ardından mal varlığının erimesi nedeniyle ümitsizliğe kapılmış ve hayatına son vermişti. Bu durumu Maria'ya ve ailesine, Alberto Haleva'nın erkek kardeşi bir mektupla bildirmişti. Söz konusu mektubun akıbeti bilinmemekle birlikte, Alberto Haleva'nın Vilaflor'da çekilmiş bir fotoğrafı kendisinde mevcuttu.

Acaba Alberto Haleva'nın ailesinden hayatta olan kimse var mıydı? Varsa, bu öyküden haberdar mıydılar?

Mesajın takip eden kısmında Pablo Dominguez, Haleva soyadıyla internette arama yaptığında tespit ettiği kişilere mesaj göndererek, öykünün

Türkiye tarafını tamamlamaya çalıştığını belirtiyordu. Acaba Alberto Haleva'nın ailesinden hayatta olan kimse var mıydı? Varsa, bu öyküden haberdar mıydılar?

Uzun süredir Haleva ailesinin bir üyesi olmama ve ailemizin Kırklareli geçmişinin zaman zaman yad edilmesine karşın, bu isimde bir akrabamızın bahsinin geçtiğine o ana kadar hiç şahit olmamıştım. Sanki sihirli bir el marifetiyle aile hafızamızdan silinmiş bu isim, kayınpederimin çocukluk anılarını yoklaması ile birlikte bir anda canlanıverdi. Edindiğim bilgiyi Pablo Dominguez'e şöyle aktardım:

"Sayın Bay Dominguez, Kayınpederim Salamon (Momo) Haleva'dan edindiğim bilgiye göre, babası Moşe Haleva iki kez evlenmiş. Birinci evliliğinden Albert Avraham (Alberto) (1893-1923), Yitshak (1894-1900?) ve Yaakov (Jak) (1897-1982) isimlerinde üç oğlu olmuş. Bir rahatsızlık nedeniyle eşi Sara 1918 yılında 47 yaşında vefat edince, akabinde ikinci evliliğini yapmış ve bu evlilikten de Nesim (1919-2006) ve Salamon (1923) isimlerinde iki oğlu dünyaya gelmiş. Kayınpederimin ağabeyi Alberto Haleva, 1923 yılında İstanbul'a yakın bir şehir olan Kırklareli'nde, ailesi ile birlikte yaşadığı evde, henüz otuz yaşında iken hayatına son vermiş. Alberto'nun vefatının hemen öncesinde dünyaya gelmiş olan kayınpederim, ağabeyinin Vilaflor'daki olası geçmişinden haberdar değil. Bununla birlikte Küba'ya gitmiş olduğunu biliyor. Bu bağlamda, mesajınızda bahsi geçen Bay Cano'nun halası ile bağlantılı öykü konusunda da herhangi bir bilgisi yok.

Alberto ile ilgili olarak aile arasındaki konuşmalardan ve albümlerdeki fotoğraflardan aklında kalanlar, kendisinin oldukça yakışıklı olduğu; yaşadığı dönemin koşulları göz önüne alındığında iyi bir eğitim almış olduğu; Kırkkilise (Kırklareli) Mekteb-i İdadisi'ni yüksek derecelerle bitirdiği ve çok iyi derecede Fransızca ile İspanyolca bildiği yönünde... Mide sorunlarından haberdar değil; ancak Küba'da vereme yakalanmış olduğunu biliyor. Moşe Haleva, intiharın Yahudi inancında büyük bir günah olarak kabul edilmesi nedeniyle Alberto'nun mezarlık dışına gömülmesine sebebiyet vermemek için, oğlunun vefatının gerçek nedenini gizli tutmayı tercih etmiş. (Öyle ki, kayınpederim dahi Alberto'nun vefat sebebini uzun yıllar sonra ve tesadüfen öğrenmiş.) Ayrıca, çok düşkün olduğu en büyük oğlunun hayatına son vermiş olmasının yarattığı derin ıstırap ve hayal kırıklığı nedeniyle, vefatının ardından adını anmamış ve ölüm yıldönümleri dışında isminin, kendisinin mevcut olduğu ortamlarda zikredilmesine izin vermemiş. Alberto'yu şahsen tanımış olan aile fertlerinin de birer birer bu dünyadan geçmesiyle birlikte, takip eden nesiller ailede bu isimde bir kişinin yaşamış olduğundan dahi haberdar olmamışlar. Bay Dominguez; öykünün Vilaflor kısmı eksik görünmekle birlikte, şu ana kadar edinmiş olduğum izlenim, aynı kişiden sözettiğimiz yönünde... Kayınpederim eski albümleri araştırıp Alberto Haleva'nın fotoğraflarını bulduğu taktirde, Bay Cano'ya iletmeniz için kopyalarını size göndereceğim. En iyi dileklerle,

Lolita Nahmias Haleva"
12 Eylül 2006

Alberto Haleva ve kardeşi Jak Haleva, Kırklareli, yıl (tahminen) 1903

Alberto Haleva, Kırklareli, yıl (tahminen) 1912

Bu mesajı takiben, kayınpederimin eski albümlerden bulduğu kartpostal şeklindeki iki fotoğrafın arkasındaki yazılardan, fotoğrafların Alberto Haleva tarafından Vilaflor'dan Kırklareli'ne postalanmış olduğunu okuduğumuzda, şaşkınlığımız ve sevincimiz görülmeye

İki fotoğrafın Alberto Haleva tarafından Vilaflor'dan postalandığını okuduğumuzda, şaşkınlığımız ve sevincimiz görülmeye değerdi...

değerdi. 14 Ekim 1917 ve 23 Ekim 1921 tarihlerini taşıyan bu iki fotoğrafta Alberto, kardeşi Jak ve babası Moşe'ye içten sevgi ve selamlarını gönderiyordu. Objektifin üzerindeki bir noktaya odaklanmış umut dolu bakışları,

hala gelecek güzel günlerin beklentisini taşıyor hissini veren bu genç adam, nasıl bir olaylar zinciri sonucunda hayatına son vermeye karar vermişti? Pablo Dominguez'e verdiğim yanıtın üzerinden tam iki ay geçmişti ki, kayınpederimin ağabeyi Nesim Haleva'yı kaybettik. Takiben, aile geçmişiyile ilgilendiğimi bilen kayınpederim, daha önce ağabeyinin muhafaza ettiği, babasının 1900'lerin başlarından itibaren Ladino ve Türkçe kaleme almış olduğu, dönemin güncel olaylarına ışık tutan uzun notlarını ve hatıra defterini incelemem için bana verdi. Bu notlar ve hatıra defteri, bu dönemi bir hayli aydınlatabilecek, başka türlü ulaşamayacağım bilgiler içeriyordu.

1900'LÜ YILLARIN BAŞLARI: KÜBA HAYALLERİ...

Alberto'nun, Maria ile yollarının keşişeceği Vilaflor'a uzanan yolculuğunun temelleri, ailesiyle birlikte oturduğu Kırkkilise'nin Musevi Karakaş Mahallesi'ndeki evlerinin bahçesinde kurduğu Küba hayalleri ile atıldı. Osmanlı İmparatorluğu'nun dağılma sürecine girdiği 1900'lü yılların başlarında kurulan Küba Cumhuriyeti, ağızdan ağıza dolaşan büyük servet söylentileri ile, özellikle henüz aile kurmamış ve yüreğinde macera tutkusu olan gençleri müknaş gibi kendisine çekmekteydi. Küba'da konuşulan İspanyolca'nın, Türk Sefarad Yahudileri'nin konuşmakta oldukları Ladino'ya (Judeo-Espanyol) yakın olması, cemaat gençlerinin gözünde Küba'nın cazibesini pekiştiren bir diğer önemli unsurdu.⁽¹⁾

Sefarad Yahudileri'nin 1902 yılında kurulan Küba Cumhuriyeti'ne göçü, Osmanlı İmparatorluğu'nun dağılma sürecinde Ortadoğu'dan Amerika Kıtası'na gerçekleşen daha kapsamlı bir göçün bir ayağını oluşturuyordu. Küba Cumhuriyeti'ne göçler, ülkenin kurulmasını takiben şeker sanayiinin Amerikan yatırımları ile büyümeye başladığı ve özellikle Avrupa'dan gelen göçmenlere kapıların ardına kadar

açıldığı bir döneme rastladı. 1902 yılında başlayarak 1930 yılında patlak veren ekonomik krize kadar uzanan bu süreçte Küba'ya gerçekleşen Yahudi göçleri, birincisi 1902 yılında, ikincisi ise 1921 yılında başlayan iki dalga halinde oluştu. 1918 yılında yayımlanan bir çalışmaya göre, Küba'da yerleşik 1.000 Yahudi'nin %90'ı Osmanlı İmparatorluğu'ndan, geriye kalanı ise Amerika Birleşik Devletleri'nden buraya göç etmişti.⁽²⁾

1 Mayıs 1913'te Havana'ya gitmek üzere baba evinden ayrılan Kırkkiliselili Alberto Haleva, böylelikle, birinci göç dalgası çerçevesinde Küba Cumhuriyeti'ne giriş yapan Osmanlı kökenli Sefarad Yahudileri'nden biri oldu.

Öte yandan, ekonomik anlamda vaad ettiği olanaklar giderek daralan Kırklareli'nden çıkış yolları arayan gençlerin yöneldiği tek ülke Küba değildi. İkinci Balkan Savaşı'nın bittiği 1913 yılının Temmuz ayı ile Birinci Dünya Savaşı'nın başladığı 1914 yılının Ağustos ayı arasındaki dönemde, on sekiz on dokuz yaşlarında, ya da yirmili yaşlarının başında olan veka iş pazarına henüz giren Kırklareli'li bekâr Yahudi erkeklerin %75'i yurtdışına göç etti.⁽³⁾

Aile fertlerinin yaşamlarındaki önemli olayları büyük bir titizlikle önceleri Rumi, daha sonraki yıllarda ise Miladi veya İbrani takvime göre detayları ile kaydeden Moşe Haleva, oğlu Alberto'nun seyahati vesilesiyle iyi dileklerini deri kaplı küçük anı defterine, Raşi yazısıyla Ladino olarak aktardı:

"Al 1 Mayo 1913 partio Alberto Haleva a la America. El Todo Poderoso ke le amostre echos buenos kon vida i salud. Amen..." (Alberto Haleva 1 Mayıs 1913 tarihinde Amerika'ya hareket etti. Herşeye kadir olan Tanrı ona iyi işler, hayat ve sağlık versin. Amin...)"

Alberto Haleva, Vilaflor, yıl 1917

Takip eden yıl, bir diğer iyi dilek notu ailenin küçük oğlu Jak Haleva için düşülecekti: "En el 11 Mayo 1914 partio Jak Haleva a la Amerika para New York. El Todo Poderoso ke le amostre echos profitozos kon buena salud. Amen..." (Jak Haleva 11 Mayıs 1914 tarihinde New York'a gitmek üzere Amerika'ya hareket etti. Herşeye kadir olan Tanrı ona karlı işler ve sağlık versin. Amin...")

1900'lü yılların başlarında Küba'ya göç eden Sefarad Yahudileri geçimlerini ağırlıklı olarak seyyar satıcılık, ikincil olarak da toptan veya perakende ticaretten sağlıyorlardı. Önemli bir bölümü Havana'ya yerleşen Sefarad göçmenler, maddi olanakları Amerikan yatırımları ile büyük ölçüde genişlemiş olan yöre halkına, şehir içinde ve civar kasabalarda sabahdan akşama sokak sokak gezerek giysi, ayakkabı, iç çamaşırı, kravat, yorgan, yatak örtüsü gibi birçok eşya satıyorlardı. Karlı ancak son derece yorucu olan bu işi sürdürebilen Sefarad göçmenlerin bir kısmı, zaman içinde küçük birer dükkân açarak, kalıcı bir düzen kurmayı başardılar. Evlerinde Küba'nın yerli zenci halkından yardımcı çalıştırabilecek refah seviyesine ulaşabilen bu kesim, Küba'da bir tür beyaz burjuvazi oluşturmaya başladı. (4)

Ancak, 1900'lü yılların başlarında Kırklareli'li Yahudi gençlerin bazılarını cezbetmiş olan ılıman Küba rüzgârları, bu yola başkoymuş tüm

Vereme yakalanan Alberto Haleva, şifa bulmak için Tenerife'e gitmeye karar verdi...

gençlere, ailelerinin onlar için dilediği sağlık, bolluk ve bereketi getirmedi. Akranlarının bazıları bu ülkede

kalıcı bir düzen kurmayı başarırken, Alberto Haleva, Havana'ya varışının üzerinden henüz bir sene dahi geçmeden, 1900'lerin başlarında Küba'da ikinci önde gelen ölüm nedeni (5) sayılacak kadar yaygın bir hastalık olan vereme yakalandı. Küba'daki ağır çalışma koşullarını daha fazla sürdüremeyeceğini anlayan Alberto, tanıdıklarının tavsiyesi doğrultusunda, Kırklareli'ne geri dönmeden önce, temiz dağ havası ve şifalı suları ile pek çok verem hastasının derman aradığı Tenerife'e gitmeye karar verdi.

ALBERTO HALEVA VILAFLOR'DA: BAY CANO, PABLO DOMÍNGUEZ'E AKTARIYOR...

İspanya'nın Tenerife Adası, 1900'lü yılların başlarında, görünen o ki Alberto'nun baba evi koşullarından bir hayli geri bir gelişmişlik düzeyindeydi. O tarihlerde adada henüz yol yapılmadığı için, yürümek veya binek hayvanı kullanmak dışında Vilaflor kasabasına ulaşmanın herhangi bir yolu yoktu. Olanakları oldukça sınırlı olan kasaba sakinleri, içlerinde tuvalet dahi bulunmayan son derece sade köy evlerinde yaşamaktaydılar. Evlere su ve elektrik bağlanmasına daha uzun yıllar vardı.

Ağırlıklı olarak İngiltere'den ve Küba'dan Tenerife'e gelen verem hastaları, Vilaflor'un temiz ve

kuru dağ havasında şifa bulmak için, yüksekçe bir tepede kurulu olan ve sağlık turizmi ağırlıklı hizmet veren "La Fonda" isimli bir tesiste kalıyorlardı. Vilaflor, mide sorunlarına iyi gelen mineral yoğun suları nedeniyle de, veremin yolaçtığı sindirim sistemi rahatsızlıklarını gidermeye çalışan hastaların uğrak yeri olmuştu.

Çaresizlik içinde kıvrandığı anların birinde, tek kurtuluş yolunun ölüm olduğuna karar verdi...

1914 yılının ilk yarısında Vilaflor'a ulaşan ve evine dönmeden önce tam olarak iyileşmeyi umut eden Alberto'nun yaşantısı, aynı yılın Ağustos ayında Birinci Dünya Savaşı'nın patlak vermesi ile birlikte hızla bir karabasana dönüşecekti. Savaşın başlaması ile birlikte Tenerife'in dış ülkelerle bağlantısının kesilmesi ve böylelikle Kırklareli'nden maddi destek yolunun uzun bir süreliğine kapanması ile birlikte, Alberto bir çıkmaza girdi. Savaşın başlamasının üzerinden geçen birkaç ay içinde maddi birikimi tükenmiş, La Fonda yönetimi, biriken borçları nedeniyle kendisine sunduğu hizmetleri daha fazla sürdüremeyeceğini bildirmişti. Vilaflor'da yardım talep edebileceği tek bir kişi dahi bulunmayan Alberto, düştüğü umutsuzluk girdabının içinde çırpınmaya başladı. Çaresizlik içinde kıvrandığı anların birinde, tek kurtuluş yolunun ölüm olduğuna karar verdi...

Alberto Haleva, Vilaflor, yıl 1921

Fonda, Vilaflor, yıl 1912; sağda dağ yolu El Chorrillo

Kendini bilmez bir halde elinde kalın bir ip, El Chorrillo adlı dağ yolundan yukarıya doğru yürürken, Alberto'nun karşısına Vilaflor'un yerlilerinden Leocadia çıktı. Halka açık çamaşırhanede yıkamış olduğu çamaşırları sırtlanmış, evine dönmekte olan Leocadia, gözlerindeki donuk ifadeden ve elindeki ipten, bir süredir Vilaflor'da gördüğü için aşına olduğu "El Turco"nun niyetini anlamıştı. Alberto'nun aksi istikametinde yoluna devam edip La Fonda'nın bulunduğu düzlüğe ulaştığında, Leocadia'nın karşısına Ovidio Cano'nun büyükbabası olan ve kasabada iyiliği ve yardımseverliğiyle takdir gören Manuel Cano Oliva çıktı. Leocadia'nın anlattıklarından durumun aciliyetini kavrayan Manuel Cano, olanca gücüyle koşarak Alberto'ya ulaştı. İpi ağaca bağlamış olan Alberto, kendisine doğru koşan bu yabancıнын sert uyarılarıyla olduğu yerde kalakaldı ve bir anda gözyaşlarına boğuldu.

**Alberto Haleva,
belirsiz bir süreliğine
Cano ailesinin yaşadığı
eve taşındı...**

geri dönüş yolu açılıncaya kadar, ailesi ile birlikte yaşadığı La Vera/Vilaflor'daki mütevazı evlerinde Alberto'yu misafir edebileceklerini söyledi. Kendisine uzatılan bu şefkat dolu yardım eline sarılan Alberto, böylelikle belirsiz bir süreliğine Cano ailesinin yaşadığı eve taşındı.

Alberto'nun öyküsünü dinleyen Manuel Cano, bu genç adamı çaresizliğiyle başbaşa bırakamayacak kadar merhametli bir insandı. Kırklareli'ne

LAO & ALBERTO...

La Vera'da kaldığı süre zarfında Alberto, Cano ailesinin tüm fertlerinden bir ölçüde destek gördü. Ancak bir kişi, özel nedenlerden ötürü onunla daha gönülden ilgilendi: ailenin en küçük kızı Maria -- veya Alberto'nun çağırıldığı adıyla Lao...

Evlerine buyur ettikleri bu oldukça sıkılgan Tanrı misafirinin kendisini olabildiğince rahat hissetmesi için çaba gösteren Maria, mide sorunları nedeniyle ancak belirli gıdaları tüketebilen Alberto'ya özel yemekler hazırlıyordu. Bu kişisel ilgi ve birlikte geçirdikleri uzun saatler, bir süre sonra aralarında çok özel bir ilişkinin gelişmesine neden oldu. Alberto'nun Cano ailesinin evinde misafir olduğu savaş yılları ve takip eden üç yıl boyunca, iki gencin arasındaki sevgi bağı o denli güçlendi ki -- Vilaflor'un o dönem içinde bulunduğu durgunluk ve işsizlik ortamına ve kasaba ahalisinin özellikle Küba ve Venezuela'da ⁽⁶⁾ iş olanakları arayışı içine girmiş olmasına karşın -- Alberto evine geri dönüp mallarını satma ve Vilaflor'a tekrar gelerek Maria'yla evlenip oraya yerleşme hayalleri kurmaya başladı.

Sağ alttaki kişi
Maria de la O Cano

Vilaflor'dan görüntüler, 1920'lerin başları

La Vera'da kaldığı süre zarfında Alberto, Cano ailesinin komşularıyla da dostluklar kurdu. Kasaba sakinleri arasında okuma yazması olmayanlar vardı. Alberto, bu kişilere İspanyolca okuma yazma öğretmek amacıyla La Vera'daki evin bahçesinde bir sınıf ortamı oluşturdu. O denli gayretli ve başarılı bir öğretmendi ki, Alberto'nun gönüllü olarak verdiği derslere katılmak için, her gün beş kilometre mesafedeki Angola'dan çamurlu yolları aşarak La Vera'ya gelen bir öğrencisi dahi vardı. Alberto'nun sayesinde Vilaflor'da birçok kişi mükemmel bir şekilde İspanyolca okuyup yazmayı öğrendi.

Alberto 1913 yılında ayrıldığı baba ocağına, ancak 1922 yılında dönebildi...

Kırklareli'ne ulaşan ikinci fotoğrafın tarihinden yola çıkarak, Alberto 1913 yılında ayrıldığı baba ocağına, ancak 1922 yılı içinde, Kırklareli'nin Yunan işgalinden kurtulmasını takiben dönebilme

olanağı buldu. Evine dönme vakti geldiğinde, Maria'ya geri döneceğine ve Vilaflor'da birlikte yaşayacaklarına dair söz verdi. Adanın güney kanadındaki El Médano limanından Santa Kruz'a gidecek olan buharlı gemiye yetişmesi için Alberto'ya yardım etmek üzere, o zaman 10 yaşlarında olan Ovidio Cano ve bugün hayatta olmayan kendisinden birkaç yaş büyük kuzeni Antonio Cano, iki katıra yükledikleri eşyalarla gün doğmadan yola koyuldular. Bay Cano ve kuzeni, El Médano'ya vardıklarında, Alberto'nun eşyalarının yüklenmesine yardım ettiler ve Alberto'yu Santa Kruz'a götürecek olan buharlı gemi ufukta bir nokta haline gelinceye dek kıyıda beklediler. Kendilerini bildiklerinden beri aynı evi paylaştıkları, neredeyse aileden olmuş bu yabancıyı bir daha görmeyeceklerini bilmiyorlardı...

SARA HALEVA'NIN VEFATININ ARDINDAN...

Alberto'nun yuvadan uçup gittiği 1913 yılı ile geriye dönebildiği 1922 yılı arasındaki uzun zaman diliminde,

Kırklareli'li Haleva ailesinin evi büyük bir değişim geçirmişti. Sara Mitrani Haleva, iyice güçten düşmesini takiben son nefesini verdiği güne kadar kendisine bakmakta olan akrabalarının huzurunda, vefatını müteakip eşinin, eltisinin kızkardeşi Rebeka Kohen ile evlenmesini uygun gördüğünü açıklamıştı. Sara Haleva'nın bu dileği doğrultusunda, 1918 yılı Aralık ayında Rebeka Kohen Haleva, Moşe Haleva'nın ikinci eşi olarak Musevi Karakaş Mahallesi'ndeki eve yerleşti.

Rebeka-Moşe Haleva çiftinin ilk çocuğu Nesim, 31 Ekim 1919 tarihinde dünyaya geldi. Eşinden yirmi iki yaş küçük, eşinin en büyük oğlu Alberto'dan ise yalnızca iki yaş büyük olan Rebeka Haleva'nın, belki de dönüşü pek hesapta olmayan Alberto'nun ev içindeki varlığını nasıl karşıladığını bilmiyoruz. Ancak, oldukça titiz biri olarak tanınan Rebeka Haleva'nın, verem hastası olan Alberto'yla ilgili bazı anlaşılabilir kaygıları olması olasıdır dahilindedir.

Hayatın yaşanmaya değer olmadığı düşüncesi, bir kez daha Alberto'nun zihninin bir köşesine gelip yerleşti...

Alberto'nun babasına Maria'dan söz etmemiş olduğunu anlıyoruz; herhalde yine bu nedenle Maria'ya mektup yazamıyordu. Maria'ya kavuşmanın tek yolu, gerekli birikimi sağlayıp Vilaflor'a dönmektir; ancak

ailenin savaşın ardından içine düştüğü maddi güçlüğü bilincinde olan Alberto, böyle bir olanağının bulunmadığının da muhtemelen farkındaydı. Ona derin bir sevgi ile bağlı olan iki kadının -- annesinin ve Maria'nın -- eksikliğinin yarattığı yoksunluk duygusu Alberto'yu, eve dönüşünün üzerinden henüz birkaç ay geçmişken, gücü giderek artan bir karamsarlık sarmalının içine çekmeye başladı. Veremin yolaçtığı kırılğan ve depresif ruh haliyle, kendisini ziyareti fazlaca uzamış bir misafir gibi hissetti. Günlerden bir gün, hayatın artık yaşanmaya değer olmadığı düşüncesi, bir kez daha Alberto'nun zihninin bir köşesine gelip yerleşti.

ALBERTO'NUN YOKLUĞUNDA...

Alberto'nun Vilaflor'dan ayrılmasının üzerinden yaklaşık bir yıl geçmişti... Mutfakta akşam yemeğini hazırlamakta olan Cano ailesinin kadınları ve onlara yardım eden küçük Ovidio, mutfağın bahçeye açıldığı kapıya yakın bir yerden gelen "Lao, Lao" sesiyle irkildiler. Bu Alberto'nun, "de la O Cano" soyadı nedeniyle Maria'ya taktığı isimdi. Maria koşarak dışarı çıktı, ancak kimseyi göremedi... Bu izah edilemez olayı takip eden birkaç hafta içinde, Alberto'nun kardeşi Jak Haleva'dan gelen bir mektup Cano ailesini derinden sarsarken, Maria için ise hüznün ve özlem dolu uzun bir yaşamın habercisi oldu. Mektupta, maddi yetersizlikler nedeniyle Maria'ya geri dönemeyeceğini anlayan Alberto'nun hayatına son verdiği yazıyordu.

Alberto'nun son nefesini verdiği Pesah Bayramı'nın birinci günü, Haleva ailesi için uzun yıllar bir matem günü oldu. Küçük çocuklar ise, yalnızca bu günde evde tatlı gıdalar tüketilmediğini bildiler... Alberto'nun vefatını takip eden yıllarda Moşe Haleva, sık sık çalışma odasına çekilerek, ilk eşine yazdığı şiir ve yazılarla içini döktü. Ruhundaki fırtınalar, 1947 yılında, ikinci eşi Rebeka'nun vefatını takiben, yitirdiği oğlu Alberto'ya hitaben yazdığı şu sözcüklerde hayat buldu:

"Büyük oğlum A., içinde gösterdiğin büyük çaba sonucunda

ince hastalığa yakalandın! Kanarya Adaları'nın dağlarında, yanında candan hiç kimse bulunmaksızın, azap dolu yıllar yaşadın! Son günlerinde, Tanrı seni baba, kardeş ve akrabalarına kavuşturarak mutlu etmek istedi. Gençliğinin baharında yaşayanların arasından ayrıldın; Pesah Bayramı'nın ilk gecesi gün doğarken son nefesini verdin!"

Maria de la O Cano, kalbinde derin bir yara açan bu kaybın ardından hiç evlenmedi ve 1980'li yıllarda ileri bir yaşta kanserden vefatından önce, Alberto'nun fotoğrafını muhafaza etmesi için yeğeni Ovidio Cano'ya verdi. Pablo Dominguez aracılığıyla göndermiş olduğum iki fotoğraftan bir tanesinin, halasının kendisine vermiş olduğu fotoğrafın aynı olduğunu gören Bay Cano, bunun bir mucize olduğunu söyledi ve çocukluk anlarının bir anda canlanmasının heyecanı ile duygusal anlar yaşadı.

Pablo Dominguez, Bay Cano'nun elindeki fotoğrafın bir kopyasını bana gönderdiğinde, görünüşte birbirinin aynı olan bu iki fotoğraf arasındaki belirgin fark dikkatimi çekti: Bir tanesi, uzun süre kapalı kalmış bir albümün iki yaprağı arasında beklediği için, neredeyse çekildiği günkü kadar pürüzsüz kalmışken, diğeri, sevgilinin hasretle atan kalbinin üzerinde geçmiş uzun yılların izlerini taşıyordu... ■

Not: Tenerife'e bir sonraki ziyaretinin ardından Pablo Dominguez, Bay Ovidio Cano'nun vefat haberini bana üzüntüyle bildirdi.

mi grande ojo A. de tu intelyensa, itugrande asfoso por las
ustidias hazimura de flakeza korvates!... =
en las montanyas de la kasarya. sin ninguno de koradon y
maldicos anyos, aya los pasates!..... =
los oltimos dias, Eyo hijo kontentarte, de abrasar, padre, emano
i paryentis..... =
en la flor de tu manseves, de ontre los liras, te espasites
primera noce de pasah al amanaser tu oltimo retlo...

Moşe
Haleva'nın
notlarından
Alberto'nun (A.)
şahsına hitaben
tek kayıt

Maria de la O Cano'nun, yeğeni Ovidio Cano tarafından yapılmış resimleri

"Büyük oğlum A., içinde gösterdiğin büyük çaba sonucunda ince hastalığa yakalandın! Kanarya Adaları'nın dağlarında, yanında candan hiç kimse bulunmaksızın, azap dolu yıllar yaşadın! Son günlerinde, Tanrı seni baba, kardeş ve akrabalarına kavuşturarak mutlu etmek istedi. Gençliğinin baharında yaşayanların arasından ayrıldın; Pesah Bayramı'nın ilk gecesi gün doğarken son nefesini verdin!"

- (1) Jay Levinson, Jewish Community of Cuba: The Golden Age, 1906-1958
- (2) Margalit Bejarano, Sephardic Jews in Cuba - From all their Habitations
- (3) Erol Haker, "Bir Zamanlar Kırklareli'de Yahudiler Yaşardı..."
- (4) Ruth Behar, A Sixth Memo for the Next Millennium: Vulnerability
- (5) Antonio Maria de Gordon, Health and Health Care In Cuba: The Transition from Socialism to the Future
- (6) Javier Méndez, The History of La Palma

Nefrete karşı geniş,

SINIRSIZ BİR BAHÇE ve

Masmavi engin bir

GÖKYÜZÜ YARATMAK

Bir çiçek bahçesi, masmavi bir gökyüzü ve de etrafta uçan kuşları düşünün: Kimi çiçeklerin sarı, kimilerinin beyaz, kimilerinin pembe, kimilerinin kırmızı veya bambaşka renkleri ve kokuları var; ayrıca isimleri de başka başka... Serçeler, güvercinler ve martılar! Onlar da birbirinden farklı. Demek ki Yaratan çok çeşitliliği, farklı renkleri ve desenleri ve de farklı kültürleri çok seviyor; O'na göre çok çeşitlilik dünyayı zengin kılıyor ve her kültürel grup iyilik üzerine kurulu. Her din de özünde kötülüğü reddediyor ve herkese karşı adaletli olmayı emrediyor.

Her canlının aynı özelliklere sahip olup prototip oluşturduğu bir dünya ne kadar da sıkıcı olurdu! Dünyada bir tek papatyalar olsaydı veya sadece martılar yaşasaydı, diğer canlı-

rın ne kadar güzel olabildiklerinin hiçbir şekilde farkına varamazdık. Eğer dünyada tek bir kültürel grup olsaydı, gene dünya monoton ve sıkıcı olmaz mıydı? O zaman farklı müziklerden ve damak tatlarından da mahrum olurduk.

Amerikan Hükümeti Yahudi Karşıtlığını Gözlemleme ve Yahudi Karşıtlığıyla Mücadele Etme temsilcisi Hannah Rosenthal ve Müslüman Cemaatleri özel temsilcisi Farah Pandith "Nefrete karşı 2011 Saat" adlı bir kampanya başlattılar. Kampanyanın amacı, dünyada farklı etnik ve dini gruplar ve statüdeki kişiler arasında nefreti yok etmek. Ben de bu kampanyaya gönülden bir katkı sağlamak için 19 Temmuz ve 26 Temmuz 2011 tarihlerinde Ankara'da Çankaya Belediyesi'ne ait olan kadın

sığınma evinde kalan kadınların Türkiye'de yaşayan farklı kültürel gruplar hakkında bilgi edinmeleri ve yaşadıkları travmatik olayları unutmaları için iki faaliyet düzenledim. Bunların ilki, farklı din gruplarına ait kişilerin Türkiye'de söylediği bazı şarkıları onlara dinletmek oldu. Ocho Kandelikas (Sekiz Mumcuk) adlı Hanuka şarkısı, Fedon'un Dostluk Şarkısı ve Bahailer'in Okyanusta Damlalar başlıklı şarkıları bunlardan bazılarıydı. Her insanın dilekleri ve hayalleri vardır; mum yakarak ne kadar güzel dilekler dilenir veya dua edilir. Bahailer, Okyanusta Damlalar başlıklı şarkıda her bir kişinin yağmur damlaları gibi birlik olup barış içinde yeryüzüne düştüğünde, dünyanın gelişimine nasıl büyük bir katkı sağladığını ne kadar güzel anlatır. İşte önce Ocho Kandelikas (Sekiz Mumcuk) başlıklı Hanuka şarkısı:

* Nefrete Karşı 2011 Saat Kampanyası Gönüllüsü
ODTÜ Sosyal Antropoloji Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi

Ocho Kandelikas (Sekiz Mumcuk)

Hanukah linda sta aki, ocho kandelas para mi, O... ..Güzel Hanuka geldi işte, bana sekiz mum, oooo...
Hanukah linda sta aki, ocho kandelas para miGüzel Hanuka geldi işte, bana sekiz mum
Una kandelika, dos kandelikas, tres kandelikas Bir mumcuk, iki mumcuk, üç mumcuk
kuatro kandelikas, sintyu kandelikas dört mumcuk, beş mumcuk
sej kandelikas, siete kandelikas, ocho kandelas para mi altı mumcuk, yedi mumcuk, sekiz mum bana.
Muchas fiestas vo fazer, kon alegria i placer Birçok parti vereceğim, neşe ve sevinç dolu
Muchas fiestas vo fazer, kon alegria i placer, O... .. Birçok parti vereceğim, neşe ve sevinç dolu, oooo...

Una kandelika, dos kandelikas, tres kandelikas..... Bir mumcuk, iki mumcuk, üç mumcuk
kuatro kandelikas, sintyu kandelikas dört mumcuk, beş mumcuk
sej kandelikas, siete kandelikas, ocho kandelas para mi..... altı mumcuk, yedi mumcuk, sekiz mum bana
Los pastelikos vo kumer, kon almendrikas i la myel çörekçikler yiyeceğim, minik minik bademli ve ballı
Los pastelikos vo kumer, kon almendrikas i la myel. O... .. çörekçikler yiyeceğim, minik minik bademli ve ballı. Oooo...
Una kandelika, dos kandelikas, tres kandelikas..... Bir mumcuk, iki mumcuk, üç mumcuk
kuatro kandelikas, sintyu kandelikas dört mumcuk, beş mumcuk
sej kandelikas, siete kandelikas, ocho kandelas para mi altı mumcuk, yedi mumcuk, sekiz mum bana

(Şarkı sözlerinin olduğu web sitesi: "Religion Wiki: Ocho Kandelikas":
http://religion.wikia.com/wiki/Ocho_kandelikas).

Dostluk Şarkısı

Dostluk, sevgi ve gözyaşı
seni bana getirdi
elimdeki zeytin dalı
Ege'yi birleştirdi.

Yasu ile merhaba
buzuki ile bağlama
kardeşlik şarkıları hep bir arada
haydi Elefteri, haydi Mehmet,
Nedim
uzat şu kadehini dostluğa içelim

Bir gün senin adada
bir gün Büyükkada'da
kardeşlik şarkıları hep bir arada

Bir gün sana içelim
bir gün bana içelim
Sirtakiler, zeybeklerle gel meşk
edelim.

Yasu ile merhaba
buzuki ile bağlama
kardeşlik şarkıları hep bir arada
haydi Elefteri, haydi Mehmet,
Nedim
uzat şu kadehini dostluğa içelim.

Fedon'un Dostluk Şarkısı'nın
videosuna bu adresten
ulaşılabilir: http://www.youtube.com/watch?v=lbK3FbRD_Wo

Okyanusta damlalarız

Okyanusta damlalarız
Bir ağaçta
Yapraklar

Elini ver
Elini ver

Birlik arayışında
Sana ve bana yaşam yolu
bu.

Tüm dünya
Tek bir vatan
İnsanlık
Baksana

Elini ver
Elini ver

Birlik arayışında
Sana ve bana yaşam
yolu bu.

Şarkı sözlerine
ulaşabileceğiniz kaynak:
Agis, Derya F. Training of the
Bahá'í Child Educators: An
Anthropological Fieldwork
Experience in Ankara. Köln:
Lap-Lambert Academic
Publishing, sayfalar 41-42

Hanuka'da mum yakmayı bu kadar neşeli bir şekilde anlatan bu şarkıyı dinlemekten katılımcılar büyük zevk aldılar ve farklı Yahudi bayramları hakkında bilgi edindiler. Yukarıdaki Dostluk Şarkısı ise Türk-Yunan dostluğunun önemine değinirken kültürel etkileşim ve göçler sonucunda nasıl benzer müzik kültürlerinin

farklı topluluklar arasında ortaya çıkabileceğini de gösterdiği için katılımcıları dünyadaki her topluluğun barış içinde yaşamasının kültürel zenginlik açısından önemi hakkında bilinçlendirdi. Ayrıca dünyadaki her insanın birbirinin elinden tutması ile dünyanın daha da gelişeceğini ve herkesin yetenekleri doğrultusunda

da daha da gelişmiş bir medeniyet seviyesinde yaşayacağını yukarıdaki Bahai şarkısı çok güzel açıklıyor. Katılımcılar dünyadaki tüm sınırların kaldırılıp düşman olgusunun bulunmadığı bir dünya yaratılması gerektiğini vurgulayan bu şarkıyı çok sevdiler.

Bu ilk seminerimi Yunus Emre'den bir şiirle bitirdim ve insanın özünün bir olduğunu ve tek bir Yaratan olduğunu bu şiir çok güzel açıkladı:

İlim Kendin Bilmektir

İlim ilim bilmektir
İlim kendin bilmektir
Sen kendini bilmezsin
Ya nice okumaktır

Okumaktan murat ne
Kişi Hak'kı bilmektir
Çün okudun bilmezsin
Ha bir kuru ekmektir

Okudum bildim deme
Çok taat kıldım deme
Eğer Hak bilmez isen
Abes yere gelmektir

Dört kitabın mânâsı
Bellidir bir eliffe
Sen elifi bilmezsin
Bu nice okumaktır

Yiğirmi dokuz hece
Okursun uçtan uca
Sen elif dersin hoca
Mânâsı ne demektir

Yunus Emre der hoca
Gerekse bin var hacca
Hepisinden iyice
Bir gönüle girmektir

(Şiirin bulunduğu web sitesi: İlim Kendin Bilmektir (Yunus Emre): http://siir.gen.tr/siir/y/yunus_emre/ilim_kendin_bilmektir.htm).

Ayrıca 26 Temmuz 2011 tarihli çalıştı-
yımında ise Türkiye'de çok kültürlülüğün
önemine değinerek farklı dinlerden kişile-
rin dini bayram kutlamalarında hangi
yemekleri yediklerini anlattım. Her
yemeğin mutlak bir sembolik anlamı
vardır. Aşure ve sütlaç gibi yemekler
ve tatlılar mutluluk ve barış dilekleri-
ni simgeler.

İnsanların inançları farklılık gösterse
de dilekleri birbirine benzer. Kimse
savaşı ve kavgayı arzulamaz; herke-
sin gönlünde dünya barışı, sağlık ve
mutluluk istekleri yatar. Roş Aşana'da
yenilen yuvarlak elmalı turta bütün yılın
mutlu geçmesi dileğini sembolize eder-
ken Anuşabur adlı Ermeni Noel tatlısı
da içindeki buğday, üzüm, kayısı gibi
malzemelerden ötürü bereketli ve tatlı
bir yıl dileğini ortaya koyar¹. Ayrıca
Müslümanlarca aşure ayında yenen
aşure tatlısı Or-Ahayim Hastanesi Pembe
Melekleri'nden birinden duyduğuma göre
Sukot'ta hastanede dağıtılabilmemiş.

Bahailer ise dünyanın farklı
bölgelerinden yemekleri
sofalarında sunuyorlar;
bu da onların sınırla-
rın olmadığı bütün
insanların birbirine
yardım ettiği ve
kardeşçe yaşadığı bir

dünya dilediklerini gözler önüne seriyor.
Aslında her insanın dileği barış ve huzur-
dur ve ben bu gibi çalıştaylarımı nefreti
bitirmek amacıyla toplumun farklı kesim-
lerinde vermeye devam edeceğim. Önemli
olan insanların dünyayı ve gökyüzünü
çiçekler ve kuşlar gibi farklılıklarına saygı
göstererek paylaşmayı öğrenebilmeleri ve
evreni herkesin masmavi bir gökyüzüne
bakarak huzurla dolaştığı geniş bir bahçe-
ye dönüştürebilmeleri. ■

¹Anuşabur tarifi: "Anuşabur (Ermeni Noel Tatlısı)."
Yazan: rabiyyaa. 5 Temmuz 2009: <http://www.yemektarifleri.info/anusabur-ermen-noel-tatlis/>

Haydi Hanımlar !!!!

GecikMEMEİlisiniz..

*Meme Kanserinde
Erken Tanı İçin*

*Hastanemiz Mammografi
Paketinden Yararlanın...*

www.orahayim.com

[www.facebook.com / BalatHastanesi](https://www.facebook.com/BalatHastanesi)

[www.twitter.com / BalatHastanesi](https://www.twitter.com/BalatHastanesi)

0212 491 00 00

113
yıl
or-ahayim
Balat Dr-Ahayim Muzevi Hastanesi

ARKEOLOJİ

Sara YANARCAK

Peygamberler ve kralların yaşayan mirası

SEVGİLİ OKUYUCU... SİZLERLE BİRLİKTE DAVID'İN ŞEHRİNİ; ARKEOLOJİK BULUNTULARI GEÇMİŞTEKİ İZLERİNİN VE YAŞANMIŞLIKLARININ GÖLGESİNDE YENİDEN GEZMEK İSTİYORUM.

Yeruşalayim ve David'in şehri

*"Eğer seni unutursam, ey Yeruşalayim,
Sağ elim hiünerini unutsun.
Eğer seni anmazsam,
Eğer Yeruşalayim'i baş sevincimden üstün tut-
mazsam,
Dilim damağıma yapışsın."*
Mizmor

David Ameleh, kral olduğı zaman 30 yaşın-
daydı ve kırk yıl krallık yaptı. İlk yedi yıl
Hebron'da Yehuda üzerinde,
sonraki otuz üç yıl ise tüm İsrail-
Yehuda üzerinde hüküm sürdü.

Hebron'da krallık ederken,
Yeruşalayim'i ele geçirip kendine
başkent yapmaya karar verdiğı
zaman ordusunu topladı, şehre
ve orada yaşayan Yebusilerin
üzerine yürüdü. Şehir halkı
buna itiraz etti ama David, Siyon
Hisarı'nı ele geçirdi; şehri fethetti
ve Yeruşalayim, David'in şehri
oldu. (2. Samuel: Bap 5)

Yeruşalayim şehrinin ilk kurul-
duğı yer, Gihon kaynağının sula-
rıyla beslenen yüksek bir tepelik
bölgedir. Neolitik Çağ'dan itiba-
ren, şehir halkı hep bu yüksek
tepelik üzerinde konumlanmıştır.
Bronz Çağ döneminin ortalarında
şehrin kayaları, Gihon kaynağının
sularından erozyona uğramış ve
ortam doğal kaleler haline dönüş-
müştür. Etraftaki sivri yükseltiler

arasında, geniş bir düzlem biçimine giren şehir hem koru-
naklı, hem daha yaşanabilir bir şekle ulaşmıştır. Kutsal
Kitap'a göre şehir, David Ameleh ve sadık komutanı
Yoab tarafından kuşatıldıktan sonra, etraftaki yükseltilere
kaleler ve güçlü istihkâmlar kurulmuş ve İsrail-Yehuda
krallığının başkenti haline getirilmiştir. Daha sonra David
Ameleh'in oğlu Şelomo Ameleh, Moriah Dağı üzerine kut-
sal Bet-Hamikdaş'ı inşa ettirdi. (1. Krallar: Bap 6)

Modern zamanlarda yapılan arkeolojik kazılar sayesinde
David'in şehrinin kuzey bölgeleri ve David'in krallık sara-
yı gün ışığına çıkarıldı.

M.Ö 8. yüzyılda Kral Hezekia (Hizkiya) zamanında
Yeruşalayim güvenlik için yeniden daha fazla güçlendi-
rildi. Bunun nedeni Asur devletinin kralı Sennacherib'in
orduları ile daha kolay başa çıkabilmektir. Günümüzde
"Yahudi Bölgesi" olarak adlandırılan bölgenin etrafındaki
surlar güçlendirildi. Bu sur duvarları, M.Ö. 586 tarihinde
Bet-Hamikdaş'ın ilk kez yıkıldığı zamana kadar çok iyi bir
korunma kalesi olarak ayakta kaldı. (2. Krallar 18:13-19)

Kazılarda bulunan basamaklı yol
ve David Ameleh'in saray kalıntıları

(Üstte) David'in şehrinin kazı
çalışmalarında bulunan mühür
(yanda) Demir Çağ döneminden kalma
nar figürlü kral asası

Bu dönemde yapılan ve Kutsal Kitap'ta sözü edilen, kaya-
lık içine açılan su tüneli, Tapınak Dağı'nın güneyinde
1880 yılının Ağustos ayında yapılan arkeolojik kazılarda
ortaya çıkartılmıştır. Yine bu kazılarda, M.Ö 586 yılında
Babil Kralı Nabukadnezar'ın yok ettiği şehrin kalıntıları
gün ışığına çıkarılmıştır. Ketef Hanom bölgesinde kaya-
lar içine oyulmuş bir mezar, şehrin kuzeyinde iki gümüş
muhafazalı parşömen rulosu bulunmuştur. Bunlar sigara
biçiminde dürülmüş olup, içlerinde Kohen'ler tarafından
söylenen kutsama metinleri bulunmaktadır.

"Ve RAB, Moşe'ye söyleyip dedi: Aaron Akohen'e ve
oğullarına söyleyip de: İsrailoğullarını böyle mübarek
kılacaksınız, onlara diyeceksiniz:

Rab seni mübarek kılsın, ve seni korusun;

Rab sana yüziünü parlatsın, ve sana lütfetsin;

Rab sana yüziünü kaldırsın ve sana selamet versin;

Böylece benim ismimi İsrailoğulları üzerine koyacaklar, ve
ben onları mübarek kılacağım" (Sayılar 6: 22-27)

Lakiş mektuplarının bulunduğu kazı alanı kalıntıları

Yine aynı bölgede arkeologlar 51 adet mühür buldular. Çeşitli İbranice isimler taşımakta olan bu mühürlerin önemli kişilere, özellikle Kral Yehoakim'in sarayında çalışan kişilere ait olduğu kesinlik kazandı. Örneğin birinin üzerinde Gemaryahu ben Şapan (Şapan oğlu Gemaryahu) yazmaktadır.

"Ve vaki oldu ki, Yehuda kralı Yoşiya oğlu Yehoakim beşinci yılında, dokuzuncu ayda, Yerusalayim'de olan bütün halk, Rabbin önünde oruç ilan ettiler. Ve Rabbin evinde, kâtip Şapan oğlu Gemaryahu'nun odasında, yukarıdaki avluda, Rab evinin yeni kapısına girilecek yerde, Baruh Yeremya'nın (Yirmeyahu) sözlerini bütün halk işitirken kitaptan okudu." (Yeremya 36: 9-11)

Sözü edilen dönem, 1. Bet Hamikdaş'ın yıkılmasından 18 yıl öncesini kapsamaktadır.

Lachish (Lakiş)

1936 yılında, Tell ed-Duweir'de (Lakiş), çok zengin arkeolojik kalıntılar gün yüzüne çıktı. James Leslie Starkey yönetimindeki bir arkeolog grubu bu bölgede yaptığı kazılar sonucunda 18 adet toprak tablet üzerine yazılmış mektup buldu. Bu mektuplar Lakiş'teki tepelik bölgenin üzerinde yapılan kazılarda ortaya çıkan bir evin yanmış duvarlarının dibinde duruyorlardı.

İbranice adı "Ostraca" olan bu mektuplara, günümüzde "Lakiş Mektupları" denilmekte. Kimliği belirsiz biri tarafından yazılmış mektuplar; "Efendim Yaush'a" olarak hitap etmekte. Yaush o dönemde Lakiş şehrinin yöneticisiydi. Bu mektupların, Babillilerin M.Ö 586-587 yılında şehri yıkmasından çok az bir süre önce yazıldığı biliniyor.

Adı belli olmayan yazar, bulunduğu bölgeden yaptığı gözlemlerle hem Lakiş, hem Azekah, hem de Maresha hakkında bilgiler içeren mektuplar yazmış.

1938 yılının Ocak ayında, Arkeolog Starkey, Yerusalayim yolunda, o gün açılışı yapılacak olan Filistin Arkeoloji

Toprak tabletlere yazılmış ünlü "Lakiş Tabletleri"

Müzesi'ne (günümüzde Rockefeller Müzesi) giderken suikast sonucu öldürüldü. Onun bu trajik ölümünden sonra kazılar durdurulmuş, daha sonra Tel Aviv Üniversitesi'ne bağlı arkeoloji ekibi yeniden kazılara başlamıştı. Bu kez Bronz Çağı orta ve son dönemine ait kalıntılar gün ışığına çıkarıldı. Ayrıca Demir Çağı dönemine ait kalıntılar içinde iki kez yıkılan krallık sarayının avlusu da bulundu. İlk kez M.Ö 701'de Asurlular, ikinci kez ise M.Ö 587/586'da Babilliler tarafından yıkılan şehrin tepelik kazılarında, 2. ve 3. katlarda birçok Demir Çağ dönemi objesi ortaya çıkarıldı.

Binyamin şehirleri

Kutsal Kitap'ta yer alan "Hâkimler" döneminde diğer kabilelerin yanında çok küçük bir rolü olan Binyamin kabilesi, Ehud'un Hâkim olmasıyla yetkinlik kazandı. (Hâkimler 3:15)

Daha sonra yine Binyamin kabilesinden olan Şaul'un İsrail halkına birinci kral olarak ilan edilmesiyle Binyamin kabilesinden sürekli söz edilir oldu. Şaul başlarda oldukça güçlü bir kral olup, Pelistilerle birçok savaşa tutuştu ve galip geldi.

Kazılarda günyüzüne çıkarılan Jaba Köyü

"Ve Şaul gelmeden bir gün evvel Rab Samuel'e açıp demişti: Yarın bu vakitlerde Binyamin diyarından sana bir adam göndereceğim, ve onu halkım İsrail üzerine kral olarak meshedeceksin. Ve Pelistilerin elinden, halkımı o kurtaracaktır. Ve Samuel Şaul'u görünce Rab ona dedi: İşte sana dediğim adam. Halkımın üzerinde bu adam hüküm sürecektir." (1. Samuel 9: 15-16-17)

Gibeah'ta Kral Şaul'a ait kule kalıntısı

mağaralar ve büyük bir su havuzu ile su sistemi bulundu. Havuz 11 metre çapında ve 25 metre derinliğinde olup, dipten yukarıya doğru sarmal olarak dönen 79 basamaklı bir merdiveni vardır. Bu havuzun Kutsal Kitap'ta 2. Samuel'in kitabında tasvir edilen su havuzu olduğu kesinlik kazanmıştır.

"Ve Tseruya'nın oğlu Yoab ve David'in kulları çıktılar ve Gibeon havuzunun yanında onlara rast geldiler. Ve bunlar havuzun bir tarafında, ve onlar havuzun öbür tarafında oturdular." (2. Samuel 2: 13-16)

'Gibeon', Kutsal Kitap'taki 'Yeşua' bölümünde aşağıdaki satırlarda yer alır:

Gibeah ve Jaba

Arapça adıyla Tell el-Ful (Nohut Tepesi) olan Gibeah bir tepede kurulmuş olan küçük bir yerleşim bölgesidir. Üç tarafında Shu-fat köyünün evleri, dördüncü tarafında ise modern Yeruşalayim'in yeni yerleşim bölgelerinden Pisgat Zeev bulunmaktadır. Tepenin en yüksek noktasında çimentodan yarı yıkık bir bina göze çarpar. Bu bina 1965 yılında, o dönem Ürdün kralı olan Haşimi sülalesinden Kral Hüseyin için saray inşaatı olarak başlatılmış. Ancak 1967 yılında gerçekleşen Altı Gün Savaşı'ndan sonra, o topraklar İsrail'in eline geçince, inşaat olduğu gibi yarım kaldı.

Amerikalı ünlü filozof ve arkeolog W.F. Albright 1920'lerin başında bu tepede kazılar yapmış ve erken Demir Çağı'na ait bulgulara rastlamıştı. Bu bulguların arasında bir de kule vardı. Arkeolog o kulenin Kral Şaul'a ait olduğunu ve Gibeah'da kaldığı zaman orayı kullandığını düşünüyordu.

"Ve Samuel bütün halkı, herkesi kendi evine gönderdi. Ve Şaul da Gibeah'a kendi evine gitti: ve Tanrı'nın yiireklerine dokunduğu yiğitler onunla beraber gittiler." (Samuel 10:26)

Aslında 1960'ların ortasında Kral Hüseyin'in sarayı için temel kazılırken ortaya birçok kalıntı çıkarılmış ancak bunlar hiç önemsenmemişti. 1990'larda ise İsrail Eski Eserler İdaresi tarafından başlatılan kazılarda bronz dönemine ve Roma dönemine ait yerleşim bölgeleri ortaya çıkarıldı. Jaba ise, Gibeah'a yakın bir Orta Çağ köyü olup, Osmanlı idaresi döneminde yeniden inşa edilip, yerleşim bölgesi haline getirildi. Burada da Demir Çağı'na ait kil ve topraktan yapılmış mektup tabletleri kazılardan çıkarılmıştır.

Gibeon

Yeruşalayim'in kuzeybatısında bulunan Gibeon, modern bir köy olan el-Jib'in hemen yanındadır. Gibeon, en uç zirvesinde tarihi kalıntılar bulunan tepelik bir alandır. 1950'lerin sonunda ABD'li bir arkeoloji grubu tarafından başlatılan kazılar, 1960'ların başlarına kadar sürdürülmüştür.

Burada savunma için kaleler, surlar,

"O zaman Rabbin, Amorileri İsrailoğullarının önüne teslim ettiği gün, Yeşua Rabbe söyledi: ve İsrail'in gözü önünde dedi:

Dur, ey Güneş Gibeon üzerinde;
Ve Ay, sen Ayalon deresinde
Ve millet düşmanlarından öç
alincaya kadar,
Güneş durdu, ve ay yerinde kaldı.

(Yeşua 10: 12-13)

Gibeon'da bulunann spiral şeklindeki merdivenli su deposu

Beerşeva'da günyüzüne çıkarılan İbrani şehri

Avraam Avinu'nun kazdığı kuyu (Resim 1875'te çekilmiştir)

Beersheba (Beerşeva)

Beerşeva ismi, Kutsal Kitap'ta Avraam'ın komşularıyla yaptığı sözleşmelerin gerçekleştiği bölge olarak tarif edilir. (Tekvin 21: 22-23) Bu bölümlerde Avraam'ın başından geçen olaylar anlatılırken, Beerşeva'da bulunan kuyunun başında yaptığı anlaşmalar anlatır.

"Ve dedi, bu yedi kuyuyu benim elimden almalısın ki, ta ki bu kuyuyu kazdığımıza bana şahadet olsun. Bundan dolayı o yeri Beerşeva (Yedi Kuyu) çağırdı, çünkü onların ikisi orada yemin ettiler. Böylece Beerşeva'da bir ilgin ağacı dikti. Ve orada Rabbin, ebedi Tanrı'nın ismini çağırdı." (Tekvin 21:30)

Avraam'dan sonra oğlu Yitshak da aynı yerde yeni bir sözleşme yaptı ve o da yeni bir kuyu kazdı. Beerşeva, M.Ö birinci milenyumda dini açıdan İbraniler için en önemli bölgelerden biri oldu. Hatta Hâkimler kitabının 20:1 bölümünde "Dan'dan Beerşeva'ya kadar" söylemi yer alır.

Arkeologlar Beerşeva'da kazılar yaparken, hemen yakınındaki bir tepelik olan Tel-Şeva'da da kazılar gerçekleştirdiler. Kazıların sonucunda orada çok gelişmiş bir Yahudi yerleşimi bulundu. Oval biçimdeki bu yerleşimde düzenli sokaklar, evler ve dükkânlar vardı. Bunun yanı sıra son derece modern bir su sistemi de kazılarda gün ışığına çıkarıldı.

Beit Mirsim ve Debir

1926-1932 yılları arasında kazılarını sürdüren W.F. Albright, Hebron'un güneybatısındaki kazıları başlattığında, zaman zaman akıntıya kürek çektiğini düşünürken, aniden grubuyla birlikte mükemmel bir hazineye kavuşmuş kadar sevinmişti.

Yeoşua kitabında sözü edilen Debir'i bulduğu zaman, Tell Beit Mirsim'i (Mirsim Tepesi)

kazı planına almakla isabetli bir karar aldığını görmüştü. *"Ve dağlıkta Şamir, Yattir ve Soko ve Dana ve Debir şehridir"* (Yeoşua 15:49)

Demir Çağı döneminden kalma birçok kap kaçak ve çömlek gün ışığına çıkarıldı. 1949 yılında bölgeye yeniden gelen Albright başlattığı kazılarda Peygamber Yeşayahu ve Peygamber Yirmiyahu dönemine ait yerleşimleri gün ışığına çıkardı. Kazılarda ortaya çıkan mezarlar açıktı ve sanki hırsızlar tarafından talan edilmiş gibi bomboş duruyorlardı. 1970'lerin sonunda yeniden başlayan kazılarda ise kayalıklara oyulmuş mezarlar ve yeni bulgulara rastlandı.

Son söz: İsrail'e değişik zamanlarda yaptığım ziyaretlerde, anlattığım antik şehirleri gezme şansını buldum. Bu yerlerde gezinirken gerek Kutsal Kitap'ın, gerekse Kutsal Toprakların içinde taşıdığı anıları, yaşanmışlıkları, zaferleri ve hezimetleri ruhumun derinliklerinde hissettim. Öylesine eski ve öylesine yakın... Öylesine gerçek ve öylesine özümüzdü... Kutsal Topraklardan esen rüzgârlar ve kulağımızda esen tınılardı geçmiştten bugüne hala İsrail'de... ■

Ayinlerde şarap dökmek için kullanılan kireçtaşından, aslan başı figürlü kap

Ber&Su

PARTİ EVİ

En Güzel Anılarınız Bizimle Olsun...

- Faşadura
- Diş Buğdayı
- Çocuk karaoke partisi
- Baby Shower
- 1 yaşa özel doğum günü
- Temalı doğum günü
- Vijola
- Doğum günü partisi
- Mekan kiralama

BER&SU PARTİEVİ Polat Çiftçiler Residance Meşrutiyet Mah.Teyyareci Cemal Sok. No:2 A Blok Kat:1 Daire: 6 Şişli-İST
(0212) 231 00 61 • (0536) 246 74 45 • (0545) 410 20 50

www.bersupartievi.com

info@bersupartievi.com

SÖYLEŞİ

Aylin YENGIN

**MINE
KIRIKKANAT**

FARKLILIKLARINDAN BİR BÜTÜN İNŞA EDEN İKİLİ

**& DANIEL
COLAGROSSI**

“Sana şöyle bir önerim var...” diye başlıyordu Mine Kırıkkanat, kendisiyle röportaj yapmak istediğimi belirttiğim e-mailime gönderdiği yanıtta. “Benimle teke tek değil de, çift olarak röportaj yapmak ister misin? 17 yıldır birlikte yaşadığım eşim Daniel Colagrossi, “Alafranga Türk Sofrası” isimli çok güzel bir yemek kitabı çıkardı. 17 yıldır süren bir birliktelik, uyum, aşk ve yemek hakkında hoş bir çift röportajı olabilir.” Ne kadar alçakgönüllü biri, diye düşündüm ve ne kadar saygılı bir birliktelik! Böyle bir fırsatı tepmek için deli olmak gerekirdi! Seve seve kabul ettim. Ve sorularıma, Mine Kırıkkanat’ın ilişkilerini tarif ettiği ifadeyle başladım...

17 yıldır süren bir birliktelik, uyum, aşk... Nasıl tanıştınız?

D.C. Bu aslında oldukça komik bir hikâye... Bizler oldukça kalabalık bir sanat çevresi ile her Cumartesi akşamı Palette adlı bir café’de toplanıp yemek yedik. İçlerinde yazarlar, çizerler ve çok değerli sanatçıların da yer aldığı keyifli bir kalabalıktı. Bir Cumartesi akşamı Mine de bize katıldı. Başta bana pek yüz vermedi, kendi halinde takılıyor ya da başkaları ile sohbet ediyordu. Gecenin sonlarına doğru bana kartvizitini uzattı; bütün arkadaşlarım “hadi iyisin” dercesine gülmeye başladı... Tesadüfen o gün bankadan para çekmişim ve bana yanlışlıkla sahte bir 500 Frank’lık banknot vermişlerdi. Ben de hava atmak için, kendi iletişim numaralarımı sahte banknotun arkasına yazıp Mine’ye uzattım. Pek olumlu bir etki bıraktığımı söyleyemeyeceğim (gülüşmeler)... Bir anda masanın etrafında soğuk bir rüzgâr esti. Mine istemeye istemeye parayı aldı. Ben de durumu düzeltmek için bir hamle yapmam gerektiğini düşünerek, Akdenizlilere özgü bir gurur ifadesiyle gömleğimin düğmelerini koparırcasına açtım: “Para sahte, ama burası hakiki!” dedim. Anlayacağınız durumu daha da berbat hale getirdim. İşin ilginç yanı, bu tanışmamızdan bir hafta kadar sonra Mine ile telefonlaştık ve buluşmaya kara verdik. Pek romantik bir şekilde başladığı söylenemez, ama 17 yıldır süren uyumlu bir birlikteliğe böyle adım attık.

Farklı kültürlerden geliyor olmak birlikteliğiniz açısından zaman zaman engel ya da sorun teşkil ediyor mu?

D.C. Her ilişkide sorunlar yaşanır, ancak aramızdaki bu kültür farklılıklarını sorun olarak nitelendirmek yanlış bence. Vizyon ya da fikir ayrılığı demek daha uygun olabilir. Bu tür fikir ayrılıkları, farklı dinlerden olan insanların birlikteliklerinde de göze çarpar, ancak bunu ilişkide bir engel olarak görmüyorum, sadece konulara farklı bir görüş getirmekle alakalı bir şey. İnsan bence en iyi anlaştığı insanla mutlu olabilir, çünkü neticede tüm medeniyetlerde insanların beslenme, barınma, giyinme gibi temel ihtiyaçları hep aynı; bunları farklı bir biçimde yapıyor olmaları onları birbirlerinden farklı kılamaz. Bu gibi farklılıklar sorunlara değil, olsa olsa

komplikasyonlara yol açabilir, hepsi bu!

M.G.K. Aramızda kültürel açıdan herhangi bir farklılık olduğunu düşünmüyorum, çünkü ben Fransız kültürünü içselleştirmiş biriyim. Öte yandan bir Fransız’ın Türk kültürünü bu kadar kolaylıkla içselleştirmesini beklenemezdi. 1994’te Daniel buraya öyle uyum sağladı, burayı öyle çok sevdi ki – tabii buradakiler de onu sevdiler – ileride bir gün buraya gelebileceğimiz düşüncesiyle ona bir yer edinmeyi aklıma koydum. Ve bütün sergiler, fotoğraflar bu işe yaradı. Şimdi de, bu kadar sene sonra, ben Türkiye’ye tamamen yerleşmeye karar verdim, Daniel de Paris’teki atölyesini muhafaza edecek şekilde, 1 ay orada, 1 ay burada yaşayacak.

**“BU KADAR
UYUMLU
BİR ÇİFT
OLMAMIZIN
TEK NEDENİ,
17 YIL
SONRA HÂLÂ
BİRBİRİMİZİ
ŞAŞIRTMAYA
VE HAYRAN
BIRAKMAYA
DEVAM
ETMEMİZ”**

Birbirinizle hayatınızın her ayrıntısını paylaşıyor musunuz?

M.G.K. Hayır, tabii ki hayır! (gülüşmeler). İkimizin de çok bağımsız bir karakteri var. Ben zaten katiben kendime birebir benzeyen bir erkekle yapışık yaşayamazdım. Sizin de tahmin edeceğiniz gibi, başkasından güç alarak yaşayan bir insan değilim. Bazı insanlar, karısı ya da kocasına danışmadan ya da onun onayını almadan kendilerini asla güvende hissetmez – ama ben öyle değilim, her şeye yalnız karar veririm. Daniel de öyle... Zaten 2 kez evlenip ayrıldığım, Daniel’in de hayatının hiçbir döneminde bir yıldan uzun süren bir ilişki yaşamadığı düşünülecek olursa, ne demek istediğimi anlamışsınızdır. Biz aslında birbirimizin farklılıklarından bir bütün

inşa ettik ve bu anlamda birbirimizi tamamlıyoruz. Tahmin edersiniz ki 17 seneden sonra, aşk eski heyecanını yitirmeye başlıyor, ancak birlikteliğimizin bu kadar uyumlu bir biçimde devam etmesinin ya da hayatımıza girmek isteyen kişilere prim vermemenizin (inanın peşimizden koşanlar oldukça fazla) tek nedeni, 17 yıl sonra hâlâ birbirimizi şaşırtmaya ve hayran etmeye devam edebiliyor olmamız.

Daniel Bey’e bir sorum olacak, rugby’den fotoğrafa ve sonra yazarlığa geçişiniz nasıl oldu?

D.C. Açıkçası kendimi henüz bir yazar olarak görmüyorum, daha bu konuda yapmam gereken çok şey var. Bu geçiş aslında hep tesadüflerle dolu. İnsan hayatında öyle

insanlarla tanışıyor ki, bir anda hayatının seyri tamamen değişiyor. Ben işe 15 yaşında aşçılıkla başladım. Aşçılık yaparken Amerikan futbolu da oynuyordum. İkisini dengelemeye çalıştım, ancak çok zordu ve aşçılığı bırakmak zorunda kaldım. 18 yaşından 28'e kadar rugby oynadım. Rugby kariyerim aşçılık kariyerime göre daha çabuk ilerledi. 1980'lerde Paris'te fotoğraf çekmeye başladım. O dönemde, Paris'te fotoğrafçılığa önem verilmeye ve pek çok müzede fotoğraf sergileri açılmaya başlanmıştı. Aynı dönemde dünyanın önde gelen fotoğrafçılarından oluşan sergileri gezme fırsatım oldu ve Ronald Topor ile tanıştım, bu sayede sanatçılar çevresine dahil oldum ve sanata yöneldim. Özellikle yemek fotoğrafları çekiyor, bu sayede daha az çalışarak, daha çok para kazanma imkânı buluyordum (gölüşmeler). Arada bu kadar çeşitlilikten söz açılmışken, şiir kitabım da var...

M.G.K. Daniel'in 80'li yılların Paris'ine ait inanılmaz bir arşivi ve daha önceden yayımlanmış siyah beyaz fotoğraflardan oluşan "Bistro" adı altında derlemiş olduğu kitapları var. Gerçekten çok başarılı kareler var içlerinde. Henüz bu fotoğraflarını sergileme fırsatı bulamadı, ama umarım en kısa zamanda bir sergi açacak.

Fotoğraflarınızı Mine Hanım'ın köşesinde yayınlama fikri kimindi?

D.C. Tabii ki Mine'nin fikriydi, ben böyle bir şeye tek başıma cesaret edemezdim. Ne gazetenin yapısını biliyordum, ne de böyle bir şeye izin verip vermeyeceklerini...

M.G.K. Genelde bütün pratik fikirler benden çıkar zaten (gölüşmeler). Gazeteye böyle bir teklif götürdüğümde, çok olumlu karşılandı, çok da beğenildi. Biliyorsunuz, ben gazeteciliğe 1984'te Cumhuriyet'te başladım. Sonra 1991'de Milliyet'e geçtim, 1996'da Radikal'de köşe yazıları yazmaya başladım. 2005'e kadar Milliyet ve Radikal'de devam ettim. 2005-2010 yılları arasında Vatan'da yazdım. İnanın köşemin fotoğrafsız çıktığı tek dönem Vatan dönemi! Ve şimdi tekrar Cumhuriyet'te yazmaya başladığımda, sevgili genel yayın yönetmenim İbrahim Yıldız, "Radikal'deki gibi fotoğraf koy," deyince, çok hoşuma gitti.

Mine Hanım siz son dönemde "Aşk Varmış Aşk Yokmuş", Daniel Bey de "Alafranga Türk Sofrası" adlı kitaplar yayınladınız. Nasıl gidiyor satışları?

D.C. Henüz satışlardan söz etmek için çok erken bence, kitabım Eylül'de çıktı. Gelişimini ancak zaman içinde görebileceğiz. Beni memnun eden, şimdiye kadar tüm köşe yazarlarının kitabımdan oldukça olumlu bir şekilde söz etmiş olmaları. Bir televizyon programına da konuk olduk ve çok ilgi çekti. Kitabın enteresan ve eğlenceli bir tanıtımı var, izlemenizi öneririm: (<http://www.youtube.com/watch?v=RxmR-w6RqyM>).

M.G.K. "Aşk Varmış Aşk Yokmuş" yazlık bir kitaptı ve çok tuttu. Şu anda 4. baskısı yapıldı sanırım. Satışları gayet iyi gidiyor! Yakında Cumhuriyet Yayınları'ndan bir kitabım daha yayınlanacak...

Türk mutfağına bu ilginiz nereden geliyor? En sevdiğiniz yemek hangisi?

D.C. Türk mutfağı aslında o kadar zengin ve çeşitli bir mutfak ki, öylesine güzel malzemeleri var ki, beni üzen Türk insanının bu çeşitliliğin farkında olmaması. Kitabımda belirttiğim şey de bu. Örneğin tahini sadece pekmeze ya da sınırlı tatlılarda kullanıyorlar, oysa tahinin o kadar geniş bir kullanım alanı var ki, şaşarsınız... Fransa'da profesyonel olarak aşçılık yaptığım için Fransız kültürünü ve onun usulünü biliyorum. Türk ve İtalyan mutfağında hemen hemen aynı malzemeler kullanılıyor. Aynı zamanda her iki mutfak birçok kültürün etkisinde. Aralarında ayırım yapmak zor. Et ve balık yemeklerini daha çok severim, ama iyi hazırlanmış her türlü yemeği severek yerim. İşkembe ve kokoreci çok severim ve tabii Mine'nin spesiyalitesi olan Çerkez Tavuğu'nu – beni öyle tavlamıştı zaten!

M.G.K. Yemek kitabı çıkartma fikri tamamen Daniel'e aitti. Bana sürekli olarak: "17 yıldır aynı yemekleri yemekten bıktım. Burada insanlar her akşam farklı restoranlara gidip, sonuçta aynı şeyi yiyorlar," deyip duruyordu. Bunun üzerine iki yıl çalıştı ve sonuçta çok emek harcanmış, profesyonel ve ince zevkin ürünü bir kitap çıktı ortaya.

“TAŞRADAN GELDİĞİM İLK YILLARDA, DİYEBİLİRİM Kİ NDS’NİN BANA KAZANDIRDIĞI EN ÖNEMLİ ŞEY RUM, ERMENİ VE MUSEVİ ARKADAŞLARIMDI. ÇOK-KÜLTÜRLÜLÜĞÜM, BİR GAZETECİ OLARAK AZINLIK HAKLARINA VERDİĞİM YER, MİLLİYETÇİ OLMADAN VATANSEVER OLABİLMEYİ, HEP BU SAYEDEDİR.”

Mine G. Kırıkkanat

MİNE G. KIRIKKANAT, Ankara doğumlu bir gazeteci, yazar ve köşe yazarıdır. Fevzi Athoğlu İlkokulu, Notre Dame de Sion Lisesi ve İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü mezunudur. Türkiye'nin ilk kadın mizah yazarı olarak başladığı yazın yaşamına, Cumhuriyet'in İspanya, Milliyet'in Fransa muhabirliği ve Radikal'deki köşe yazarlığıyla devam etmiştir. TV5Monde kanalının yabancı gazetecileri arasında yer alan Kırkkanat, edebiyat alanındaki varlığını roman, öykü ve deneme türünde pek çok eserle sürdürmektedir.

DANIEL COLAGROSSI, 1958 Fransa Thionville'de doğdu. Le Concorde okul restoranda aşçılık öğrenimi yaptı. Metz Profesyonel Otelcilik Meslek Okulu'ndan mezun oldu. Toulon'daki balık restoranı Le Chapon'da ve Paris Le Grand Cercle gastronomi restoranında aşçılık yaptı. Gastronomi fotoğrafçıları Jean-Louis Bloch Laine ve Ralph Delval'in mizansenleriyle magazin dergileri için yemek tarifleri geliştirdi ve yazdı. 2008'de Türkiye'de yetişen yerli ve taze ürünleri Fransız gustosuna uygun hazırlık, pişirme ve sunum teknikleriyle buluşturan bir gastronomi kitabı yazdı.

Bir restoran açma düşünceniz var mı?

D.C. Hayır şimdilik düşünmüyorum, çünkü bunun için yeterince param yok. İstanbul'da restoran açmak bir servete mal olur, kirası yeter zaten... Hazırlamayı düşündüğüm menü için özel bir ekip kurmam gerekir vs. Böyle bir masrafın altından kalkamam. Öte yandan, farklı bir restoran projem var: açacağım bu restoranda gelenler siparişlerini verecek, ben de seçtikleri tabağı onlar için resmedeceğim. Rejim yapmak isteyen hanımlar için harika olmaz mıydı sizce? Böylece hiçbir kalori almadan, mutlu bir şekilde restorandan ayrılacaklar.

Evde yemeği kim pişirir?

M.G.K. Mutfaktan yüzde 99.9 Daniel sorumludur. Neyse ki yemeğe vazife gibi yaklaşan biri değil. Asla bana "Akşam ne yiyelim?" diye sormaktan hoşlanmaz. Evden çıkarken "Benim canım şunu istiyor, sen ne istersin?" der, alışverişi de ona göre yapar. Ama ben öyle bir şekilde ayarlanırım ki, o gün yorgun gelecek olsa evde mutlaka yiyecek bir şeyler olur. Benim yapmasını bildiğim birkaç yemek var; İspanya'da da 6 sene yaşadığım için İspanyol mutfağından da örnekler yapmayı seviyorum – Daniel'in son kitabında yer verdiğimiz Gaspacho gibi. Aslında yemek pişirmekten hoşlanırım, yaptıklarımı da güzel yaparım, ama ne yazık ki buna fazla zamanım yok. Oldukça doğal malzemelerle ve Fransız mutfağı ağırlıklı besleniyoruz. Sağlıklı, çok çeşitli ve çoğunlukla zeytinyağı ağırlıklı bir tarzımız var. İkimiz de hayatımızda hiç diyet yapmadık, dengeli beslenmeyi bir hayat biçimi haline getirdik. Gençliğimizi ve güzelliğimizi buna borçluyuz zaten (gülüşmeler).

Siz Ankara doğulusunuz, eşiniz ise Fransa doğumlu bir İtalyan, ama ikiniz de kendinizi "İstanbullu" olarak görüyorsunuz. Nedir sizce İstanbul'u bu denli özel kılan?

D.C. Ben Paris'in kültürüne oldum olası hayranlık duyduğum için, 1980'de Güney Fransa'da ayrılıp Paris'e yerleşmiş biriyim. İlk 10 yıl gerçek bir rüya yaşadığımı söyleyebilirim. Paris'in tarihi, kültürü, yaşantısı beni adeta büyüledi. Tanıştığım insanlar beni şehrin en farklı, en bilinmedik köşelerinde gezdirdiler. 90'lı yılların sonunda, Paris'in bana vereceği pek bir şey kalmamıştı, heyecanını yitirmeye başlamıştı artık. O dönemde de Mine sayesinde İstanbul'u tanıma şansına sahip oldum. İstanbul'da beni en çok etkileyen şeyler, denizin ve manzarasının yanısıra, genç nüfusu. Burada yaşayanlar hem geçmişten kalma kültürün bir parçası olmaya devam ediyorlar, hem de gençliklerini yaşıyorlar. Bunların hiçbirini Paris'te bulamıyorum! Bazı şehirler, şehrin ulusal kimliğiyle bağdaşmaz, bence New York, Marsilya, İstanbul bunlardan bazıları – belki günün birinde bu konuda bir kitap yazabilirim.

M.G.K. Ankara'dan İstanbul'a, Notre Dame de Sion'da okumak için geldiğimde, bizler o dönem okulun son yatılılarıydık. İlk senemizi şu an Cumhurbaşkanlığı Köşkü olan Huber Köşkü'nde okuduk ve ancak 2. senemizde Harbiye'ye geldik. 8 senelik NDS hayatımda, biz Ankaralılar kendi aramızda bir grup oluşturmuştuk ve ablalarımızla birlikte durmadan Ankara'yı korur ve savunurduk. Taşradan geldiğim ilk yıllarda, diyebilirim ki NDS'nin bana kazandırdığı en önemli şey Rum, Ermeni

ve Musevi arkadaşlarımdı ve onlara çok şey borçluyum. Çok-kültürlülüğüm, bir gazeteci olarak azınlık haklarına verdiğim yer, milliyetçi olmadan vatansever olabilmem, hep bu sayededir. Bir ulusu milliyetçilik unsuru olarak değil, ortak değerlerin eşit paylaşıldığı bir güzellik olarak benimsememe yine onlar yol açtı. Çok canımı acıtan bir deyiştir "azınlık" lafı çünkü bir zamanlar onlar çoğunluktu; şimdiyse biz çoğunluğuz, onlar azınlık oldu. O dönemde özel okullara zengin işadamlarının çocukları değil, gayet orta düzeyde, memur çocukları giderdi, yani demek istediğim hepimiz aynı gelir ve eğitim düzeylerine sahip ailelerden geliyorduk ve bu da kaynaşmamızı kolaylaştırıyordu. Dolayısıyla İstanbul ile ilk tanışmam NDS sayesinde oldu; zaman içinde şehrin büyüklüğü ve güzelliği karşısında Ankara'nın dürüst, mütevazı, onurlu yanı gölgelendi ve İstanbullu oldum. İşin aslı, ben dünyanın farklı şehirlerinde uzun yıllar yaşadım ve herhangi bir metropolde sorunsuz yaşayabileceğimi düşünüyorum. Hepsinin içinde İstanbul'u tercih etmemin nedeni, canlılığı ve genç nüfusumuzun bize kattığı artıdır.

ZAMAN AŞIMI

*Taksim çevresinde
Birbirine karşı insan selinde,
Dalga dalga çingene şarkıları.*

*Uzanan bir elin
Çizgilerinin söyledikleri
Elin aynasından günün haberi.*

*Rayların gıcirtısı ardından
Ve bakkalın iflasından
Asfaltta bir söz hakkı!*

*Beyoğlu tramvayının yanında
Duman sağanak halinde
Durduğu son durakta.*

*Kentin yollarına vurmak için kendini
Bakmamak gerek ayrıntısına
Çözülmüş örgü ilmeklerinin.*

Buydu çingenenin söylediği de.

Daniel Colagrossi

Çok cesur yazılarınız var, çok eleştiri alıyor musunuz?

M.G.K. Ben cesur olduğum fikrine katılmıyorum, hatta bu bir yıl sonra yayınlanacak kitabımın adı bu olacak: "Bana cesur diyorlar, ben cesur değilim, onlar korkak!" Bu kitabın yayın haklarını 4 yıl önce bir yayınevine satmıştım, ama basmadılar ve maalesef yayın haklarını başka bir yayınevine aktarmak için 1 yıl daha beklemem gerekiyor. Eleştiri konusuna gelince, bir süre öncesine kadar inanılmaz eleştiri alıyordum, sonra bir anda her şey tersine döndü ve beni eleştirenlerden, "Ben sizinle hiç aynı fikirde değildim ama hiç değişmeden, boynunuzu eğmeden devam etmeniz bende hayranlık uyandırıyor..." şeklinde e-mailler almaya başladım. Bir zamanlar bana küfür edenler, şimdi takdir ediyorlar anlayacağınız. Sanırım biraz daha beklersem, azize ilan edilebilirim (gülüşmeler)...

Sonradan, "keşke hiç söylemeseydim ya da yazmasaydım" dediğiniz, "talihsiz" bir açıklamanız oldu mu hiç?

M.G.K. Valla, bana bu sorunun sorulmasını gerektirecek çok

şey oldu aslında, ama hiçbirinden pişmanlık duymadım. Hayatta tek pişmanlıklarım, yapmadığım bir şeyden ya da almadığım bir karardan kaynaklananlardır. Ben sürekli ileri bakan bir insanım, asla geçmişe bakmadım. Geçmişe bakan insanın eli titrek olur, benim elimin titrememesi lazım. Bu benim karakter yapım. Peki, bana bir şeyler kaybettirmede mi? Hem de çok. Şu an mesela 2005'te kazandığının beşte birini kazanıyorum, ama bana ailemden geçen çılgınca bir inat ve "inandığım doğrunun arkasında durma" özelliğimden asla vazgeçmedim ve vazgeçmeyeceğim. Küresel gidişata baktığımızda bizim gibilere aptal diyorlar, ama varsın desinler...

Son dönemde, ülkemizin dış politika konusundaki tutumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

M.G.K. Bu konuda çok acı bir şey söyleyeceğim: İsrail ile Türkiye arasındaki bu sürekli tırmanan gerilim, okullu ile çarıkli erkânı harp kurnazının arasındaki farktır. İsrail benim daima kalbimde olan bir ülke, ama burada her iki taraf da suçlu ve maalesef bu işin sonu çok kötü biter.

MİNE KIRIKKANAT,
DANIEL COLAGROSSI
VE AYLIN YENGIN

Musevilere karşı her zaman çok büyük bir sempitim oldu, çünkü Cumhuriyet'in kuruluşunda yadsınmaz emekleri geçmiştir. Türkçemizin arılaştırılmasını, pek çok çağdaş kurumumuzun ve üniversitelerimizin açılmasını onlara borçluyuz. Bunun yanısıra yaşantım boyunca çok sayıda Musevi arkadaşımın da büyük yardımlar, iyilikler gördüm. Tüm bunlara rağmen, söylemeliyim ki şu sıralar İsrail'i savunmak çok zor hale geldi ve bunun sebebi de, son 30 yıldır Rusya'dan İsrail'e göç eden ve hiçbir demokrasi geleneği olmayan – Liebermanvari – insanlar. İsrail hükümetinin önünü tıkayanlar da bunlar ve ne yazık ki ülkeyi çok büyük

bir açmaza sürüklüyorlar. Bu konuda benim gözümü açan, Fransa'da yaşayan bir Musevi gazeteci arkadaşım oldu. Şimdi İsrail hükümetinde böyle insanlar varken, bizimkilerin de çok fazla vizyonları olmadığını, düşüncece olursanız, ortaya patlayıcı bir kokteyl çıkması kaçınılmazlaşıyor. Yüzyıllar boyunca dost olarak yaşamış iki ülkenin – ki İsrail'in kuruluşunda en büyük destekçilerinden biri Türkiye idi ve Türkiye'nin uluslararası davalarında en büyük destek her zaman için İsrail'den gelmiştir – arasının bu denli bozuk olması beni çok üzüyor. Türkiye İsrail'in canına okuyabileceğini düşünüyorsa yanılıyor, İsrail de kendi canı yanmadan Türkiye'nin canına okuyabileceğini zannediyorsa çok yanılıyor. Karşı karşıya iki horoz gibiler, sonunda ikisinin de tüyleri yolunabilir, ikisi de kan revan içinde kalabilirler. Yazık!

Bir köşe yazınızda, "Türkiye'nin geleneğinde, geçmişinde bir ırkçılık yoktur. Varlık vergisi haricinde, tarihte çok büyük bir problem yaşanmamıştır," demiştiniz. Hâlâ aynı görüşte misiniz?

M.G.K. Türkiye'nin geçmişinde, dünyada rastlanılan türden bilinçli bir antisemitizm söz konusu değil. Rumlara, Ermenilere karşı çok düşmanlık yaptık, ama Musevilere karşı herhangi bir düşmanlık hiç olmadı. Varlık Vergisi de doğrudan Musevilere karşı değil, kapitali elinde tutan azınlıklara karşı yapılan bir hareketti. Ancak şimdi, ırkçılığın başlama noktasındayız. Çünkü Araplar İsraililerden nefret ediyor ve bizimkiler de Araplara özeniyor. Türkiye'deki Museviler için doğrudan bir antisemitizm olayı olmasa da, İslamcılığı aşırı uçlarda yaşayanlar nezdinde bunun yavaş yavaş başladığını kendi gözlerimle görüyorum. Bu da beni çok korkutuyor. ■

+ %20 size. 'HEDİYEMİZ'

Sevgili Dostlarımız;

Evrensel Sigorta ve Reasürans Brokerliği Ltd. Şirketi ile paralel çalışan ve öncelikle Sigorta Şirketinin müşterilerine "gayrimenkul" konusunda 2003 yılından beri danışmanlık hizmeti veren Evrensel Gayrimenkul ve Dış Ticaret

Danışmanlık Hizmetleri Ltd. Şirketi'miz,

siz dostlarımıza beraber çalışma teklifinde bulunmaktayız.

Bu çalışma, size külfet getirmeyerek, sizlere ek bir gelir sağlayacaktır. Çevrenizdeki dostlarınızdan, akrabalarınızdan, iş arkadaşlarınızdan, komşularınızdan, hatta dostlarınızın dostlarından, bizlere portföy* akışı sağlayabilirsiniz, sunumunuzla ilgili yapacağımız işlemlerden, net kazancımızın % 20'sini sizlere vermeyi teklif ediyoruz. Bu portföy*, kendi yeriniz dahi olsa, aynı teklif geçerlidir. Sizlerden en kısa zamanda teklifimizle ilgili önerilerinizi bekliyoruz.

* Portföy: Gayrimenkul terimi olarak, satılacak veya kiralanacak her türlü gayrimenkul sözleşmesidir.

Çeli Debehar : 0.532.411.15.40

Mail: celi@evrenselgayrimenkul.com
web : www.evrenselgayrimenkul.com

Cem Akralı : 0.533.4252041

cem@evrenselgayrimenkul.com
web: www.evrenselgayrimenkul.com

EVRENSEL GAYRİMENKUL VE DIŞ TİCARET DANIŞMANLIK HİZMETLERİ LTD. ŞTİ.

Ayazmadere Cad. Aliye Meriç Konak 7, No:3 Kat:4 Daire:18 Gayrettepe-Fulya (Otim) Beşiktaş / İstanbul

Tel : +90.212.3477415 - 16 Fax : +90.212.3477417

MÜZİK

Süzet M. SİDİ

Maestro Daniel Barenboim'la sanal söyleşi...

Özyaşamı, müzik felsefesi ve Wagner...

Kimdi Daniel Barenboim?

Benim için Elgar Çello konçertosunun efsanevi yorumcusu Jacqueline du Pre'nin 1967 yılında, İsrailin altı günlük savaşının hemen ardından, İsrail'e uçup, orada din değiştirip Yahudi olduktan sonra evlendiği eşiydi...

Ama bunca hayranlık duyduğum du Pré kime bu kadar çok âşık olmuştu?

Kimdi Daniel Barenboim?

Daha onu tanımaya başladığım ilk andan itibaren çok yönlülüğü, yorumculuğu, müzikle insan yaşamına çizdiği paralelleri, müziği algılama felsefesi, orkestra şefliği, opera şefliği, ve özellikle insan olarak ideallerine bağlılığı ile beni büyüleyen 2011 Nobel Barış Ödülü adayı...

Onunla söyleşebilir miydiniz?

Ben sordum, o kitaplardan bana seslenerek cevap verdi...

Arjantin doğumlusunuz, İsrail'de büyüdünüz, Londra'da, Şikago'da, Paris'te, Berlin'de yaşıyorsunuz... Yedi dil konuşuyorsunuz, devamlı turnede, ya da müzik atölyelerindesiniz... Oldukça renkli bir yaşam... Nereden başlamak istersiniz?

Büyükanne ve büyükbabalarım-dan... Hem anne hem de babamın aileleri 20. yüzyılın başında Rusya'daki korkunç pogromlardan kaçarak Arjantin'e, Buenos Aires'e göç etmişler. Anneannem sonradan eşi olacak dedemi Rusyadan Arjantin'e giden gemide tanımış, evlenmişler.. Anneannem, bir İsrail aşığı... 1929 yılında o zaman 17 yaşında olan annemi ve diğer çocuklarını yanına alarak Filistin'e turistik bir gezi yapmış... Bugünkü şartlarda bu tür bir gezi hiç de olağanüstü gözükmeyebilir, ama o günlerdeki imkânsızlıklarda sadece Kutsal Topraklara ayak basmış olmak için böyle bir gezi yapmak bir tutku göstergesiydi... 1952'de zaten bizimle birlikte İsrail'e göç ettiler...

Baba tarafınız?

Babaannemi hiç tanımadım. Büyükbabam ise ben dört beş yaşımdayken öldü. Anımsadığım tek şey babamın ailesinin Yahudi meseleleriyle pek ilgilenmediği...

Ama babanızın bir tutkusu yaşamınıza yön verdi...

Evet... Babamın müzik tutkusu... Çok entelektüel, çok kültürlü biriydi babam... Evlendiğinde dünyasına yeni bir pencere açıldı, annem

için de öyle... Babam Yahudi meseleleriyle yakından ilgilenmeye başladı annem ise entelektüel bir çevreye girdi.

Siz 15 Kasım 1942'de Buenos Aires'te doğdunuz... Yahudi okuluna ve Makabi spor kulübüne gittiniz ve anneniz sizi müzikle tanıştırdı...

Evet, benim hem annem hem de babam piyano öğretmeniydiler. Annem küçük sınıflara piyano dersi verirdi, babam ise ilerlemiş olanlara... Ben beş yaşındayken annem bana notaları, müziğin yapı taşlarını öğretti... Sonra babam piyano öğretmenim oldu... Tek öğretmenim... Beni yedi yaşında Buenos Aires'te verdiğim ilk konsere hazırlayan, müzik içinde yaşamamı sağlayan hep o oldu...

Ne zaman girdiniz müzik dünyasına?

Doğunca... Küçükken, küçük dünyamda ne zaman evimizin kapısı çalsa birilerinin piyano dersi almaya geldiğini bilirdim. Yıllar sonra dünyadaki herkesin piyano dersi almadığını anladığımda çok şaşırılmıştım. Demek piyano dersi almayan insanlar da vardı...

Müziğinizi dünyaya nasıl duyurmaya başladınız?

Buenos Aires'te her cuma Talcahuano numara 1257 adresine, Avusturya kökenli Yahudi Ernesto Rosenthal'ın evine giderek... O zamanlar müzisyenler o evde toplanır oda müziği yaparlardı. Dokuz yaşında orada tanıştığım Igor Markewitsch'in yaşantımda önemi büyüktür.

(solda)
Barenboim
13 yaşında
konser
sirasında

Markewitsch'in babanıza söyledikleri yaşamınıza yeni bir yön çizdi...

Evet... 'Oğlunuz çok güzel piyano çalıyor, ama aslında bir orkestra şefi yeteneği var...' demişti Markewitsch babama... Gelecekte hem piyanist hem de orkestra şefi olabileceğimi kehanet etmişti... Ancak onun bilmediği bir şey vardı... Babam bana orkestra gibi piyano çalmayı öğretmişti... Çaldığım piyano eserini önce düşünmeliydim: Orkestra için yazılmış olsaydı partiyonlar nasıl olurdu? Hangi notayı ya da hangi bölümü, hangi enstrümanlar çalardı? Bunları tartışmadan eseri çalışmaya başlamazdık...

Ama Markewitsch teşhisinde ısrarcıydı ve 1952'de siz daha 10 yaşınızdayken sizi Salzburg'a kendi şeflik sınıfına davet etmiş ve müzik dünyanızın akışını değiştirmiştir...

Müzik dünyam demek ne kadar doğru bilemiyorum... Müzik dünyam yok ki benim, benim dünyam zaten müzik... Yaşantımın tümü müzik...

Biliyorum ve sizin müzik ve yaşam arasında kurduğunuz paraleller beni inanılmaz etkiliyor...

Öyle mi? Müzik yaşamın ta kendisi... Bir konser düşünün... Konser dinleyicisi için müzik sessizlikten doğar... Alkıştan sonraki sessizlikten... O Tanrısal sessizlikten... Ve aynı şekilde sessizlikte biter, son nota ile alkış arasındaki, müziğin ruhunun havada asılı kaldığı sessizlikte... İşte insan yaşamı... Hiçlikten hiçliğe... Sonra, konser bir kerelikdir... Başlar, devam eder, durdurulamaz, hiç bir bölüm tekrar edilemez ve biter... Aynı yaşam gibi...

Ne çalınırsa çalınsin eserin içindeki her şey yaşama dair bir bilgi...

Doğru... Bir orkestrada örneğin hiç bir enstrüman devamlı forte, ya da devamlı piano çalmaz... İşte insan ilişkilerinin dayanması gereken kural... İnsan hep dominant olduğu ya da hep sessiz kaldığı bir ilişkide mutlu olamaz... Kimi zaman piano, kimi zaman forte çalmalıyız... Piano çalarken bir başkasının fortasını dinlemeliyiz, sonra o dinlediğimiz forte, piano olup bizim fortemizi dinleyecektir. Böyle davranılsaydık, bunu müzikten öğrenebilseydik, eminim ki dünya bugün daha yaşanabilir bir yer olurdu...

Cesaret de müzikten öğrenilebilir, değil mi?

Tabii, çünkü doğa kanununa karşı gelme cesaretidir müzik yapmak... Yerçekimi kanunu nasıl her nesnenin dünyanın merkezine doğru çekilmesini gerektiriyorsa, sessizlik kanunu da her sesin sessizliğe çekilmesini gerektirir. Her ses çıktığı andan hemen sonra sessizliğe varır. Müzisyen müzik yaparken işte bu doğa kanununa karşı çıkar; aynı yerçekimine karşı çıkıp uçmak gibi...

Bu yüzden çalarken yüz ifadesi değişir müzisyenin... Kanatlanmış uçan biri melekten birden cesur bir cengavere dönüşebilir...

Elbette, bir 'crescendo' cesareti gösteriyordur...

'Crescendo' cesareti???

'Crescendo' bir dizi notanın giderek daha kuvvetli çalınması, sesin giderek güçlenmesi demek... Hemen arkasından 'subito piano', aniden piyano, aniden sessiz çalma gerektiren bir 'crescendo' çalmak cesaret işidir. Çoğu orta karar müzisyen crescendo'dan sonra aniden piano çalması gerektiğinde, crescendo'nun sonuna doğru sesin güçlenmesini azaltır, hatta durdurur ve arkasından rahatça piano çalar... Ama müzik yapmak bu değildir...

'Crescendo' son notasına kadar deli gibi güçlenmelidir, aynı bir uçurumun kenarına kadar koşmak gibi...

Orada uçurum olduğunu bildiğiniz için yavaşlarsanız asla aniden piano'nun vermek istediği 'son anda durma' 'son anda kurtulma' 'sonuna kadar gitme' duygusunu veremezsiniz... Bu teknik olarak çok zor olabilir, ama müzik işte bu cesareti gerektirir...

Ve diyebiliriz ki bu tür bir cesaret tüm derin insani problemlerin çözümünde gösterilmeli... Cesaret demişken, İsrail'e göç ederken yolunuzun Salzburg'dan geçtiği 1952 yılına dönerek daha 10 yaşındayken bir opera seyredilemek için gösterdiğiniz cesareti anlatır mısınız?

Cesareten çok cüret... Markewitsch'in daveti üzerine Buenos Aires'ten Salzburg'a varmıştık. Yolculuk uçakla olmasına rağmen 52 saat sürmüştü. Otel bize çok pahalı geldiği için Salzburg'da kiraladığımız pansiyona gelmiş, üstümüzü değiştirip sokağa çıkmıştık...

Ve opera ile tanışmıştınız o gece...

Evet... Öğleden sonra Festspielhaus'a giderken o gece Mozart'ın Sihirli Flüt Operası sahnelendiğini öğrenmiştik. Ben o güne kadar hiç opera seyretmemiş ve annem ve babama bilet almaları için ısrar etmişim, ama bilet kalmamıştı. İnsan kalabalığına karışarak biletsiz aradan içeri giremez miydim? Fikrimi söyleyince asla kural çiğnemeyen annemle babam dehşe-

te kapılmıştı ama ben ısrarcıydım... Annem korkulu gözlerle etrafına bakıp ilk gördüğü Cafe'yi bana göstererek, 'bak' demişti 'Cafe Tomaselli'yi görüyor musun? Seni konser çıkışı orada bekliyor olacağız...' Sevincimi anlatamam...

Ama bu sevinciniz kursağınızda kalmıştı...

Gerçekten de öyle... İnsan kalabalığına karışıp içeri girmeyi becermiş, boş bir locanın kapısını da açmış, yerleşmişim... İnanılmaz mutluydum, kendimle gurur duyuyordum... Alkışlardan sonra uvertür başlamıştı.. Daha üç dört dakika geçmemişti ki 52 saatlik yolculuğun verdiği yorgunluktan olacak, uyuya kalmışım.. Uyandığında kendimi karanlık bir odada bulmuş, müzik çalmasına rağmen nerede olduğumu anlayamamış ve annemle babamın nerede olduğunu hatırlayamamıştım.. Panik içindeydim, hüngür hüngür ağlıyordum... Yer gösteren memur hemen yanımda belirmiş ve beni Festspielhaus'tan dışarı atmıştı... Temiz havanın da etkisiyle hemen kendime gelmiş ve Cafe Tomaselli'ye doğru ağıya ağıya koşmaya başlamıştım... Bu sefer bu fırsatı nasıl kaçırdığıma ağlıyordum hüngür hüngür... Unutmamak gerekir ki 10 yaşındaydım...

Salzburg'da bu tuhaf opera ziyaretinizden sonra Markewitsch'in orkestra şefliği sınıfına katıldınız ve Edwin Fischer dinledi sizi... Ve çok önemli bir öneride bulundu...

Evet... Wilhelm Furtwaengler'in beni dinlemesi gerektiğini söyledi ve

hemen bir dinleme seansı ayarladı. 1954 yılında 11 yaşındaydım ve efsanevi şef Furtwaengler'e çaldım...

Furtwaengler sizi dinledi ve sizi Berlin Filarmoni ile çalmak üzere davet etti... Ama..

Ama... Babam kendisine bu davetten çok onur duyduğunu ama bizim İsrail'de yaşayan bir Yahudi ailesi olduğumuzu ve bu tür bir daveti kabul etmek için doğru zaman olmadığını söyledi... Unutmamak gerekir ki İkinci Dünya Savaşı'nın bitiminden daha sadece dokuz yıl geçmişti...

Furtwaengler'in daveti kabul etmediniz ama o size birçok kapı açan bir mektup yazdı... Mektubunda sizin bir fenomen olduğunuzu söylüyordu...

Evet, Furtwaengler çok kültürlü biriydi.. Müziği, totaliter rejimde kalarak, totaliter rejime karşı, kullanmak istemişti... O, birçok iddianın aksine aslında Nazizmi reddetmişti. Ben Furtwaengler ile çalışamadım, çünkü beni davet ettikten beş altı ay kadar sonra öldü, ama onu, müzik ve felsefe konulu yazılarından, konser kayıtlarından ve tabii ki onu tanıyan insanlarla yaptığım sohbetlerden tanıdım... İnsanların korkunç olaylara göz yumarak sanat ile yaşama devam edebileceğini sanarlardı.. Müzik onun gibiler için yaşamdan kaçıştı... .

Ama Furtwaengler Nazilerle olan ilişkisi nedeniyle Şikago Senfoni Orkestrasının şefliğine getirilememişti; Yehudi Menuhin dışında tüm Yahudi müzisyenler Furtwaenglerin şefliğinde çalmayacaklarını bildiren bir mektubu imzalamışlardı...

Doğru... Ama gerçeklerin yanında gerçek dışı o kadar çok hikâye vardı ki hakkında...

Burada 2002 yılında Şikago Senfoni Orkestrasıyla gerçekleştirdiğiniz bir konserinizden bahsetmek gerek... Siz yönettiniz ve orkestra Furtwaengler'in Nazizmi reddedip İsviçre'ye kaçtığı zaman orada bestelediği ikinci senfonisini çaldı... Doğrusu çok manidar...

Size tüm kalbimle inandığım bir şey söylemek istiyorum... Müzik sesi olan havadır... Ne politiktir ne de apolitik... Ne ahlaki ne de gayri ahlaki... Müzik, dinleyicinin reaksiyonuna, onun algılamasına göre ahlaki olur, politik olur, gayri ahlaki olur, herşey olur...

(soldan sağa) Daniel Barenboim, Zubin Mehta ve Arthur Rubinstein

Aynı yaşamdaki olaylar gibi... Yaşamda iyi veya kötü olay yoktur, sadece olay vardır... Kişinin bakış açısına göre aynı olay iyi de olabilir kötü de...

Hazır bu konuya gelmişken Wagner diyelim... Wagner İsrail'de bir tabu... Her ne kadar yazılı bir kanun yoksa da Wagner çalınmıyor bugün İsrail'de, çünkü Wagner 'Das Judentum in der Musik' 'Müzikte Yahudilik'i yazmış korkunç bir antisemit ve kimi eserleri Nazi toplantılarına ve eylemlerine eşlik etmiş... Wagner vahşeti simgeliyor...

Doğru, Wagner korkunç bir antisemitti... Ama...

Ama mı?

Evet, ama... Unutmamak gerekir ki Wagner, 1883 yılında ölmüştü... Yani Hitler'in onun müziğini ilahileştirmesinden 50 yıl önce Wagner gömülmüştü... Nazilerin Wagner'in müziğini korkunç amaçlarla kullanmaları Wagner'in müziğini neden musica non grata, istenmeyen müzik kılıfı ki?

Ama antisemitizmi? Yazdığı korkunç eser 'Das Judentum in der Musik'?

Wagner korkunç bir insandı... Ama olağanüstü bir sanatçıydı... Wagner müzik tarihinin bir mihenk taşıdır... Klasik batı müziğinin tarihini değiştirmiştir... Batı müziğine birçok yenilik getirmiştir. Hem, ahlakları

dikkate alınsaydı eğer, kaç tane yazar, müzisyen, şair, ya da ressam kendini topluma kabul ettirebilirdi ki? Chopin bir antisemitti mesela... Ama mazurkalarını, valslerini, konçertolarını huşu içinde dinliyoruz... Ya Carl Orff'un Carmina Burana'sı? Carl Orff 1936 yılında Nazi hükümetinin isteği üzerine ırkçı öğeler taşıyan bu eseri bestelemişti ve eser 1937'de Frankfurt'taki prömiyerinden sonra Nazi Almanyasında inanılmaz popüler olmuştu... Eminim İstanbul'da da programında Carmina Burana olan bir konsere koşa koşa gidiliyordur... Örnekleri çoğaltmak mümkün...

İsrail'deki olaya dönecek olur-sak...

Anlatayım... 1930 ve 1931 yılında Almanya'da Bayreuth'ta düzenlenen Wagner festivaline katılan Toscanini, 1936 yılında oraya gitmeyi reddetmişti. Çünkü Hitler orada olacaktı ve Toscanini Nazizmi protesto ediyordu... Bayreuth'a gitmektense Kutsal Topraklara gidip o zamanki Filistin bugünkü İsrail Filarmoni Orkestrasının açılış konserinin şefliğini yapmıştı. İki yıl sonra aynı Toscanini aynı orkestrayla Wagner'in Lohengrin eserini seslendirmişti. Evet, Wagner çalınmıştı 1938'de... Wagner aynı bugünkü Wagner'di, konserden 50 yıl önce ölmüştü, antisemitizmi bugün bildiği gibi o gün de biliniyordu ve hiç kimse çalınmasına karşı çıkmamıştı.

Bu yüzden bugün İsrail'de Wagner çalınmamasının nedeni Wagner'in antisemit kişiliği değil bence...

Mesele nedir peki?

Mesele şu... O günkü Filistin, bugünkü İsrail Filarmoni Orkestrası Kristallnacht'tan, 9 Kasım 1938'de Nazilerin Wagner'in müziğini neye alet ettiklerini görünce Wagner çalmamaya karar verdi.

Yani...

Yani müzik ne politiktir ne de apolitik... Ne ahlakidir ne de gayri ahlaki... Dinleyicinin müziğe reaksiyonudur müziğe bir sıfat veren...

Gelelim sizin İsrail Filarmoni Orkestrası ve Wagner ile ilgili hikayenize...

2001 yılında İsrail Müzik Festivali programına Wagner'in Walküre adlı eserini koymuştum. Festival müdürü Wagner çalınmasının İsrail Filarmoninin şöhretine gölge düşüreceğini düşündüğü için alternatif bir program hazırlamıştık, Schumann ve Stravinsky çalacaktık. Ama herşeye rağmen provada Wagner çalışmıştık biz. Orkestranın çekinceleri vardı tabii ki, ama onlara ancak doğru zamanlama olduğunu düşünürsem Wagner çalacağımızı söylemişim. Güvenmişlerdi... Konserin sonunda bir kaç kez sahneye dönüp selam vermiş, alkışlar durmayınca bis olarak Çaykovski'nin Çiçeklerin Dansı'nı çalmıştık...

evlilik...

müzik...

aşk...

mutluluk

başarı

1967

Ama... Alkışlar durmayınca siz tekrar sahneye gelip dinleyicilere onlarla özel bir şey konuşmak istediğinizi söylediniz...

Evet... Wagner dinlemek isteyip istemediklerini sordum... Dinlemek istemeyenlere bütün kalbimle anlayış gösterdiğimi ama demokrasi anlayışım gereği Wagner dinlemek isteyenleri de bundan mahrum etmenin doğru olmadığını söyledim... Kararı kendilerine bıraktım... Ateşli bir tartışma başladı... 'Faşist' diye bağırın oldu, 'go home' diye haykıran oldu, karşı çıkanların hepsini medenice tartışmak üzere sahneye davet ettim... Festival konserinin sona erdiğini, tartışmaya, veya Wagner dinletisine katılmak istemiyenlerin salonu terk edebileceğini defalarca tekrarladım... Aşağı yukarı 20 kişi salonu terketmeden önce 'Tristan ve Isolde' uvertürünü çalmamızı engellemek için her şeyi denedi, ama biz çaldık.

Sonraki tepkiler...

Bir kadın yanaştı yanına... 'Annemi gaz odasına götürürlerken duyduğum müziği nasıl dinletirsiniz bana?' dedi... Çok çok haklıydı.. O kadın tartışmasız dinlememe hakkını kullanmalıydı, kullandı da... Wagner'in müziği kimin yüreğinde Holokost anıları canlandırıyor, o gelmemeli Wagner konserlerine... Ama dinlemek isteyenler de dinleyebilmeli, demokratik olmak gerek... Tepkiler aslında beklediğim gibi olmuştu... Kimi yuhalamış, kimi alkışlamıştı...

Paradoksal olarak Wagner çalmamak Nazilere bir zafer daha kazandırmak oluyor aslında... Çünkü Naziler 30'lu ve 40'lı yıllarda Yahudilerin Wagner çalmasını yasaklamış, onları bu müziği çalmaya layık görmemişlerdi... Peki, nasıl karar verdiniz o gece Wagner çalmak için doğru zamanın geldiğine?

Fikir aklıma havaalanında basın toplantısında geldi. Bir gazetecinin cep telefonu çaldı, bir Wagner melodisiydi...

Son tahlilde bu konserin anlamı...

Demokratik görüşümü ifade etmem, azınlıkların çoğunlukları gütmelerini demokratik olarak hatalı bulduğumu söylemem için kişisel ve özel bir olaydı... Wagner'in müzisyen kişiliği öne çıkartılmalı... Çağrıştırdıkları değil...

Nazizmin müziksel simgesi nasıl bunu çağrıştırmadan çalınabilir ya da dinlenebilir ki?

Bakın, Naziler Beethoven'ın 9. Senfonisini, Liszt'in 'Les Preludes'ünü de politik birer toteme çevirmişlerdi, bu eserleri hiçbir rahatsızlık

duymadan çalıyor ve dinliyoruz bugün... Hem... Wagner'in torunu Gottfried, Beer Sheba'daki Ben Gurion Üniversitesinde seminer verebilirken neden Wagner'in müziği çalınmasın?

Ya İsrail Oda Orkestrasının bu sene 26 Temmuz'da Almanya'da Bayreuth'daki Wagner Festivali'ne katılmasına ve Wagner çalmasına ne diyorsunuz?

Bu konserde çalınan eserleri sıralayalım önce... İsrail Oda Orkestrası

Bayreuth Festivalinde İsrail Milli Marşı Hatikva'yı, Nazi Almanyasında Yahudi oldukları için müziklerinin çalınması yasaklanmış olan Mahler ve Mendelssohn'un birer eserini çaldı önce... 700 dinleyici vardı salonda ve orkestra Hatikva'yı çalarken herkes ayaktaydı... Konser sonrasında da ayakta alkışlandı müzisyenler...

Ama Amerikan Holokost Kurtulanları ve Onların Çocukları Derneği bu konseri Holokost kurbanlarına ve onların anılarına büyük bir ihanet olarak gördü ve çok sert eleştirdi...

Tam aksini düşünenler de var...

Bu konserin Nazizmin Yahudileri yok etme girişimlerinin başarısızlığını gösterdiğini ve bir zafer olduğunu söyleyenler... Nazizmin müzik merkezi Bayreuth'da Yahudi bir devletin Yahudi müzisyenlerinin kendi ülkelere ulusal marşını ve Yahudi bestecilerin eserlerini çalması elbette bir zaferdir...

Değişik bakış açıları değişik değerlendirmeler...

Bu konserden sonra Wagner'in ailesi Agence France Press'e Bayreuth'da bir Yahudi Kültür Merkezi açmaya karar verdiklerini açıkladı.

Diyorsunuz ki, madem İsrail Almanya'nın tazminat ödemesini kabul etti, madem Alman arabalarını ithal etti ve satın almak isteyen aldı, neden Wagner'i dinlemek isteyen dinlemesin?

Evet... Asla Holokost kurbanlarına ve kurtulanlarına saygısızlık etmem, edemem... Ama geçmişle yüzleşmek gerektiğine ve kine kinle cevap vermemek gerektiğine inanırdım... 1930-40'larda benim soyumu yok etmek isteyenlerle aynı seviyeye düşmem... Dediğim gibi, bazı derin insani sorunları çözmek için müzikteki 'crescendo' cesaretini göstermek, sonunda uçurum olduğunu bile bile uçurum ucuna kadar hızla koşmaya cesaret etmek gerek...

Evet, maestro... ■

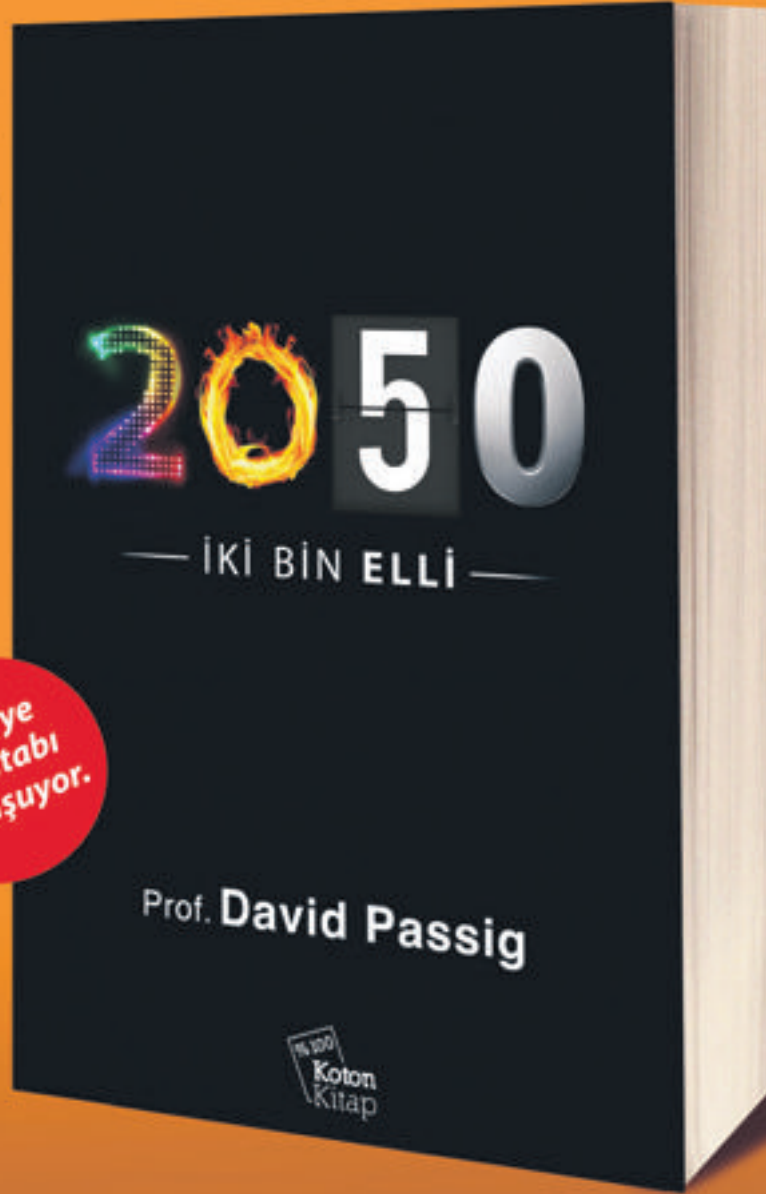
Dünya'nın büyük gücü kim olacak? Ekonomiler nasıl şekillenecek? Peki sen nerede olacaksın?

Dünya liderlerinin danıştığı ünlü gelecekbilimci **Prof. David Passig**,
önümüzdeki 40 yılı şekillendirecek birçok soruya bu kitapta cevap veriyor.

2050, Türkiye'nin yıldızının daha da yükseleceği önümüzdeki 40 yılda, çocuklarınıza hangi lisanı öğretmenin daha faydalı olacağından uzun vadeli kazanç için nasıl pozisyon almanız gerektiğine kadar birçok konuda ufkunuzu açacak. Geleceği öngörerek daha doğru kararlar almanıza yardım edecek.

Düşünün,
40 yıl önce
bugünü
görebilseydiniz
şimdi nerede
olurdunuz?
**Bu kitapta
gelecek var.**

Türkiye
bu kitabı
konuşuyor.

**Prof. Passig,
önceki
kitaplarında
neler yazmıştı?**

2000-2005 yılları arasında ABD'de sembol bir bina veya enstitüye büyük bir terör saldırısı olacak.

Dünya, 2008 yılından itibaren etkileri 2020'ye kadar sürecek bir ekonomik krize girecek.

Mısır, Suriye ve çevre ülkelerde toplumsal huzursuzluk başlayacak.

%100
**Koton
Kitap**

www.kotonkitap.com

A

TEK DAĞITIM
İKİ A YAYIN-DAĞITIM
TEL: (0212) 272 45 46
FAXS: (0212) 272 45 55

Güler yüzlü Yahudilik ve küçük zevkler...

Birden "pat" diye yaz bitti, sonbahar geldi! Bu satırları yazdığım Yom Kipur'un hemen ertesi gününde havanın 180 derecelik bir değişim göstermesinde özel bir anlam aramıyorum tabii ki – ilginç buluyorum sadece... Bundan öte, insanlığın içinde bulunduğu tezatları simgelermişcesine bu en kutsal günümüzün Şabat'a rastlaması da ilginçti bu sene – ancak bu da takvimsel bir rastlantıydı elbet...

Kipur günlerinde en çok ilgimi çeken, hahamın konuşmasıdır. Bu yıl da sinagogumuzda bir saate yakın süren vaazını dinlerken ondan çok şey öğrendim, özellikle Şabat hakkında anlattığı öyküler aydınlatıcı, ufuk açıcıydı, araya sıkıştırdığı fıkralar da anlamlıydı – ve en önemlisi, 50 dakika sanki 15'e inmişti..! Sahi, siz sinagogda fıkra dinlemeye ne dersiniz? Gene bundan birkaç yıl önce bol örnekli (!) "Komedyen olarak haham" başlıklı vaazı büyük beğeni ile dinlemiştik. "Güler yüzlü Sosyalizm" diye bir tanım çıkmıştı, Marx'ın bu felsefesi tarihe karışmadan; ancak ondan çok daha önceden "Güler yüzlü Yahudilik" olarak bilinen Hasidizm var ya – niye onun çağdaş bir uyarlaması olmasın ki..? Belki bizim sinagoglarımıza da yerleşir günün birinde..?

Kipur günü uzak durmak istediğim görüntüler, bazı "in" sinagogların bahçelerinde/avlularında süregelen "pamayır" havasıdır. Salt orada olmak, "şofarı dinlemek" için dar mekânlara doluşmak ve öttürülen bu kutsal boynuzun tınısını kendi sesimiz ile neredeyse aşmak, kime yarar sağlar ki..? Geçtiğimiz ay bir arkadaşım, salt evine yakın olduğu için gittiği böyle bir sinagogda bunları yaşamış ve kendini dışarıya zor atmıştı, anlattığı kadarıyla... Bu kefaret günü, aslında dışımızı içimizden ayırıp, aynı mabedi başkalarıyla paylaşırken bile kendimiz ile baş başa kalmamızı sağlamamalı mıdır? (Yanlış anlamayın lütfen – bu düşünceyi ortaya atmıyorum, soruyorum sadece – ve yanıtlamak/yorumlamak isteyen varsa eğer, e-postasını severek okurum...).

Haftalık tatillere dönüşen Müslüman bayramları ile kendi bayramlarımızın bu yıl çakışmaması ne iyi oldu..!

Kendi ailemiz için geçerli olmasa da, nice dindaşlarımız "geniş bayram" > "bizim bayram" denklemsizliğini yeğleyip büyüklerini/yaşlılarını geride bırakarak mavi "dehlizlere" inmişti geçtiğimiz yıllarda. Bunu yaparken, henüz yetişkin olmayan çocuklarını da yanlarına almışlardı elbet – ancak şunun bilincinde değillerdi ki, çocukları bu davranışı örnek

alıp, onu yıllar sonra kendilerine uygulayabilecekti..! Bayramı bayram ile birleştirmekten güzel ne olabilir ki – ancak yıl başını yalnız geçirenler, omletin kırk (kalpli) kabukları olarak geride kahyor.

Bu yıl sezonu Bodrum'da kapattık, bayram olmadan... Aslında, çoğu millet Eylül geldi mi denklemlerini denkleştirip "katamaran olduktan" sonra Burgazada'nın tadı daha da bir güzelleşir – ancak bu kez ilkbaharda yararlanamadığımız, yıllardır artık bir alışkanlık haline gelmiş mütevazı devre mülk olanağımızı yaşayabilmek için adamızdan daha erken ayrıldık... Yalıkavak da boşalmaya başlamış, hafif bir hüznün sarmıştı esnafı ve lokantacıları. Yabancı turistler yerlilerin sayısını aşırıyordu ve "hava" (artık "atılmadığımdan"...) çok daha hafifti! Bundan da öte, karşılaştığımız kimseler dünyanın yedi harikalarından biri olarak tarih geçmiş Bodrum'daki Mozole'yi ve onu inşa ettirmiş olan Karya kralı Mausolos'u dahi biliyorlardı – ve tabii ki, bu yedi harikanın bir listesini çıkarmanın da "oralı" Herodot'un olduğunu..!

Yalıkavak'ta "arta kalmış" yabancılar bana 1970 yılında İngilizce "conversation" dersi aldığımız Amerikalı öğretmenimi anımsattı. Adını hatırlamadığım bu Türkiye aşığı dostumuz, o yılların Bodrum'unu daha önce yaşadığı Hawaii

ile kıyaslarken, dünya turizminin gözdesi olan o yörenin buranın yanında "solda sıfır" (sahi, bunun İngilizcesi nasıldı?!) kaldığını söylemişti. Ancak bunu vurgularken, kitle turizminin Bodrum yarımadasını keşfedeceği çekincesini de dile getirmişti, sohbetlerimizin birinde. Gerçekten de, o dönemin Ege ve Akdeniz kıyı beldelerinde bulunmuş olanlar, salt Bodrum kasabasında, o da Kale etrafında kümelenmiş kısıtlı yerleşim alanlarını ve tek-tük pansiyonları anımsayacaktır. Nasıl demişti, 1961 yılında kaleme aldığı "Mavi Sürgün" anılarında Balıkçı? "Başka bir dünyadayım, apaydın bir dünyada... Pencereleerde sakı sakı, teneke teneke fesleğen, karanfıl, şebboy ve başka çiçekler... Açık kapılardan ara sıra avlular görünüyor. Tabandaki geniş kayrak taşlarının aralıkları beyaz badanalı. Deniz rüzgârı serin serin, tuzlu."

Bu dünya yok artık oralarda, malûmunuz... Ancak biz gene de her yıl Yalıkavak çevresinde yeni bir küçük dünya keşfediyoruz – örneğin 600 yıllık bir geçmişi olan Sandıma köyündeki sevimli Nuriş Sanatevi'ni veya Geriş tepesindeki eski "Evgenia" meyhanesinin o muhteşem terasındaki güneşin batışını... Bu yıl ise bir akşam sahil boyunca yürürken, birden kulağımıza caz klarineti tınıları geldi..! Yaklaştıkça da ne görelim – üç kişilik bir grubun eşliğinde yetmişlere merdiven dayamış bir amca, ruhundan öyle bir "Summertime" üflüyordu ki, küçük dilimizi yutacaktık... Meğerse Plaj Caddesi'nde bu yılın başlarında kapılarını açmış Cafe Minor'da her akşam müzik yapanlara, salt kendi zevki için haftada iki kez katılan, on bir yıl önce İngiltere'den buraya gelip Yalıkavak'ı ikinci yurdu edinmiş Tony Marples idi, kulağımıza kaçmış kum taneciklerini alan cazcı..! İşte, küçük dünyalar – küçük zevkler... ■

el Beso

2011 en iyi
parti mekânı

Muhteşem Boğaz manzarası eşliğinde,
özel anlarınızı ve davetlerinizi farklı
lezzetler ile **unutulmaz** kılın.

El Beso Restaurant & Club
Muallim Naci Cad. No: 64/D
Kuruçeşme - İstanbul
Tel: 0212 287 57 59 - 0212 257 02 93
Fax: 0212 287 57 69
<http://www.elbeso.com.tr>
elbeso@elbeso.com.tr

Aykut Oğut

EVRENDEN TORPİLİNİZ VAR MI?

Benim var.

Evrenden Torpilm Var, adlı kitabın 13. baskısını okuduğumda bu kitabı okumakta neden bu kadar geç kaldığımı düşünmüştüm. Ben kitabı aldığımda ilk baskısının üstünden neredeyse bir buçuk yıl geçmişti.

İnatçıydım çünkü.

Yaşam, evren, iyi düşünme yolları gibi neredeyse herkesin fikir sahibi olduğu konularda kitap okumaya hep kar-

şıydım. Bir tatilde çok yakın arkadaşlarımdan biri kitabı elinden düşürmeden okumuştü. Dönüş yolculuğumuzda kitabım bittiği için ondan izin alarak okuduğu kitaba omzunun üstünden ortak olmamla başladı her şey.

Tatil boyunca bana bu kitabı okumam için yalvarmıştı ve ben hep aynı bahaneyle direnmişim: "Biliyorum, bütün söylenenlerin temeli Kabala ya da Tasavvufa dayanır. Ben üniversitede yarım dönem Tasavvuf gördüm. Biliyorum bu işin özünü. Herkes bir şeyler yazıyor; mutlu

ONUN
DÜŞÜNÇESİNE GÖRE
EVREN ZATEN BİZİM
İSTEKLERİMİZE CEVAP
VERMEK İÇİN VARDI.
YETER Kİ DOĞRU BİR
BİÇİMDE İSTEMEYİ
BİLELİM.

yaşamının yolları, zengin olmanın yolları, hayallere ulaşmanın yolları... Okuyarak olsaydı yaşamıştık." deyip reddediyordum.

Ta ki kitapla tesadüfen ve belki de mecburiyetten tanışmaya kadar...

Ertesi gün ilk işim gidip kitabı almak ve bir gün içinde bitirmek oldu. Kendimi beğendiğim cümlelerin fosforlu kalemle üstünü çizirken bulmuşum. Çok beğendiğim bölümleri tekrar tekrar okumuştum.

Bilmek değil, deneyimlemek gerektiğini, anlatılanların yaşananlar sonucunda satırlara döküldüğünü görünce yazara bütün kalbimle inanmışım.

Onunla tanıştığımıza çok memnun olmuşum.

Önce Aykut Oğut'le sonra da o çok iyi bildiğimi sandığım Evren'le.

Aykut Oğut 113. baskıyla rekora koşan, başarılı, azimli; ama her şeyden önemlisi sahici bir yazar olarak güncel edebiyattaki yerini çoktan aldı.

Böyle olacağını o da bilmiyordu demek isterdim; ama diyemem aksine böyle olacağını en başından beri farkındaydı. Bunu istemiş, planlamış, içselleştirmiş ve sonunda başarmıştı. Aslında başarı kaçınılmaz bir sonuçtu.

Onun düşüncesine göre evren zaten bizim isteklerimize cevap vermek için vardı. Yeter ki doğru bir biçimde istemeyi bilelim.

Yalvarmaktan ziyade duygusal ve yaşamsal bir çalışma içine girersek istediğimiz her şey istediğimiz şekilde gelip avuçlarımızın içine yerleşiveriyordu.

Denedim.

Ne oldu biliyor musunuz?

Her şeyin olumlu, iyi, güzel ve doğru yanlarını görmeye başladım önce.

Hayatla kavgam bitti.

Sonrasında kum torbalarını teker teker

sırtımdan indirdim. Gereksiz şeylere üzülmemeyi, hayatım hakkında yanlış zamanlarda lüzumsuz yorumlar yapanların aslında kendi sorunlarının çok olduğunu fark ettim. Meselenin benim meselem olmadığını anladım.

Sadece istedim. Hiçbir pürüze, hiçbir engele, hiçbir tereddüde takılmadan...

Korkularımdan arınarak.

Büyük dinlerin içinde var olan, isteyin verilecektir, sözünü tamamen doğrulayan ve insana günlük yaşam içinde, bir başka insanın hikâyesinde gezdirerek ona daha mutlu yaşamının yollarını anlatan bir kitap.

Aykut Oğut, en başarılı seminerlerden, en ayrıntılı araştırmalardan, en yoğun psikoloji tezlerinden çok daha sade ve çok daha pratik bir yolla hayatı deneyimlemeyi anlatıyor.

Öğretmiyor, zorlamıyor, dayatmıyor; sadece anlatıyor.

İkinci kitabının kapağındaki ayna; hayat içinde kime güvenilebileceğimizin, kimin elini tutabileceğimizin, kim için yaşayacağımızın ve kimi seveceğimizin cevabı...

Bazen hayatta birileri size her an bazı doğruları anlatmak için çırpınır, durur. Sonra hiç tanımadığınız biri çıkar, size kendi hayatını ve bu hayatı hale yola koymak için ne yaptığını anlatır. Yıllarca sizin için konuşmuş kişilerin bir anda önüne geçer ve hayatınızı değiştirir.

Aykut Oğut, benim hiç tanımadığım bir yazardı. Şimdi yeni kitabı çıksın diye dört gözle bekliyorum. Web sayfasını yakından takip ediyorum. Çok yakın bir dostumu ve eşini görür gibi oluyorum onu ve eşi Esra Hanım'ı ekranlarda gördüğüm zaman.

Size kitabı değil, kitabın okur üzerinde yarattığı o büyülü etkiyi anlatmayı özellikle tercih ettim. Alıp okuyun.

Okuduğunuzda tüm sadeliği, sahiciliği ve doğallığı yanında kitabın ne kadar derin, ne kadar hayati olduğunu görüp şaşıracaksınız

Aykut Oğut ve Evren'le tanıştığınıza siz de memnun olacaksınız. ■

İKİNCİ KİTABININ
KAPAĞINDAKİ
'AYNA'; HAYAT
İÇİNDE KİME
GÜVENE-
BİLECEĞİMİZİN,
KİMIN ELİNİ
TUTABİLE-
CEĞİMİZİN,
KİM İÇİN
YAŞAYACAĞIMIZIN
VE KİMİ
SEVECEĞİMİZİN
CEVABI...

DOSTOYEVSKI

Beyaz Geceler

Dostoyevski üzerine yazmak hep korkutur beni.

Sevgilim üzerine konuşmak gibi gelir.

Mahremdir.

Dostoyevski gibi bir dehaya, soğukkanlı yaklaşmak neredeyse olanaksız.

Karamozov Kardeşler'de iktidarı simgeleyen Baba Karamazov katledilir.

Katil, gayri meşru saralı küçük kardeşidir. Ama katile göre asıl cinayeti, düşünsel yol gösterici entelektüel İvan işler.

Beni Dimitri düşündürmüştür hep, Gruşenka'nın büyük aşkı, Rus halkının ateşli ruhunu taşır; onurunu yaşamından çok seven, tumturaklı laflar etmeyi hiç beceremeyen, hayatı deli gibi tüketen Dimitri. Sonunda, cinayet üstüne kalır ve Sibiry'a gönderilir. Cinayet, hep Dimitrilerin üstüne kalır... Gruşenka gibiler de ardına düşer böylesi aşkların, böylesi adamların.

Özgürlük bir imkândır Dostoyevski'de. O bir ahlakçı değil, bir romancıdır. Amacı insanı yargılamak değil, anlamaktır. Suç ve Ceza'da da sözünü ettiği, bence özgürlük değil, insandaki özgürlük düşüncesidir.

İnsanın taşıyamadığı, özgürlüğün bizzat kendisidir. İyi ve kötü kavramları ile bir fel-sefeci ya da bir bilim adamı gibi uğraşmaz o, (romanları her ikisine de ışık tuttuğu halde) insan ruhunun bilinmezliğiyle sarhoş dolaşır hep. Ongörülerinin çarpıcılığı (Ecinniler), bir kâhin olmasından değil, çağının insanını önyargısız ve en parlak görebilen, donanımlı bir aydın, bir "sanatçı" olmasındandır.

Henri Troyat'tan öğrendiğimiz üzere, ders verilmek amacıyla Çar tarafından idam mangasının karşısına çıkarılıp affedildiğinde ilk epilepsi krizini yaşamıştır. S. Zweig, "Yıldızın Parladığı Anlar" da bu anın duyarlılığını bütün incelikleriyle aktarır bize. Sonradan Çar'dan nefret etmemiştir Dostoyevski. Ama belki, epilepsi krizi ile gelen, "Tanrı kimdir?" sorusunun (romantik sosyalist olarak tutuklandığını hatırlarsak) yanıtını ömrü boyunca aramıştır.

Dostoyevski'de Tanrı'nın yanıtı, özgürlüğün yanıtı gibidir.

Büyük Engizisyoncu'da (Karamozov Kardeşler); İvan, bir çocuk katiliyle mahşer günü kucaklaşmayı reddettiğini söyler.

Tanrı düşüncesi, özgürlüğün kendisidir Dostoyevski'de. Tanrı'yı sorgulamak hem suçtur hem de en büyük özgürlük. Onun dünyasında onu anlamaya çalışmak ve anlamanın her aşamasında isyan etmek yürekliliğini göstermek... Tanrı'yı sorgularken, özgürlüğü sorgular. O'na en çok inanmak isteyen sorgular çünkü.

Kirlenmesine ve reddedilmesine dayanamayan us'u ve kalbi, kimseye bırakmadan ölüncüye dek yargıladı Tanrı'yı. Barışmanın bütün olanaklarını arayarak, Tanrı'yı hem reddetti hem de en derin sevgiyle bağlandı O'na.

Prens Mişkin'in kadın kar-

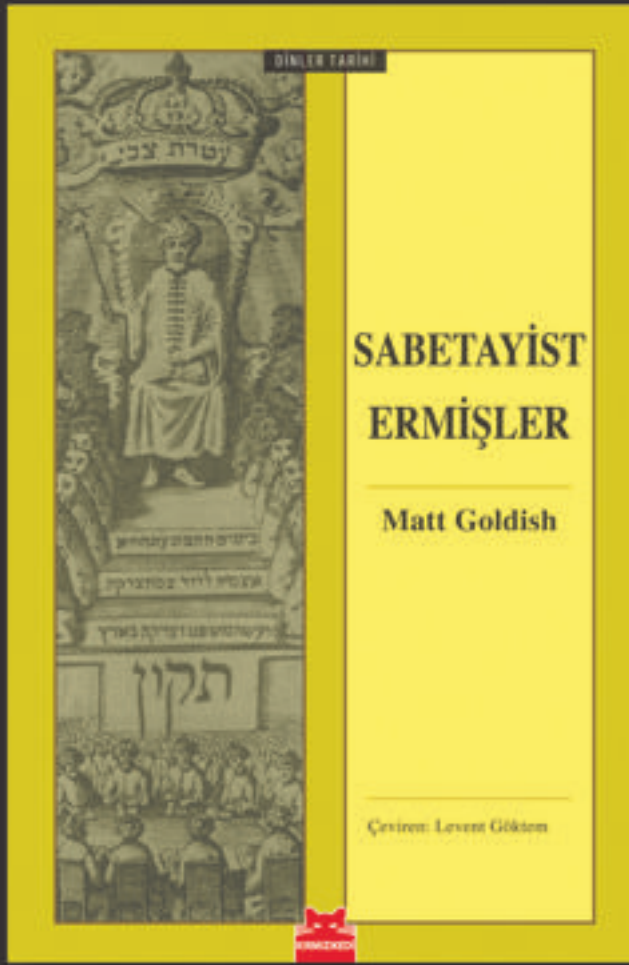

şısındaki tavrı gibi: Aşk'ı anlama isteği, iki kadına birden âşık olabilmeyi yüreğine sığdıran bir "Budala" yarattı. Birbirine çelişen iki kadın... Ama her ikisi de sıra dışı. Dostoyevski'nin en güzel kadınlarıdır onlar. Öğretilmiş erkekliliği reddeden ve ahlaksız bir saf olan Mişkin, yüksek zekânın ve bilincin aslında kurnazlığı reddettiğinin de en açık anlatımıdır. Etik değerlere sahip bir bireyin güçlü habercisidir o. Ve her zaman, bir Budala kalacaktır... O sakındığı kırmaktan öylesine korktuğu vazoyu! (Ahh! Tutunamayanlar)

Mişkin, YENİ İNSAN'ın habercisidir. Tutunamayanlar'da bize yüzünü gösteren Selim Işık gibi.

İsa'nın ikinci gelişini beklemek ve gelenin bu sefer de çarmıha gerileceğini bilmek... İnsana karşı bu denli umut besleyen ve aynı zamanda insandan bu denli umutsuz... Belki de Tanrı'ya isyanın iç dinamiğidir... İvan'ın entelektüel acılarından, Alyoşa'nın her şüphede güçlenen inancından ve Dimitri'nin sarhoş kalbinden doğan bu saflık, kristal bir elmanın parlaklığıyla düşüyor yüzyılımıza. Babanın katli belki bir gün devletin ve korkunun hiç olmayacağı'nın umudunu sunuyor bize. Bedeli çok ağır ödense de... Gelecek yıllarda insanlar; 19. yüzyıl insanını anlamak ve kendi zamanlarının insanına ulaşmak için, ilk olarak Dostoyevski'ye bakacaklar. İnsan yüreğinin olanaklarını zorlayan o sınırsız anlama isteği, Dostoyevski'de kaynağını tek bir yerden alıyor: Beyaz Geceler'de doruğa ulaşan doyumsuz insan sevgisi... ■

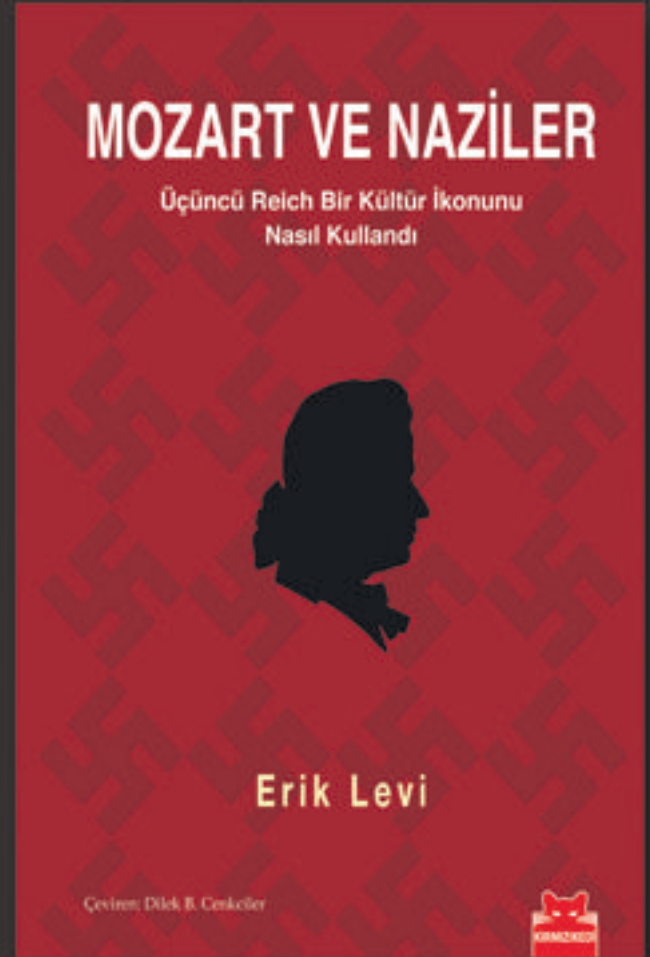

On yedinci yüzyılda, İzmirli haham Sabetay Sevi'nin beklenen Mesih olduğunu iddia etmesiyle birlikte dinler tarihinin en ilginç serüvenlerinden biri başlamıştı.

Matt Goldish, *Sabetayist Ermişler* isimli kitabında Sabetay Sevi'nin etrafında şekillenen bu hareketi büyük bir titizlikle inceliyor. Goldish ayrıca Sabetay Sevi'nin fikirlerinin Isaac Newton, Francis Bacon ve Baruch Spinoza gibi düşünürleri ve Gül-Haç'lar gibi cemiyetleri nasıl etkilediğine de değiniyor.

Mozart ve Naziler, müzikle ilgilenenlerden Nazi Almanyası'nın kültür politikalarını merak edenlere, Mozart meraklılarından propaganda-siyaset ilişkisini inceleyenlere kadar hemen her okurun ilgisini çekecek sıra dışı bir Mozart çalışması.

Yazar Erik Levi, tarihin gördüğü bu büyük bestecinin, Nazi Almanyası'nda faşist rejimin çıkarları doğrultusunda nasıl bir propaganda malzemesi haline dönüştürüldüğünü inceliyor.

Kötülük Güçleri ve Ajanları: İblisler, Cinler, Ruhlar ve Ötekiler

Kötülük Güçleri ne demek ola ki, diye soracaksınız doğal olarak. Asıl konumuz olan İblisler, Cinler ve Ötekiler'e geçmeden önce, Kötülük Güçleri'ni en basit şekilde açıklamaya çalışacak, bunu yaparken de Rabi Moşe Hayim Luzzato tarafından ilahi ilhamla kaleme alınmış olan Dereh Aşem kitabından yararlanacağım.

Bazen doğa kanunlarında (doğa kanunlarının tümünü belirleyen zaten Aşem'dir diye belirtmeye gerek var mı?) görünürde bir kargaşa olur. Biz bu duruma mucize diyoruz: Aşem, yeryüzündeki bazı olaylara doğrudan müdahale etmiştir. Mucize gerçekleşikten sonra, başta tabiat olmak üzere, yaratılan ne varsa, bildiğimiz düzene geri döner.

Bir de sihir ile büyü vardır ki, Kabala'nın görüşüne göre bu durumda tuma (ruhani kirlilik) güçleri devreye girer ve yapılan sihir ve büyüler gerçeğe dönüşür.

Ürkütücü bir giriş oldu galiba ama yukarıdaki ifadeden anlamamız gereken şudur: Doğada değişiklik yapmak, sadece Aşem'in elinde değildir; insanoğlunun da buna yetecek gücü vardır ama yalnızca -işte burası biraz rahatlatıcı- geçici bir süreliğine.

İnsanoğlu, Yaratılış'ın düzenini geçici olarak değiştirebilir (Paro'nun büyücüleri gibi, suyu kana dönüştürebilir). Ancak bu yöntemler, Aşem tarafından belirlenmiş kanun ve kurallara tabidir. Kişinin büyü ile her şeyi değiştirmesi mümkün değildir.

YARATILMIŞ OLAN HER ŞEY, DOĞAÜSTÜ GÜÇLER'DEN KAYNAKLANIR

Doğaüstü Güçler nerede bulunur peki? Evreni, Yukarı Âlem ve Aşağı Âlem diye iki bölüme ayırmak mümkündür. Yukarı Âlem; Yüce Yaratıcı ile Tahtı'nın, meleklerin, İyilik ve Kötülük Güçleri'nin mekânıdır. Aşağı Âlem ise, biz ölümlülerin bulunduğu yerdir.

Fiziksel dünyada meydana gelen tüm kötülüklerin kaynağı Kötü Güçler'dir. Bir ağaç düşünün ki, kökü Yukarı Âlem'de, dal ve sürgünleri ise Aşağı Âlem'de. Ağacın gövdesi iki âlem arasında bir kanal görevi görüyor. Dolayısıyla köklerde meydana gelen her değişim Aşağı Âlem'e iletiliyor, Aşağı Âlem'de meydana gelen iyi ya da kötü her olay da dallar ve sürgünler vasıtasıyla Yukarı Âlem'e yansıyor. Bu karşılıklı etkileşim hep böyle devam ediyor ve "etkiler" in yeryüzünde fiziksel bir şekil almasıyla sonuçlanıyor.

Bu açıklamaya çalıştıklarımın anlaşılması çok zor değil aslında. Atasözlerimizi bir düşünün dilerse- niz: "Ne ekersen, onu biçersin", örneğin. Ya da "iyilik yapan iyilik bulur".

Şimdi; Kötülük, Tanrı tarafından yaratılmıştır. Peki, Tanrı iyiliğin kaynağı ve temsilcisi ise, bu nasıl mümkün olabilir? Çünkü kurtuluşun ön koşulu,

yok oluşturmaktır. Yaratılışın gerçekleştiği günlerde, gündüzden önce hep gece vardı. Bu sadece bir sıralama ifadesi değil, bir gerçektir. Ortalığın en karanlık olduğu an, güneş doğmadan hemen önceki andır. İyiyi bulmak için kötüden geçmek, kötüyü tanımak şarttır. Toradan bir örnek vermek gerekirse: Aşem, atamız Avraam'ı kötünün ne demek olduğunu anlaması için onu Mısır'a göndermişti.

Bazı insanlara ruhaniliği öğretmek için önce onların seviyesini anlamak, aralarında bulunmak, sonra da onları kademeli olarak yukarı seviyelere taşımak gerekir. *Tsadiklerin yaptığı budur. O kadar ki, dürüst olmayanların kefareti bile bazen onlar öder.*

Tanrı insanoğluna yaratılışa doğal yollarla müdahale etme yeteneğinin yanı sıra, bu şekilde (sihir ve büyü ile) müdahale etme gücünü de vermiştir. Ancak insanoğlunun olaylara doğal bir şekilde müdahale etme gücü, doğa kanunları ve maddenin özellikleri ile sınırlanmıştır. Örneğin kişi bir şeyi kesmek istiyorsa, bıçak gibi keskin bir alet kullanmak zorundadır. Tırmanmak istiyorsa merdiven kullanılmalıdır. İnsanoğlunun birtakım süreçlere doğal yollarla müdahale etmesi, ancak bu şekilde gerçekleşebilir.

Aynı durum, insanoğlunun olaylara sihir ve büyü yoluyla -metafizik bir şekilde- müdahale etmesi konusunda da geçerlidir. Kişi bu işi ancak Aşem tarafından belirlenen sınırlar içinde ve O'nun uygun gördüğü özel işlemlerle gerçekleştirebilir. Yani olaylar, ister doğal olan, ister doğal olmayan yollardan meydana gelsin, her zaman Aşem'in koyduğu kanun ve kurallara tâbidir.

İnsanoğlu elde ettiği bu becerileri kendi yararına ve başkalarının aleyhine kullanmaya yeltenebilir. Bunun mümkün olmasının tek nedeni, doğaüstü olayların önceden belirlenmiş bir kanunlar dizisine göre işlemedir. Yani insanoğlu, doğaüstü olayların hangi kanunlara göre meydana geldiğini keşfederse, onları kendi istediği gibi yönlendirebilir. Ama dikkat! Ancak Aşem'in izin verdiği süre ve ölçüde.

İLAHİ İSİMLERİ İYİLİK İÇİN, KÖTÜLÜK GÜÇLERİ'Nİ İSE KÖTÜLÜK İÇİN KULLANMAK

Kişi, uygun koşullar altında çeşitli efsunlar (sihirli sözcükler) okumak suretiyle, kötülük ve kirlilik güçlerini istediği şekilde yönlendirebilir. Böyle uygulamalar, kişiyi Tanrı'dan en çok uzaklaştıran işlerdir. Bu durum, Tanrı'ya yapışmanın (*devekut*) tam tersidir.

Kötülüğe yönelik efsunlar da Tanrı'nın kararıyla ortaya çıkmıştır. Kişi sihirli sözcükler telaffuz ettiğinde, onun saf ve temiz olmayan düşünceleri doğaüstü bir şekilde etki eder. Kişi böylece büyü gibi, fiziksel açıdan imkânsız işler yapabilir. Bu işler *Şedim* (yani iblisler – Ortaya çıktılar işte!) vasıtasıyla da gerçekleştirilebilir ancak başarılı olmaları, iblislerin belli ve kısıtlı bazı alanlardaki yeteneklerine bağlıdır.

Kötülük Güçleri, melekleri saf dışı bırakabilir. Bilgelerimiz bu yüzden şöyle der: "Büyü, Yukarıdakilere (meleklerle) karşı gelir."

Yine de bu Güçlerin aşamayacağı sınırlar vardır. Hatta sınırları aşmasalar dahi, daha büyük bir güç tarafından engellenebilirler: *Tanrı'nın iradesi onlara mani olur.* Bu yüzden Toradan şöyle belirtir (*Devarim* 4:35): "(Aşem, O Tanrı'dır) O'ndan başkası yoktur." Ve bilgilerimiz ekler: "büyü(nün gücü) bile".

Sevgili okurlar, artık sıra Kötülük Güçlerinin çeşitli temsilcilerini anlatmaya geldi ama biz yine önlemimizi alalım ve *Devarim Kitabı*'ndaki uyarıları hatırlayalım (18:9-14): "Tanrın Aşem'in sana vermekte olduğu ülkeye geldiğin zaman o ulusların iğrençliklerini yapmayı öğrenme. Oğlunu ya da kızını ateşten geçiren (pagan uygulamalar), falcılık yapan, uğurlu vakitlere veya alametlere göre kehanette bulunan, büyücülük yapan, sihirli sözler kullanan, medyumluk yapan veya ölümlere danışan kimseler, aranda bulunmasın. Çünkü bunları yapan herkes Tanrı için iğrençtir ve Tanrın Aşem onları bu iğrençlikler yüzünden sürmektedir... Çünkü önünden sürmek üzere olduğun bu uluslar, uğurlu vakitlere göre kehanette bulunanları ve falcıları dinlerler..."

ŞEDİM-İBLİSLER

Türkçe'ye iblis ya da cin şeklinde çevirebileceğimiz (eskilerin deyimiyle *los mijores de mozotros* – bizden iyi olanlar) *Şedim*, Talmud'da geniş yer kaplar. Halkın hayal gücünün, doğüstü güçler söz konusu olduğunda çok verimli bir şekilde işlemesi, ayrıca da Mısır, Babil ve Pers folklorundan etkilenmiş olması, bunda kuşkusuz rol oynamıştır.

Ortaçağ'a gelindiğinde, *tuma* yani (ruhani açıdan) "kirlilik gücü" kavramı Yahudilere itici gelmeye başladığından, *şedim* korkulan ve kaçınılması gereken varlıklar haline gelmiş, onlardan sadece fal bakmada yararlanılmıştır. Bazı *Karay* grupları *şedim*'in varlığına inananlara karşı çıkmış ve onları kuruntularının kurbanı olmakla suçlamıştır. Büyük din âlimleri Maimonides ile İbn Ezra da benzer bir tutum takınmıştır.

Aynı dönemin Kuzey Avrupa Yahudi dinî edebiyatında *şedim*'den hiç söz edilmediği gibi, bu varlıkların kendi başlarına hareket ettiklerine dair herhangi bir ibare de bulunmaz.

Ancak Avrupa'nın güneyinde yaşayan Raşi, evrende temsil edilen canlılar topluluğunun, *şedim*'i de içerdiği yönündeki Midraş'a dikkat çeker.

Sizlere 1920'lerde meydana gelen bir olayı nakletmek istiyorum. Rahmetli kayınpederim çocukken, Bursa, Altıparmak'ta oturdukları evin bahçesinde, asma yapraklarının arasına gizlenmiş, üzüm tanelerini koparıyor ve muziplik olsun diye, komşu evin bahçesinde sohbet etmekte olan orta yaşlı hanımların üstüne birer birer atıyormuş. Kadıncağızlar etraflarına bakıyor ama kimseyi göremiyormuş. Sonunda aralarından biri sormuş: "Ken es?" (Kimdir?) Bir başkası bilmiş bir tavırla: "Los *şedim*" diye cevap vermiş ve konu böylece kapanmış. "He he" diye gülerdi rahmetli bu olayı anlatırken.

Batı ve Güney Avrupa'nın Yahudi

dinî edebiyatı, *şedim*'i sınıflandırır ve meleklerin listesi ile rekabet edecek şekilde, on kategoriye ayırır. Bunlardan biri, daha önce tanıma şerefine nail olduğumuz Lilit'tir. Hatırladınız, değil mi? Hani yeni doğum yapmış kadınlara ve bebeklerine musallat olan, erkeklerin spermlerini rüyalarında çalan dişi iblis. İlk kez Talmud'da sözü geçen yıkım melekleri (ya da iblisleri) *malahe habala*, Ortaçağ'da da sahnededir. Bu kötücül meleklerin bireysel isimleri *pe* harfi ile bittiğinden, sabahları okunan *Amida* duası ile yemeklerden sonra okunan *beraha Birkat aMazon*, *pe* hecesini hiç içermez. Neden mi? Gayet basit. Yahudileri *malahe habala*'ya karşı korumak için.

Peki *şedim* nasıl varlıklardır? Talmud rabilerinin tahmin yoluyla *şedim*'e yakıştırdığı özellikler, Ortaçağ'da da aynıdır. "Doğaları gereği *şedim*, melekle insan arası varlıklardır. Erkeklerin saçları vardır ama dişi olanları keldir. Melekler gibi kanatlara sahiptirler. Uçarak hareket ederler. Öte yandan insan gibi yiyip içerler, soylarını sürdürür ve ölürler. Görürler ama görünmezler. Dolayısıyla gölgeleri yoktur."

İyi ki görünmezler. Bir de göründüklerini düşünün, korkudan neye döner insan!

Raşi'ye göre: "*Şedim*, şekil olarak insana benzer. İnsan gibi yer ve içer. Ruhlar (İbranice *ruhim*) bedensiz ve şekilsizdir. İnsaninkine benzer bir

biçime sahip olan *Lilin*'in ayrıca kanatları da vardır.

Ortaçağ edebiyatında karşılaştığımız iblisler, kanlı canlı görünebilmek için insan ya da hayvan kılığına girer. Erkek olanlarının bürünmeyi tercih ettiği hayvan kılıkları; kedi, kurt ve tavşandır. Bir Ortaçağ efsanesine göre, rabî'nin birinin bedenine girmeye niyetli olan iblis, rabî'nin onu yemeği ile birlikte yutması için kendini bir saç teline dönüştürmüştür. Anlayacağınız kafayı bir taktılar mı, yapamayacakları yoktu!

Büyü ve sihrin, ruhani kirlilik -*tuma*- ile bağlantısından başta söz etmiştik. Aynı bağlantı bu kez *şedim* ile *fiziksel kirlilik* arasında kurulmuş, ancak bunun Yahudilik tarihi boyunca büyük bir yararı olmuştur. Hangisi mi? Yahudilerin hijyen kurallarına uymasını ve uyanır uyanmaz, yemeklerden önce, tuvaletten sonra elleri ve belli yerleri suyla ve yosun türü otlarla iyice yıkayıp paklamasını sağlamıştır. İnanişâ göre bazı iblisler gece boyunca kişilerin ellerine yapışıp kalır, yıkanmamış elleriyle yemek yiyenlerin hayatını tehlikeye atardı. Kirliliğiyle gözlerine, kulaklarına, burun ve ağzına dokunanlar, kötü ruhların o deliklerden bedenlerine girmesine davetiye çıkarırdı!

Gerçi Yahudilerin hijyen tutkusu büyücülükle suçlanmalarına da neden oldu. Yine Ortaçağ'da veba, kara, sarı, velhasıl rengârenk hummalar ortalığı kasıp kavururken, Yahudi-

Şedim

lerin hemen hiç ya da çok az hastalanması, komşularının dikkatinden kaçmamıştır. Bir tek doğduklarında ve öldüklerinde, başkaları tarafından cebren yıkanan bu cânım komşuların çarpık düşünceleri, bu durumu temizlik kuralları yerine büyücülüğe bağlamış ve böylece yeni bir cadı avı başlamıştır.

Geceleri ilginçtir sevgili okurlar. Günümüzde bile, gündüzleri bize çok doğalmış gibi gelen ses ve görüntüler, geceleri -hele hele yalnız olduğumuzda- ürkütücü bir hal alır. Sahneye bir de titrek mum ışığını eklediniz mi... Ürperdim mi, ne? Dolayısıyla kötücül tüm güçlerin geceleri ortaya çıkıyormuş gibi görünmesine şaşmamak gerekir.

Şimdi kendinizi Ortaçağ'da düşünün. İki katlı ahşap bir evde. Bahçede ağaçlar hışırdıyor, tahta merdivenler çatırdıyor, panjurlar gıcırıyor... Bu sesler görünür hiçbir neden olmadan da duyulur. Biliyorsunuz ki, bir de geceleri gizlendikleri yerlerden çıkıp top koşturan *mazikim*, *lilin*, *lutin* ve diğerleri var. 'In cin top oynuyor' lâfını boşa dememişler. Öyle ya! Aman diyeyim, ortalıkta içecek bırakmamak, yiyecekleri ise yatağın altına saklamak gerekir. Maazallah, ya ellerini ağızlarını yiyecek ve içeceklerle sürerlerse? En iyisi yorganı başın üzerine kadar çekip, altında büzülüvermek veya sabaha kadar Tora çalışmak.

Bir Ortaçağ yazarına göre (kaynağım maalesef ismini belirtmiyor): "İblisler, insanoğluna kıyasla Tanrı'dan daha çok korkar. O halde insana niye zarar verirler? Geçerli bir nedenleri yoksa kimseye zarar vermezler. İblisleri tahrik etmeyen kişilerin, onlardan korkmasına gerek yoktur."

İyi de, insanlar *şedim*'i kızdıracak ne yapabiliirdi ki? Bütün mesele kötü sözler ve lânetler, büyüler ve sihirlerdi. İblisler, insanların peşine bu yüzden düşüyordu. Özellikle Ortaçağ'da, insanoğlu sürekli tehlike altındaydı. Rabiler bile evlerinde, kendi yatak odalarında tek başına uyumazdı. Yanlarına alabilecekleri aile yakınları ya da öğrencileri yoksa, odalarını bir

hizmetli ile paylaşırlardı. Tek başına yollara düşmek demek, hayatını tehlikeye atmak demektir. Hele hele köyün, kasabanın dışına çıkmak! Ötesini ben söylemeyeyim, hayal gücünüz çalışsın sevgili okurlar.

Şedim saldırısına uğrayan kişi ne yapmalıydı peki? O kişi ve ailesi, saldırının gerçekleştiği yerin bir daha yakınına bile uğramamalıydı çünkü *şedim* pusuda onu beklemekteydi. Evin kapı ve pencereleri asla sıkı sıkıya kapanmamalıydı. Ola ki içeride *şedim* kaldı... Onları hapsedmek değil, çıkmalarına olanak tanımak gerekir. Hareket serbestilerini kısıtlamak, onları kızdırmak ve kıskırtmak demektir. En iyisi kapıya ya da pencereye küçük bir delik açmaktır ki, rahatça girip çıksınlar. Bunun dışında, okunacak sihirli sözcükler Talmud'da belirtilmiştir. O efsunlardan birini dizinin ilk yazısında vermiştim.

Hani bazı evler ve işyerleri vardır, insana uğur getirmezler. Hatta uğur getirmemek bir yana, bayağı uğursuzdurlar. Kazalar ve kayıplar sürekli birbirini izler. Neden dersiniz? Büyük ihtimalle o yerin zaten bir ya da birkaç sahibi vardır da ondan. "Nasıl yani?" dediğinizi duyar gibiyim. Efendim, *şedim* denen yaratıklar, sahip oldukları yerlere ve mahremiyetlerine çok düşkündür. Birilerinin gelip de topraklarına yerleşmesini hoş karşılamazlar doğal olarak. Genellikle işe yarayan dualar, oruç tutmalar, *mitsva* yapmalar bu durumda etkisiz kalır. En iyisi, *şedim*'in mülküne yer-

leşme cüretinde bulunan kişilerin taşı tarağı acele toplayıp, arkalarına bakmadan kaçmalarıdır.

Peki yeni ev arayışında alınacak önlemler nelerdir? Sahipsiz gibi görünen bir araziye ev inşa etmemek gerekir. Ola ki ettiniz. O zaman eviniz asla taştan olmasın çünkü taş evin sağlamlık ve kalıcılığı *şedim*'i öfkeliendirir. Sağlam yapıdaki ahşap bir ev de aynı riski taşır. Eski bir evin yerine yenisi inşa edilecekse, kapı ve pencereler önceki evle aynı konumda bulunmalıdır çünkü mahallenin *şedim*'inin alışkanlıkları bellidir. Yeniliklerden hoşlanmadıklarından, onları yeni girişler arama zahmetine sokarsanız, daha en baştan kızdırmış olursunuz. Biliyor musunuz, Ortaçağ'da yeni bir ev inşa eden kişiler, evi bir süreliğine boş bırakır ve olup biteni uzaktan izlermiş. Hatta, yeni ve boş bir evde bir süreliğine oturmaları (ve *şedim*'e deney tahası olmaları) için insanlara para veren mal sahipleri bile varmış. Güzel günlermiş valla!

Bu yazımızı yine de temkinli bir şekilde, "bizden iyi olanlar" a saygılarımızla bitirelim... Neme lâzım? Bir sonraki yazıda onları yine çekiştiririz, Aşem izin verirse.

Şştt... İnanmadınız değil mi? Yok öyle büyü müyü... "Aşem, O Tanrı'dır, Ondan başkası yoktur." ■

KAYNAK:

- Jewish Magic and Superstition
- A Study in Folk Religion
- Joshua Trachtenberg
- Sefer Ve Sefel Publishing, Jerusalem, 2004

ANNE BAK NE ÇOK ÜNLÜ TANIYORUM

Aylin YENGIN

"Öyle gurur verici bir şey ki, "Ben karar verdim 'büyüdüğümde' Ayşe Arman olmak istiyorum" diyen birinin kitabına giriş yazısı yazmak.

Ancak röportaj yapmayı senin kadar seven biri, bu kadar dolu dolu bir kitaba imza atabilirdi. Tebrikler.

Merakının hiç bitmemesi...

Röportaj aşkı ateşinin, seni hep kavurması dileğiyle...

Utanmadan sor! Çekinmeden sor! Sen hep sor!

Öpüyorum güzel kadın, röportaja gidiyorum..." AYŞE ARMAN

GÖZLEM T: 0212 231 92 82 • F: 0212 231 92 83

"Anne Bak Ne Çok Ünlü Tanıyorum"da Aylin Yengin'in dünyadan ve ülkemizden çok sayıda tanınmış sanatçı, gazeteci, müzisyen ve yazarlarla yaptığı söyleşiler farklı ve eğlenceli bir tasarımla okuyucuya sunuluyor. Kitap, Elif Şafak, Nermin Bezmen, Yasmin Levy, Yılmaz Özdil, Buket Uzuner, Cüneyt Özdemir, Ayşe Arman, Bekir Coşkun, Nuray Meri, Uğur Dündar, Fatih Altaylı, Cem Hakkı, Ayhan Sicimoğlu, Bay J ve Geveze gibi oldukça ilginç isimleri bir araya getiriyor. 29 "ünlü"nün hayata bakış açıları, özel yaşamları ve siyasi görüşleri, yazarın röportaj öncesi kendi duygularını yansıtan kısa giriş yazıları ile mükemmel bir biçimde harmanlanmış.

MEKSİKA

Geçen sayılarda Bağımsız Türk Sineması'nı gözden geçirmiştik. Bu kez seyircilerimizin sinemasını daha az tanıdığı ülkelere odaklanmaya niyetlendik. İlk durağımız, Latin Amerika ülkelerinin en kuzeyindeki, ABD'nin güney komşusu Meksika.

SINEMASI

Meksika, İspanyollar tarafından 16. yüzyılın başlarında keşfedildi ve 1519 yılından itibaren işgal edilmeye başlandı. Yerli halkın İspanya'ya karşı sürdürdüğü isyanlar, saldırılar ve savaşlar yüzünden işgalin tamamlanması neredeyse yüz yıl sürdü. İspanyollar, Aztek ve Maya medeniyetlerini hunharca yok ederek, yerlilerin altınlarına el koydular, onlara dinlerini ve dillerini zorla kabul ettirdiler. Yeni kolonilerine yerleşip yaşamlarını kuran ve gidecek kendilerine Meksikalı demeye başlayan İspanyol

kökenliler, kırsal kesimde yaşattıkları ve de tabiatıyla iliklerine kadar sömürdükleri Meksika yerlilerine 'İndios' diyorlardı. Zamanla yöneten ve yönetilen kesimlerin arasındaki bu ırksal farklılık eski gücünü kaybetti ve karışık evliliklerin ürünü melez bir ırk ortaya çıkmaya başladı.

Sömürgecinin 1810'da bağımsızlığını ilân etmesinin ve 1821'de İspanya tarafından tanınmasının ardından gelen uzun ekonomik ve politik kargaşadan sonra 1876'da Meksika Cumhuriyeti General Porfirio Diaz'ın yönetimine geçti.

İlk film 1896'da

Meksika'da sinemanın başlaması işte bu çalkantılı döneme rastlamıştır. 1896'da gemiyle Le Havre'dan New York'a, oradan da trenle Meksika'ya gelen Lumiere Kardeşler'in iki operatörü, Veyre ve Bernard 14 Ağustos 1896'da, başkent Ciudad de Mexico'da ilk halka açık sinema gösterisini düzenlediler.

Veyre aynı yıl, Cumhurbaşkanı Porfirio Diaz'ı Chapultepec Ormanı'nda atla dolaşırken görüntüleyerek, Meksika tarihinin ilk filmi çekti. Halkın sinemaya gösterdiği büyük ilgi yüzünden 1906'dan itibaren Ciudad de Mexico'da sinema salonları açılmaya başlandı. Ülkenin bağımsızlığının yüzüncü yıldönümü kutlamaları (1910), birçok belgeselin yapımını sağladı ve yeni sinema salonlarının açılmasını hızlandırdı.

1860'larda başlatmış olduğu reformları tamamlayamadan ölen Cumhurbaşkanı Benito Pablo Juarez'in yerine geçen Porfirio Diaz'ın oligarşiye ve kiliseye dayanarak kurduğu ve 34 yıl ayakta kalan diktatörlük, 1911'de Meksika Devrimi ile yıkıldı. 1910 yılında Diaz yönetimine başkaldıran Francisco Madero, eski bir çete reisi olan Pancho Villa'nın da desteğiyle 1911'de iktidarı ele geçirdi.

Francisco Madero, Juarez'in yarım kalan reformlarını sürdürmeyi amaçlıyordu ama Diaz'a karşı silahlı mücadele yürütmüş olan kırsal kesimli devrimci Emiliano Zapata, yeni yönetimi toprak reformlarını savsaklamakla suçladı ve ülkenin büyük bir kısmında 'İndios'ları ayaklandırarak toprakları paylaştırmaya başladı.

Büyük toprak sahiplerinin de desteğiyle Francisco Madero, General Huerta'nın düzenlediği bir suikasta kurban gitti. Generallerle çetelerin savaşlarıyla kargaşa ortamına sürüklenen ülke, ancak Zapata'nın da tuzağa düşürülüp öldürülmesinden sonra, Alvaro Obregon'un 1920 yılında cum-

hurbaşkanı olması üzerine yeniden dengeye kavuştu.

Devrim yıllarında belgesel yapımında büyük bir artış gözlemlendi. Çarpışmaları sıcaklığına belgeleyen filmler seyirciden büyük ilgi gördü. Ancak, çarpışmaların uzaması, bu arada savaşın yol açtığı işsizliğin ve yoksulluğun yayılması, bu filmlere olan ilgiyi giderek azalttı. Seyircinin ilgisi kurmacaya yöneldi.

Ancak komşu ABD'de bir endüstriye

dönüşmüş olan ve Meksikalıları kaba saba ve yasa dışı işler yapan kişiler olarak gösteren Hollywood sinemasına ciddi bir tepki oluştu ve İtalya'dan getirilen melodramlar furyası başladı. Bunun üzerine yapımcılar da kurmacaya yöneldiler ve ilk yapımlarda anane sevgisi ve altın yürekli fahişe gibi temalar, melodram kalıpları içinde işlendi. 1916'da ilk kurmaca Meksika filmi "1810 o Los Libertadores de Mexico" çekildi.

Ulusal sinemanın tohumları atılıyor
Sergei Eisenstein
ve Fred Zinnemann

Fred Zinnemann

Sergei Eisenstein

Rio Escondido (1948)

Enamorada (1945)

Emilio Fernandez: 'El Indio'

İkinci Dünya Savaşı ertesini Meksika sinemasının en parlak dönemi oldu. 1939 yılında alınan bir kararla her sinema salonunda ayda en az bir yerli film göstermek zorunluluğu getirildi. Bir yılda üretilen film sayısı kısa süre-

de 100'ün üstüne çıktı.

Bu dönemin en önemli yönetmeni, adı yıllarca Meksika sineması ile özdeşleşecek olan Emilio Fernandez'dir. Emilio Fernandez (1904-1986) Meksikalı bir baba ile 'Indio' bir anadan dünyaya geldiği için 'El Indio' sanıyla anılır. Devrim yıllarında Huerta'nın saflarında çarpışan, yakalanıp 20 yıl hapis cezasına çarptırılınca ABD'ye kaçan Fer-

nandez, ülkesine 10 yıl sonra döner. 1941'de yönetmen olarak başladığı sinema serüveninde, askerlerin desteklediği büyük toprak ağalarının egemen olduğu feodal çevreyi konu edinecektir. Kırsal kesim insanların çilesini, devrim yıllarının toplumsal yansımalarını, geleneklerle çağcılığın çatışmasını, aşkın ve ölümün yönlendirdiği tutkulu öykülerde ele alacak, filmleri görüntü yönetmeni Gabriel Figueroa'nın da katkısıyla, hareket-siz bir alıcının yansıttığı siyah beyaz Meksika görünümü ve plastik düzenlemelerinin kusursuzluğuyla dikkati çekecektir.

"Enamorada" (1945), "Rio Escondido" (1948), "Maclovía" (1948), "La Malquerida" (1950) ve "La Red" (1953) Luis Bunuel öncesi Meksika sinemasının önemli örneklerini oluşturur ve yaşamının sonuna kadar film çekmeye ve oyunculuğa devam edecek olan yönetmenin en başarılı dönemini noktalar.

Birinci Dünya Savaşı'nın başlaması Avrupa filmlerinin ithalini olanaksız kılınca Meksika seyircisi Amerikan sinemasını kabullenmek zorunda kaldı. 1919'dan itibaren, Meksika Hollywood sinemasının en iyi müşterileri arasında yer almaya başladı. Amerikalı yapımcıların Hollywood'da Latin Amerika pazarı için İspanyolca filmler üretmeye başlamasıyla, sesli sinema, Meksika'da ilk çıktığı yıllardan itibaren büyük bir yaygınlık kazandı.

Ulusal sinemanın tohumları ise, on yıl kadar sonra, Meksika'ya film çevirmeye gelecek iki yabancı yönetmen tarafından atılacaktı: Sergei Eisenstein ve Fred Zinnemann.

1928'de Sovyet hükümetinin özel izni ile hem yurt dışında Sovyet sinemasını tanıtmak, hem de yeni gelişmekte olan sesli film tekniğini öğrenmek için önce Avrupa'ya oradan da ABD'ye gitmiş olan Eisenstein, Amerikan sermayesiyle, Meksika tarihini ve folklorunu ele alacak bir film çekmek için 1930 sonlarında Hollywood'dan Meksika'ya geldi. Ancak burada yaptığı çekimleri tamamlamak olanağını bulamadı.

Bu çekimler, kendi de film olabilecek karmaşık bir serüvenden sonra 1970 sonlarında Sovyetlere

getirildi. Yakın arkadaşı ve asistanı Grigori Aleksandrov, bu malmazeden yola çıkarak çoktan ölmüş olan yönetmenin filmini kurguladı.

Burada altının çizilmesi gereken en önemli husus, Eisenstein'in görüntü yönetmeni Edouard Tissé'nin de katkısıyla, Meksika duvar resimlerinden, gravürlerden ve Meksika folklorundan esinlenerek yapmış olduğu çekimlerin estetiğinin, genç Meksikalı yönetmenler için yol gösterici oluşudur. Bu nedenle kimi tarihçiler Eisenstein'i Meksika sinemasının kurucusu sayarlar.

Fred Zinnemann'ın Milli Eğitim Bakanlığı adına Emilio Gomez Muriel ile birlikte yönettiği ve Vera Cruz'daki balıkçıların nasıl sömürdüklerini ve bu sömürüye nasıl direndiklerini vurgulayan "Redes" (İsyancılar, 1934), ise toplumcu bir bakış açısının ilk örneğiydi.

Ülkenin temel sorunlarına tarihsel bir bakış açısından eğilen bu iki film de, Meksika sineması üzerinde özellikle biçimsel açıdan çok etkili olacaktır. Bu etkiye, savaş sonrasında bu ülkeye yerleşerek, burada Avrupalıların ancak yıllar sonra keşfedecekleri çoğu başyapıt düzeyinde 21 film çeviren Luis Bunuel'in etkisini eklemek gerekir.

Los Olvidados (1950)

La Joven (1960)

Luis Bunuel'in başyapıtları

İspanya iç savaşı sırasında Fransa'ya geçen Luis Bunuel, Federico Garcia Lorca'nın "Bernarda Alba'nın Evi" oyununu sinemaya uyarlamak için 1946'da Meksika'ya gelir. Proje hiç bir zaman gerçekleşmez ama Bunuel, dilini konuştuğu, üstelik de kendi gibi İspanya'dan sürgüne gelmiş birçok yurttaşını bulduğu bu ülkede kalmaya karar vererek ailesini de getirtir ve arada birkaç film çevirmek için Fransa'ya gitse de, ömrünün sonuna kadar yaşamını, vatandaşlığını da aldığı Meksika'da sürdürür.

Yönetmen Meksika'da, aralarında "Los Olvidados (The Young and the Damned) (1950)", "El" (This Strange Passion) (1953), "Ensayo de un crimen" (The Criminal Life of Archibaldo de la Cruz) (1955),

"Nazarín" (1958), "La Joven" (The Young One) (1960), "Viridiana" (1961), "El angel exterminador" (The Exterminating Angel) (1962) gibi pek çok başyapıtının da bulunduğu 21 film çevirir.

İspanya İç Savaşı sırasında ailesiyle beraber Meksika'ya göç eden Luis Alcoriza (1920-1992) yurttaşı Bunuel'inkiler de dahil pek çok filmin senaryosunu yazdıktan sonra 1961'de yönetmenliğe başlar. Eisenstein ve Strand'ın biçimciliğinin, Bunuel'in gerçekçiliğinin, Meksika duvar resimlerinin ve 19. yüzyıl Latin Amerika edebiyatının etkilerini taşıyan Luis Alcoriza filmleri, Meksika'yı ve Meksika insanını, Fernandez'in filmlerindeki aşırılıklardan kaçınan bir anlayışla beyaz perdeye getirir.

El Angel Exterminador (1962)

Jaime Humberto Hermsillo

Sinema öğrenimi gören Jaime Humberto Hermsillo (d.1942), kısa filmler yaptıktan sonra, 1971'deki ilk kurmaca filminden başlayarak, aile, cinsellik, ahlak sorunları gibi konulara öncelik tanıdı. Meksika burjuvazisinin ikiyüzlülüğünü vurgulayarak, eşcinsellik gibi tabu konulara değinen Hermsillo, eşcinsel öğlünden torun sahibi olmak isteyen bir annenin, oğluna erkek sevgilisi ve nişanlısı ile üçlü bir yaşam kabul ettirmesini konu edinen "Donna Herlinda y Su Hijo" (1985) ile ülkesinin dışında da ünlendi.

Eşcinselliği, röntgenciliği ve bastırılmış cinselliği konu edinen filmleriyle sık sık Pedro Almodovar ile karşılaştırılan Hermsillo, Meksika sinemasının en az gelişmiş türü olan güldürü alanının en önemli yönetmenidir.

SİNEMAYA DEVLET DESTEĞİ

Bunuel sonrası Meksika sinemasının göreceli durgunluğuna karşın, bağımsız sinemacılar önemli bireysel çıkışlar yaparlar. 1970'de iktidara gelen Cumhurbaşkanı Luis Echeverria, kitle iletişim alanında yeni düzenlemelere giderken, sinemanın da desteklenmesini öngörür ve kardeşi eski oyuncu Rodolfo Echeverria'yı 'Sinema Bankası'nın yöneticiliğine getirir. Devlet, sinema zincirleri ve stüdyolar satın alır, yapım evleri kurar, 'Meksika Sinema Sanatları ve Bilimleri Akademisi' yeniden düzenlenir, 1974'de 'Sinematek' kurulur ve bir sinema okulu açılır. 1976'da çekilen filmlerin 2/3'si devlet tarafından üretilir. Bu dönemin önemli yönetmenleri: Felipe Cazals, Jaime Humberto Hermsillo ve Arturo Ripstein'dir.

Arturo Ripstein

Arturo Ripstein (d.1945), babası yapımcı olduğu için küçük yaşta sinema ile ilgilendi. "El Angel Exterminator" da Bunuel'in yardımcılığı yaptıktan sonra, genç yaşta ilk kurmaca filmi "Tiempo de Morir"i (1965) çekti. Senaryosunu Marquez ve Fuentes'in yazdığı bu aykırı Western'den sonraki çalışmalarında Ripstein, ülkesinin geçmişini ve bugünü inceleyerek, edebiyattan, müzikten, destanlardan ve efsanelerden yararlanan yer yer şiirsel, öznel bir anlatım yarattı.

Toplumun yoz etkilerinden korumak için, aile bireylerini 18 yıl süreyle eve kapatılan bir

El Castillo de la Pureza (1972)

erkeğin öyküsünü, Bunuel için yazılmış bir senaryoyu çekerek anlattığı "El Castillo de la Pureza" (1972) ile ünlenen Ripstein, 1985'de en önemli çalışmalarından birini çekti: "El Impero de la Fortuna". Horoz dövüşüren eli sakat bir kasabalının, horozu sayesinde zengin olmasını ve parasını kumarda yemesini konu edinen film, Meksika'nın yoksul ve umutsuz insanlarını perdeye getirdi.

"Profundo Carmesi" (1997) ise ağzı kokan şişko bir hemşire ile yaşlanmaya yüz tutmuş jigolo sevgilisinin işledikleri seri cinayetleri konu ederken şiddeti geriye iterek, bu iki kişi arasındaki tutkuyu öne çıkardı.

Uzunlu kısıtlı 50'den fazla film yazıp yönetmiş olan Ripstein, eski kuşak yönetmenler arasında film çekmeye devam eden tek kişidir. 1977'de kendisine verilen 'Mexico Ulusal Sanat Ödülü'nü, Bunuel'den sonra sinema dalında almış olan ilk sanatçıdır.

Profundo Carmesi (1997)

La Montana Sagrad (1973)

Santa Sangre (1989)

Felipe Cazals

Felipe Cazals (d.1937), Fransa'da sinema öğrenimi gördükten ve kısa filmler çektikten sonra, bireysel bir anlatım örneği ile 1968'de yönetmenliğe başladı. Grotesk öğeler içeren faraslardan üstün yapımlara pek çok türde film çekmeye devam ediyor.

Alejandro Jodorowsky

Kuklacı, mim, sirk palyaçosu ve yazar Alejandro Jodorowsky (d.1922), 1960 sonlarında Paris ve Mexico'da avangard oyunlar yönetip "Fabulas Panicas" adlı bir çizgi dizisi yarattı. 1967'de çektiği sürrealist aşk öyküsü "Fando y Lis"den günümüze dek, "Santa Sangre" (1989), "Tusk" (1980), "La Montaña Sagrad" (1973), "El Topo" (1970), gibi az sayıda ama her biri kült film sayılabilecek, sürrealist ve çlgın filmler yönetmeye devam ediyor.

Özellikle, başta Hitchcock olmak üzere korku ve gerilim sinemasına, bir sinefil gözüyle çok zeki göndermeler içeren, oğluyla beraber yanında pantomim çalışmış olduğu ve birçok gösterisini beraberce yazıp sahnelemiş olduğu ustası Marcel Marceau'ya bir saygı duruşu niteliğindeki 'kitsch' başyapıtı "Santa Sangre", bol kanlı bir 'Grand Guignol' öyküsünden hem kurumsal olarak din ve batıl inançlara sert ve alaycı bir eleştiri içeren, hem kara mizah yüklü, hem şiirsel, hem de romantik bir filmin nasıl bir türler karmaşasına düşmeden

yapılabileceği üzerine bir sinema dersi... Jodorowsky'yi, bu filmin Türkiye'deki ilk gösterimi için geçen kış, If İstanbul Festivalinin davetlisi olarak geldiği şehrimizde, son derece keyifli bir konferans/söyleşide şahsen tanışmıştık.

Alfonso Arau

Yirmi yıldan beri yazar-yapımcı-oyuncu-yönetmen olarak tiyatro ve sinemada ünlenmiş olan Alfonso Arau (d.1932), başrolünü de üstlendiği ilk filmi 1969'da yönetti. Gerek Meksika, gerek ABD kökenli filmlerde oyuncu olarak da görünen ve Meksika Oscarları olarak kabul edilen 'Ariel' ödülünü 6 kez kazanmış olan Arau, 1992'de eski eşi Laura Esquivel'in romanından uyarladığı "Como agua para chocolate (Like Water for Chocolate)" ile uluslararası yapımcıların dikkatini çekti. Hem kendi ülkesinde, hem de Amerika'da film çekmeye devam eden Arau'nun en son ve de en dikkate değer çalışması, Orson Welles'in yapımcılar tarafından kuşa çevrilen ve kesilen bölümleri halen kayıp olan lanetli filmi "The Magnificent Ambersons"un Welles'in Booth Tarkington'un romanından uyarladığı senaryosuna sadık kalarak çektiği bir mini TV dizisidir (2002).

Como Agua para Chocolate

una película de Alfonso Arau

**Alejandro
Gonzales
Inarritu**

**Nicolas
Echevarria**

**Alfonso
Cuaron**

Hollywood'a transfer genç yetenekler

Film üretiminin büyük ölçüde devletleştirilmesinin olumlu sonuç vermemesi yeni önlemleri gündeme getirdi. Resmi üretim hızla küçüldü. Buna karşılık bağımsız üretimde büyük bir artış gözlemlendi. Sanat düzeyi daha yüksek filmler çevrilmesini desteklemek amacıyla 'Meksika Sinema Enstitüsü (IMCINE)' kuruldu. Çoğu sinema öğrenimi görmüş olan Dana Rotberg (d.1960), Nicolas Echevarria (d.1947), Luis Carlos Carrera (d.1962) gibi yeni bir yönetmenler kuşağı sinemaya yeni bir soluk getirdi.

ABD sinemasındaki esin kaynaklarının gittikçe kuruması yıllar önce kuzeyden güneye akan sinemasal göçü tersine çevirdi. Sadece eskilerden Ripstein ve Arau değil, Alfonso Cuaron (d.1961), Guillermo Del Toro (d.1964) ve Alejandro Gonzales Inarritu (d.1963) gibi genç yetenekler de, ilk veya ikinci filmlerini çektikten sonra Hollywood'a transfer olarak hem ABD'de hem kendi ülkelerinde parlak bir sinema kariyerine devam etmektedirler.

Dana Rotberg

**Guillermo
del Toro
Gomez**

**Carlos
Reygadas**

A Little Princess (1995)

Alfonso Cuaron

1961 Mexico City doğumlu Alfonso Cuaron, felsefe ve sinema eğitimi almış ve ilk uzun metrajlı filmi "Solo con tu pareja"yı 1991'de çekti. Bir hemşire ile ilişkiye girdikten sonra AIDS kapıldığını sanan çapkın bir işadamının başına gelenleri anlatan bu seks komedisi genç yönetmene Hollywood'un kapılarını açmış ve Frances Hodgson Burnett'in klasik romanı "A Little Princess" (1995), ABD'de yönettiği ilk film oldu. Peşinden yine bir edebiyat uyarlaması gelir: Charles Dickens'in "Great Expectations" romanının günümüzde geçen çok başarılı bir modern uyarlaması (1998).

Mexico'ya döndüğünde, başkışileri cinselliğe takmış iki yeniyetme ile yirmili yaşlarının sonlarında çekici bir evli kadın olan kıskırtıcı bir yol filmi, "Y tu mamá también"i (2001) çeker. Açık seçik cinselliği ve kimi zaman kabalaşmaktan çekinmeyen gülmececinin yanında, içerdiği toplumsal ve politik eleştiriler nedeniyle film, gerek eleştirmenler gerek izleyiciler tarafından çok tutulur ve büyük bir uluslararası başarı kazanır. Bu başarı onu tekrar ABD'ye götürecektir ve orada yazarı J.K.Rowling'in "Tüm seride en çok beğendiğim film" dediği "Harry Potter and the Prisoner of Azkaban" ile çok ilginç bir bilimkurgu filmi "Children of Men"i yönetecektir.

Harry Potter and the Prisoner of Azkaban (2004)

Guillermo del Toro Gomez

1964'de doğan, Katolik büyükannesi tarafından yetiştirilen ve Instituto de Ciencias'da eğitim gören Guillermo del Toro Gomez, ilk filmi 21 yaşındayken çekti. Sinemayla sekiz yaşından beri ilgilenen yönetmen çizgi roman uyarlamalarından tarihsel fantastik ve korku filmlerine pek çok türde eser verdi. 1998'de babasının Mexico'da kaçırılmasından sonra ABD'ye taşındı.

Franco döneminde geçen "El espinazo del diablo" (The Devil's Backbone) ve "El laberinto del fauno" (Pan's Labyrinth), en çok beğeni-

len yapıtlarıdır. "Kendimi bildim bileli canavarlara aşığım. Filmlerimde onları didik didik edip, nasıl çalıştıklarını, içlerinin nasıl görüldüğünü, toplumsal hayatlarının nasıl olduğunu öğrenmeye çalışırım", diyen Gomez'in düşlediği projeler arasında Frankenstein'in romana sadık bir Miltonien trajedi olarak uyarlanması var.

El laberinto del fauno (2006)

El espinazo del diablo (2001)

21 Gram (2003)

Babel (2006)

Oscar adayı ilk Meksikalı: Alejandro Gonzalez Inarritu

Biutiful (2010)

1963'de Mexico City'de doğan Alejandro Gonzalez Inarritu, en iyi yönetmen dalında Oscar adayı olan ilk Meksikalı'dır. Mexico City'nin karmaşık dünyasını anlatan 11 kısa film yapmak için başladığı çalışmalar giderek üç ana öyküye indirgenerek "Amores Perros" filmini oluşturmuştur.

Inarritu, bir trafik kazasının birbirine bağladığı çok karakterli ve çok öykülü filmini daha sonra benzer tarzda çektiği "21 gram" ve "Babel" ile ölüm üzerine bir üçleme haline getirmiştir. Ne yazık ki bu üç filmin başarısını

2010 yapımı "Biutiful" de sürdürmemiştir. Javier Bardem'e aynı yıl Cannes'da hak edilmiş bir 'en iyi erkek oyuncu' ödülü getiren bu iki buçuk saatlik hantal melodram, 'ölüm üçlemesi'nin asıl başarısının Inarritu'dan çok başka bir Meksikalıya, bu üç filmin de senaryosunu yazmış olan Guillermo Ariaga'ya ait olduğunu düşündürmektedir.

İlk kez kendi senaryosunu yazan Inarritu'nun bitmez tükenmez filminin iticiliğine karşın Ariaga, kendi yazıp yönettiği çok ilginç ilk filmi "The Burning Plain" ile parlak bir çıkış yapmıştır.

Carlos Reygadas

Meksika sinemasıyla ilgili bir yazıyı Carlos Reygadas'dan (d.1971) söz etmeden bitirmek olanaksız. İstanbul seyircisinin sadece festivallerden tanıdığı bu son derecede aykırı yönetmen sinema tutkusunu 1987'de Andrei Tarkovski'nin filmlerini izlerken fark etmiş.

Mexico'da hukuk okuyan Reygadas, uzunca bir süre Birleşmiş Milletler'de çalıştıktan sonra ilk filmi "Japon"u 2001'de yaptı.

Hayvanlara gerçek işkence ve yaşlı bir kadınla açık seçik ilişki sahneleri içeren bu filminden sonra, çirkin ve yaşlı karakterlerin rol aldığı sansürsüz çekimleri ve filmin başındaki uzun oral seks sahnesiyle Cannes'da skandal yaratan "Batalla en el Cielo"yu çekti (2004).

Modern Meksika sinemasının en ilgi çekici isimlerinden biri kabul edilen bu genç yönetmenin Dreyer'in "Ordet"inden esinlenen ve gerek seyirciden gerek eleştirmenlerden tam not alan bol ödüllü 2007 yapımı filmi "Silent Light" geçtiğimiz yıl İstanbul Uluslararası Film Festivali'nde gösterilmişti.

Bir sonraki yazımızda başka bir ülkenin sinemasında buluşmak üzere hepimize iyi seyirler. ■

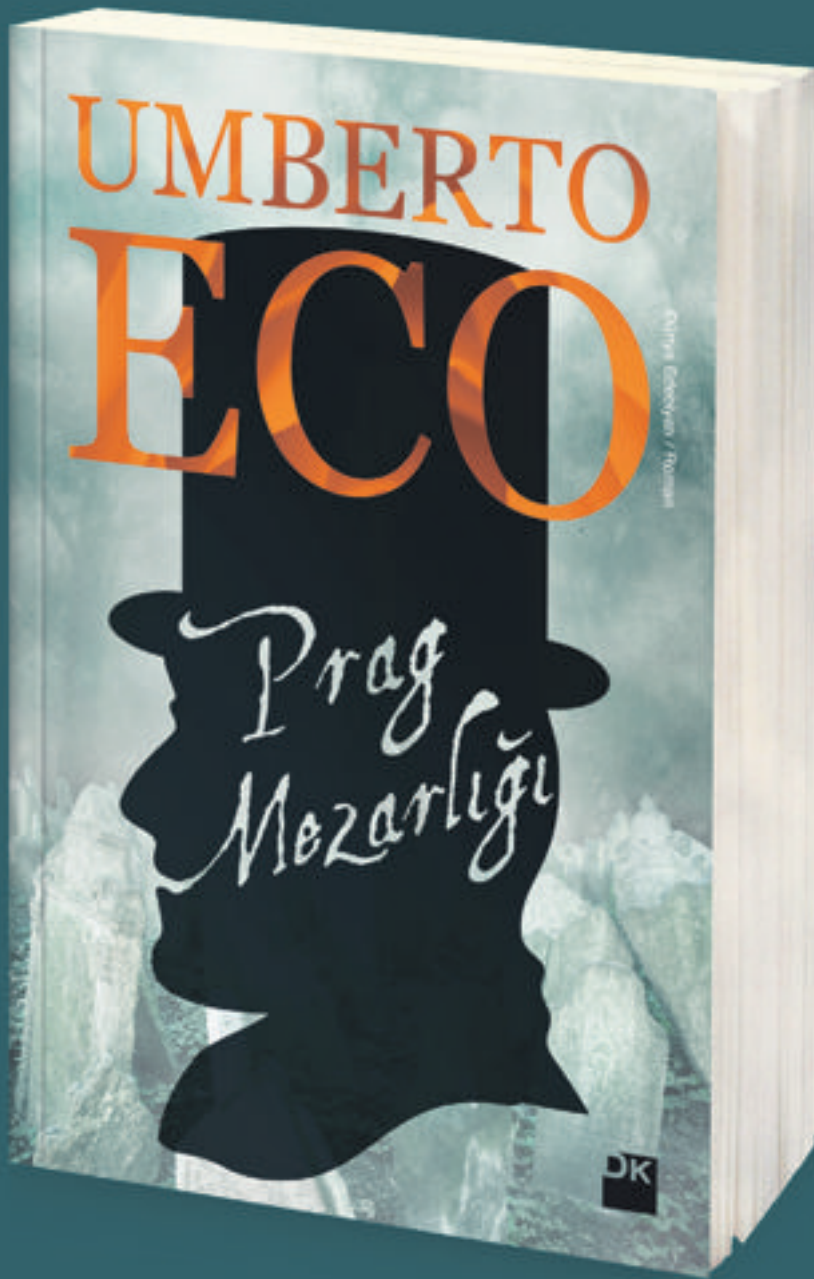
Batalla en el Cielo (2005)

Silent Light (2007)

TARİHİN EN BÜYÜK KOMPLO TEORİSİ

Avrupa tarihine yön veren gizli
belgeleri kim yazdı?

sizi
TAM BİR
KARNAVAL
BEKLİYOR!

PSIKOLOJİ

Esin ACIMAN

İnsana ait duyguların manzaraları

Masumiyet

'Çocuklar masumdur' denilir, çünkü onlar mucizelerle, perilerle, mutlu sonlarla dolu, iynin her daim kazandığı öykülere gülümserler. Çünkü onlar, henüz bilmiyorlar. O zaman, *masumiyet, bilmemek midir?* Bilince, anlayınca, artık masum değil miyiz? Masumiyetimizi, büyürken biz, yitiriyor muyuz? Kötülerin de egemen olabildiği bazı düzenleri gördüğümüz zaman, her sonun mutlu olmadığını, hatta kayıplar, acılar ve endişelerle kavrulan insan nüfusunun ürkünün çokluğunu algıladığımız zaman, biz artık masum değil miyiz? Masumiyet, düş, inanç ve umutla beslenen bir erdem midir? O zaman, masum olan, saf mıdır? *Saflık, bir za aptallık değil mi?*

Gerçek masumiyet, 'kötüyü' bilmemek değil, bilerek yapmama-yı seçmektir.

Masumiyetin sınanması, genç ve saf yaşlarda, henüz umutların taze ve düşlerin parlak olduğu zamanlarda değil, hayatın sıkıştırdığı, şartların zorlaştığı, seçeneklerin çoğalıp, kararların çok önem kazandığı, çarelerin azalıp, iki kaş arası çizgilerin arttığı zamanlardadır. İnsan, ancak bu zamanlarda, *ya kolayca, kötüye, yanlışca kaçır* ve sorunu 'halleder', ya da erdeme tutunur, prensiplerinden, değer yargularından ve ruhunun güzel iç düzeninden taviz vermeden *zora, iyiye ve doğruya gider*.

Aslında, insanlar büyüdükçe, gerçek masumiyete ulaşır.

Şüphe ve gerçek

Bildiğim mi, bilmediğim mi beni daha çok acıtır?

Şöyle bir ikilem yaşıyorum son günlerde: Diyelim ki, bir gizemin peşindeyiz, bir olguyu çok fazla merak ediyoruz; araştırmacı beynimizle ve bilgiye inanç gibi, din gibi bağlı varlığımızla, ille de bilmek ve anlamak istiyoruz. Ancak şüphelerimiz var doğal olarak, yani tamamen boş değil içimiz bu konuda. *Ve şüphelerimiz, öğreneceğimiz gerçeğin bizi çok fazla inciteceği doğrul-*

"Her çocuk, bir ressamdır. Zor olan ise, büyüünce de ressam olmayı sürdürürebilmek."
Pablo Picasso
(1881 - 1973)

tusunda. Aslında ortaya çıkaracağımız gerçekten berbat bir şekilde korkuyoruz. O zaman, ruhumuzun doğal koruyucuları, savunma mekanizmaları

devreye girip, 'umut' denilen o tuhaf ve şahane süreci başlatıyorlar içimizde. Ve 'belki de yanılıyorum' olasılığını gündemimize yerleştirip, hem bir taraftan şüpheleniyor, hem de derinimizde bir yerlerde, yanılmış olduğumuza inanmak istiyoruz.

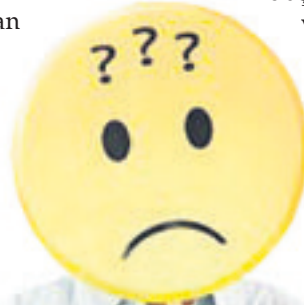
Kısacası henüz tam gerçeği bilmiyoruz ve bu nedenle henüz bu olgu bizim için karanlığı ve gizemi doğrultusunda, sadece zaman zaman içimizi buz gibi bir korkuyla dolduran bir olasılıktan öteye gitmiyor. Gerçeği henüz bilmiyor olmanın güvenli limanında, bir dalgayla kıydan azgın sulara sürüklenip, ama bir diğer dalgayla da tekrar sakin kıyıya, kumları yalayan dinginliğe dönebiliyoruz. *İçimizi umutla dindirebiliyoruz.*

O zaman şunu sormam gerekiyor, bilmemenin sahteliğinde mi yaşıyoruz ve bunu mu tercih ediyoruz?

Bilmemek işimize mi geliyor? Bilmemek bizi acıtmıyor mu? Ya ara ara beynimizi yoklayan, uykularımızı kaçırarak, sürekli izlemek ve ipucu toplamak zorunda kaldığımız bu sefil ruh halimize, sürekli alarmda olmaktan ve biteviye araştırmaktan yorulup duran beynimize ve yüreğimize ne demeli? Bilmekten kaçamıyor ki insan, gerçek eninde sonunda biz kaçsak da bizi buluyor. O zaman biliyoruz ve diyelim ki şüphelerimizde haklıydık ve bildiğimiz bizi acıtıyor. Ancak hiç olmazsa düşmanımızı tanıyoruz ve eğer mücadeleciler bir ruhumuz varsa, neyle ve nasıl savaşa-ğımızı da biliyoruz veya öğrenmeye başlıyoruz. O zaman tekrar soruyorum: *Bildiğimiz mi, bilmediğimiz mi bizi daha çok acıtır?*

Çoğunuz yaşamınızın bir anında bir hastanede, ilaç kokulu bir koridorda veya endişeyle umut karışımı bir duyguda, bir ameliyat odasının kapısında bulunmuşsunuzdur. Hastaneler, yaşam ve ölüm noktalarıyla birleşen bir doğru parçası gibi - arada başka hiçbir nokta kalmamışçasına - bütün diğer önceliklerin önem sıfatını yitirdiği, *dua, sevinç ve kederin iç içe geçtiği* tuhaf mekânlardır. Ve hastanelerde doktorlar, yaşamla ölüm arasında gidip gelen bir haberci gibi, hem tam ve dürüst gerçeği bilmeyi bekleyen, hem bilmekten korkan, hem de az sonra duyacağının iyi haber olmasını umut eden sevgili insanların önünde dikilirler sessizce - *ve siz, onların dosdoğru gözlerine bakarsınız*, onlar bunu bilirler. Eğer umutla gerçek doğru düzleme düşmüşse, boyunlarına sarılı-

verirsiniz. Bir kutlama anıdır bu. Bilmek, mutlandırmıştır sizi. Ancak ya verilen haber, aktarılan bilgi sizi deşiyorsa, bir çaresizlik ve nefes kesen bir acıyla baş başa bırakıyorsa, gene de gerçeği bilmeyi tercih eder misiniz? Kaçınız, henüz bu acıtan habere ulaşmadan, henüz şüpheler kadar umudun da var olduğu, o birkaç dakika öncesi-ne geri dönmek istersiniz? Kaçınız, *'Keşki ben bunu hiç bilmeseydim!'* dersiniz?

Aldatıldığını bilmeden, mutlu mesut yaşamak mıdır tercih edilen?

Veya sevildiğini sanarak?

Çocuğu korumaz mıyız, 'Her şeyi bilmese de olur,' diye?

Küçük beyaz yalanlara ne sıklıkta sığınırız, sevdiğimizizi incitmek için?

Bilmemek her şeye rağmen, bilmekten daha çok acıtıyor. Çünkü bilmemek bizi güçlendirmiyor. Aldatılan kişi, gerçeğin saklandığı çocuk, beyaz yalanlarla geçici teselliler bulanlar – hepsi bir gün eninde sonunda öğreniyorlar ve biliyorlar. Ve bu geçen sürede bilmemiş olmak, daha çok acıtıyor. Gerçek acıtıyor – doğrudur – ama saklanan gerçek daha çok acıtıyor, hem saklayana, hem de bilmeyeni.

Bedeli ne olursa olsun, gerçeği bilmek istiyoruz.

Affetmek ve unutmak

Affediyoruz ama unutmuyoruz, çünkü kırılmıştık bir kere. O zaman, *aslında affetmemiş olduğumuzu da anlıyoruz.*

Affetmek nedir? Önce sevmektir, öyle sevmek ki, ihaneti bile kabul edilebilir hale getirir. Ve bu sevgi, ardından anlamayı getirir. Ben, beni kıranın,

*bunu niçin yaptığını düşünürüm önce ve kendimde buna yol açacak hataları soruştururum; önce kendimi deşerim. Niçin? Çünkü seviyorum ve aslen affetmek ve yoluma onunla bir şekilde devam etmek istiyorum. Onu anladığım an ise, bu ihanetine haklı gerekçeler bulmuş oluyorum ki - işte o zaman – ona olan öfkem, usulca soluklaşmaya ve anlamsızlaşmaya başlıyor. Beni kırdığı olayı, bana sarf ettiği sözleri, günler geçtikçe, eskisi gibi anımsamamaya başlıyorum. *Unutmaya başlıyorum.* Ve ben, unutabildiğim gün, yaralarım kapandığı gün, hatta aranın da izlerini dahi bulamadığım gün, *işte ancak o gün, onu, gerçek anlamda affetmiş olduğumu anlıyorum.**

Oysa ben az önce, affettiğimizi ama unutamadığımızı söylememiş miydim? Kırılmıştık bir kere, dememiş miydim? *Unutamadığımız bir ihaneti, affedemediğimizi anlıyorum.* Unuttandan, bir insanın bir diğerini, aslında asla affetmemiş olduğunu anlıyorum.

Biz, sosyal varlığımızı ve duygusal gücümüzü, sevgi ve güvenle beslemezsek, içimiz zamanla kararıyor ve genel bir mutsuzluk düzenine geçiyoruz. Demek ki, *biz sevdiğimizize güvenmek ve güvendiğimizi de sevmek istiyoruz. Biri olmadan, diğeri olmuyor.*

Borç verdiğim en yakın dostum, kasamı anahtarsız teslim ettiğim iş ortağım, gün ışığına dahi çıkmaması gereken sırlarımı paylaştığım hayat ortağım, bana olan aşkına tam ve kesin güven duyduğum sevgilim, gizlimi saklımı bir telefon ucunda rahatça konuştuğum canım arkadaşım, saksılarımı ben yokken sulasın diye evimin anahtarını verdiğim karşı komşum – *özelimi, derinimi, malımı mülkümü, hatta ayıbımı paylaştığım insanlar, sevdiğim ve güvendiğim insanlar* – eğer gün gelir de dallarımı kıran rüzgârlara dönüşürlerse, salt beni ben yapanlar oldukları için, onlarsız yalnız, hatta belki anlamsız olduğum için, geçmişimde onlar olduğu ve geleceğimde de onlar olsun istediğim için, onları sevmeye devam etmem, yani onları anlamam ve sonra affetmem gerekiyor, kısacası unutmam gerekiyor.

"Kuru toprak üstündeki kırık dal, onu kıran rüzgarları affetse de, kırılmıştır bir kere..."
Duvar Kağıdı

Ama ben insanım – yapamıyorum. *Unutamıyorum.*

Biz, güvenimizin sınavlarının her birisinden de tökezlemeden, yalın ve tereddütsüz

geçebilmiş insanlarla var olmak istiyoruz. *Aslında affedecek hiçbir sevgili insanın ve unutmamız gereken hiçbir ihanetin var olmadığı bir dünyada yaşamak istiyoruz.* Bu istediğimizin gerçek ötesi boyutu ise bizi ürkütüyor. Çünkü insan ruhu, önce kendini kolluyor ve kendi çıkarı adına gelişen, önlenemez ihanetler ise hep var, hep oluyor. Tarihi öyküler, tarihi unutmamamız adına yazılıyor ve bu öykülerde, kahramanlar kadar, hainler ve kötüler de var. Mademki unutmamız istenmiyor, o zaman, nasıl affedebiliriz onları? Çünkü benim mantığım düz işliyor: biz, unutmadığımızı, affedemiyoruz. Sadece zamanın şifa gücüyle, çokça iz bırakacak yaraların en azından kanamasının durmasını bekliyoruz, o kadar. *Kırılmıştık bir kere, dallarımız ağaca geri dönemiyor.*

Ancak! Affetmeyi beceremezsek yüzümüzü geleceğe çeviremiyoruz.

İçimizdeki öfke dinmiyor.

Bir türlü huzurlanamıyoruz.

Affetmeden olmuyor. ■

Zaman bize hediye edilmiş boş bir defter gibidir, ne yazılırsa o okunur.

İkinci Dünya Savaşı yıllarında biri Müslüman diğeri Yahudi, iki gencin tüm imkânsızlıkların ortasında herkese ve her şeye rağmen yaşadıkları büyük aşkın öyküsü. Bağnazlık ve ırkçılığın yol açtığı yıkımlar ve her şeye rağmen mutluluğu "inşa etme" gayretlerine dair sıcacık, ama sarsıcı bir roman.

MODA

Viket PENSO

www.trendastic-ny.com

Bu kış kadınlar daha Seksi

Seksapel ve kadınsılık her sezon farklı şekillerde yorumlanarak karşımıza çıkar; bu sezon ise fetişizm olarak karşımıza çıkıyor. Bu akımın en ağırlıklı hissedildiği show ise hiç şüphesiz Louis Vuitton oldu. Mankenlerin asansörle podyuma çıktığı defilede, Kate Moss sigara içerek podyumda yürümüştü. Marc Jacobs büyük risk alıp tüm koleksiyonu bu tema üzerine kurdu.

Kışın gözdesi uzun paltolar

Kış geldi. Yağmurdan ve soğuktan kaçış olmadığına göre tasarımcılar paltolara da koleksiyonlarında yer verdi. Bu kış tasarımcılar ilham kaynaklarında iki zıt noktada birleşiyor. Bu sezon bize hem yerlere kadar uzanan düz kesim formlarda paltolar sunuyorlar, hem de geçen kış sinyalinin verdikleri pelerinleri abartılı ebatlarda şapkalarla kombinleyerek pelerine geri dönüş yapıyorlar.

Puantiye ve grafik desenlerle şaşırtın

Yaz mevsimiyle bütünleşen renkler ve desenler bu kış sezonu puantiyeler ve grafik desenlerle yılların tabusunu yıkıyorlar. Bu sezon baştan aşağı puantiye giyerek herkesi şaşırtabilir veya grafik desenlerle uyumsuzluktan kendi tarzınıza uygun bir uyum yaratabilirsiniz.

Yine mi ekose dediğinizi duyar gibi oluyorum. 2011/2012 Sonbahar/Kış sezonunun en büyük trendlerinden biri de boy boy kareler. Geçen sezonlarda en çok gömlek olarak karşımıza çıkan ekoseler, bu sezon etekten, cekete her tarzda ve her renkte karşımıza çıkıyor.

Smokinler de artık dışı

Geçen kışın feminen etek ve ceket takımları bu kış yerini siyah beyaz smokinlere bıraktı. Feminen bir dokunuş için ise kırmızı rujları ve yüksek topuklu ayakkabıları unutmayın.

Dantel... Hassas ve narin

Hassas ve narin olarak bilinen dantel zamana ayak uydurmuş olmalı ki bu sezon oldukça provokatif. Chanel'den Lanvin'e bu sezon moda devleri danteli tercih etti. Aman bu sezonun dantellerini, sandıktaki eski dantellerle karıştırmayın.

Kırmızı tabanların 'dünü ve bugünü'

Bugünlerde kırmızı tabanlara sahip olmanın en hesaplı yolu Christian Louboutin'in 25 Ekim'de piyasaya çıkan yarı otobiyografi yarı fotoğraf albümü niteliğinde olan kitabından edinmek. Kitapta Chanel ve Yves Saint Laurent'den başlayarak tasarımcının 20 seneyi aşan kariyeri anlatılıyor.

Missoni for Target'ın yeni tasarımcısı **JASON WU**

Missoni for Target koleksiyonunun ışık hızıyla raflardan kapışılmasının ve Target.com'u iki gün süreyle çökertilmesinin ardından, Target yeni tasarımcı işbirliğini ve hatta yeni koleksiyondan ilk 'sketch'i (taslak) yayınladı. Markanın 5 Şubat 2012'de satışa sunulacak olan yeni koleksiyonun tasarımcısı, Michelle Obama'nın favorisi Jason Wu.

BUCKINGHAM SARAYI'NA ZİYARETÇİ AKINI

Buckingham Sarayı her yıl kraliçenin yazın tatilde olduğu 10 hafta boyunca ziyaretçilere açılır. Bu seneki geleneksel sergide Kate Middleton'un, 29 Nisan'da Prens William ile evlenirken giydiği gelinlik de sergilendi. Sarah Burton tasarımı gelinliği görmek için sergiye gelen ziyaretçilerin sayısı bu yıl %50 artarak, 600.000'e ulaştı. Bu rakkam günde yaklaşık 10.000 ziyaretçinin sergiyi gezdiğini açıklıyor.

LOUIS VUITTON'DAN 'MODA SANATI'

Louis Vuitton, uzun süre tadilatla kalan Milano'daki Montenapoleone mağazasının açılışını Milano Moda Haftası'ndan, 9 Ekim tarihine kadar açık kalan çok özel bir sergiyle kutladı. 30 farklı kombinden oluşan "Louis Vuitton: The Art Of Fashion" sergisi, Louis Vuitton tasarımcısı Marc Jacobs'un yaratıcılığını onurlandırmak üzere düzenlendi. Sergide ayrıca Jacobs'ın Richard Prince, Julie Verhoeven, Stephen Sprouse ve Takashi Murakam ile ortak çalışmalarını da sergilendi.

Sovyetler Birliđi'nin adını kayıtlardan
sildiği Babel'i, edebiyat dnyvası hiç unutmadı...
Kısa yaşamına olağanüstü eserler sığdıran
Babel ilk kez tüm öyküleriyle Can'da.

İZAK BABEL

ODESSA ÖYKÜLERİ

TOPLU ÖYKÜLER I

ÖYKÜ

Çeviri: ERGİN ALTAY

SANAT AJANDASI

Jale KOHEN ALDIŞ

İstanbul yine sanatla
dopdolu.
Kaçırılmaması gereken
sergiler, tangodan
nostaljik esintilere
pek çok konser...
Mutlaka biri size göre!

SONBAHARDA RUHUNUZU SANATLA ISITIN

TANGO'NUN USTALARI İSTANBUL'DA!

"İstanbul Tango Ritual" uluslararası tango festivali, bu yıl da Arjantinli ustaları ve uluslararası DJ'leri Türkiye'de ağırlayacak ve yüzlerce tangoseverle buluşturacak.

Bu yıl altıncısı düzenlenecek olan İstanbul Tango Ritual Uluslararası Tango Festivali, dünyaca ünlü dansçıları ve DJ'leri İstanbul'da konuk edecek. 2 - 6 Kasım 2011 tarihleri arasında gerçekleşecek olan festival kapsamında özel dans şovları, milongalar (tango geceleri) ve Arjantinli ustalardan atölye çalışmaları yer alacak. İstanbul Tango Ritual bu yıl farklı mekanlarda tangoseverlere unutulmaz anlar yaşatacak.

Armada Otel, Suada, Liman Lokantası, Yapı Endüstri Merkezi

Osman Hamdi Bey
ve Amerikalılar

"Hayal
ve
Hakikat"

SOPHIE CALLE: "SON KEZ, İLK KEZ"

"Görmek" duyusunun başrolde olduğu sergi, ziyaretçileri sarsıcı bir yolculuğa çıkarıyor...

Newsweek tarafından günümüzün en önemli 10 çağdaş sanatçısı arasında gösterilen, dünyaca ünlü Fransız sanatçı Sophie Calle bu çalışmasıyla sanatseverleri, üzerinde hiç düşünülmemeyen, varlığı hiç sorgulanmayan "görme" yetisinin farklı boyutlarını düşünmeye davet ediyor.

Sophie Calle, "Son Kez" ile İstanbul'a, görme yetisini kaybetmiş insanların gözünden bakıyor. Sophie Calle, serginin "İlk Kez" isimli 2. bölümünde, İstanbul'da yaşayan ancak denizi hiç görmemiş insanların denizle ilk karşılaşmalarını görüntülüyor. Aynı bölümdeki ayrı bir odada ise bir grup çocuğun denizi ilk gördükleri anda çekilen videosu gösteriliyor.

Projede yer alan kişiler, İç ve Doğu Anadolu'dan göç edenler arasından seçildi. Yeni bir gelecek arayışıyla, köklerini geride bırakarak göç ettikleri İstanbul'a eğreti halde ilişen, şehri tanımadan, onu çevreleyen denizi görmeden yaşayan, kente yabancı kalmış bu kesim, Sophie Calle'in sanatçı dürtüsünü cezbederek projeye hayat veriyor.

Eserlerinde insan zaafını tasvir eden, kimlik ve mahremiyet gibi konuları işleyen Calle, günümüzün yaşayan en büyük çağdaş sanatçıları arasında gösteriliyor.

Sakıp Sabancı Müzesi

OSMAN HAMDİ BEY VE AMERİKALILAR: "ARKEOLOJİ, DİPLOMASİ, SANAT"

Sergi, ressam, arkeolog ve müzeci Osman Hamdi Bey ile Amerikalı arkeolog ve fotoğrafçı John Henry Haynes ile Prof. Hermann Vollrath Hilprecht'in Osmanlı topraklarında kesişen yaşamlarından yola çıkarak, Amerikalı arkeologların Osmanlı topraklarındaki ilk kazılarını

-Assos ve Nippur- ve iki ülke arasındaki diplomatik ilişkileri konu alıyor.

Çeşitli müze ve özel koleksiyonlardan derlenen Osman Hamdi Bey resimleri, 19. yüzyıla ait arkeolojik fotoğraf ve çizimler, mektuplar, seyahat günlükleri ve ilk kez sergilenen arkeolojik eserlerden oluşuyor. Osman Hamdi Bey'in az bilinen resimlerinin yanı sıra, Pennsylvania Üniversitesi Müzesi'nde keşfedilen ve bugüne kadar bilinmeyen iki resmi de sanatseverlerle ilk kez buluşuyor.

Suna ve İnan Kıraç Vakfı Pera Müzesi

HAYAL VE HAKİKAT

Modern ve çağdaş sanatta kadın sanatçıların öncü ve eleştirel pozisyonlarını merkez alan sergi, Türkiye'nin sosyokültürel tarihine yeni ve alternatif bir bakış sunuyor.

Sergi, kadın sanatçıların 1900'lü yılların başından bugüne uzanan üretim sürecini kapsayarak, resimden videoya birçok farklı sanat disiplinine yer veriyor.

"Hayal ve Hakikat" adlı romanı kendisine referans olarak alan sergi, modern ve çağdaş Türk sanatı tarihinin özeti niteliğini taşıyor; hayat hikayeleri ve üretimleri hakkında fazla bir bilgiye sahip olmadığımız ve artık adları unutulmaya yüz tutmuş öncü kadın sanatçıları, yeniden keşfedilen modernleri ve neredeyse son kırk yıldır çağdaş sanat ortamını düşünsel tavır ve pratik eylemleriyle yönlendiren 74 sanatçıyı birbirine bağlıyor.

Istanbul Modern

Osman
Şengezer

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ: HAYATA TEHDİT VE YENİ ENERJİ GELECEĞİ

Amerikan Doğal Tarih Müzesi'nin 2008 yılında New York'ta açtığı ve 237.000 kişi tarafından ziyaret edilen kutup ayısından ölü bir mercanara, anime kürelerden çeşitli interaktiflere yer verilerek geçmişle günümüzü gözler önüne seren sergi temelde, iklim değişikliği ve küresel ısınma konusunda farkındalık yaratmak ve birey olarak yapılan davranışların kısa ve uzun vadede doğurduğu etkiler hakkında başta çocuklar ve aileler olmak üzere kamuoyunu bilinçlendirmeyi hedefliyor.

21.yy'ın en karmaşık, önemli, bilimsel ve sosyal konusu hakkında bilgi veren "İklim Değişikliği" sergisi, her yaşta ziyaretçiye hitap ederken, gelecek nesiller için de iklim değişikliğinin yol açacağı sonuçları sunuyor. Tek bir çözümün olmadığına dikkat çeken sergi, ziyaretçilere kişisel, toplumsal ve devletlerarası eylemlerin bu soruna ne kadar etkili çözümler sunabileceğini de gösteriyor.

Santralistanbul

CONTEMPORARY İSTANBUL SANAT FUARI

Contemporary Istanbul jürisi tarafından seçilen ulusal ve uluslararası galerilerin katılımıyla oluşan ve çağdaş sanatın sunulduğu uluslararası çağdaş bir sanat buluşması olan Contemporary İstanbul Sanat Fuarı'nın ikincisi 29 Kasım - 2 Aralık tarihleri arasında İstanbul'da gerçekleştirilecek. Dünyanın en genç sanat fuarları arasında yer alan ve şimdiden temsil ettiği bölgenin en önemli sanat fuarı olmaya aday Contemporary İstanbul, Batı ve Kuzey dünyası kadar Doğu ve Güney dünyasından da galerilere ev sahipliği yapacak. Resim, Heykel, Seramik, Video, Fotoğraf, Yerleştirme, Gravür/ Kâğıt üzeri işler ve Sayılı baskılar gibi pek çok dalda ürünün yer alacağı fuar çağdaş sanatı temsil eden galerilerin ve sanatçıların katılımı ile gerçekleştirilecek.

Lütfi Kırdar Uluslararası Kongre ve Sergi Sarayı
Rumeli Binası

Contemporary İstanbul
Sanat Fuarı

OSMAN ŞENGEZER

Sergide, sahnelere renk ve hayat katan usta Osman Şengezer'in, eskiz, dekor-kostüm ve maketlerinden oluşan son dönem yapıtları yer alıyor.

Osman Şengezer 1960 yılında, Ankara Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü'nde dekor ve kostüm çalışmalarına başladı. Daha sonraları, Ankara Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü'ne, ardından da İstanbul Devlet Opera ve Balesi Müdürlüğüne nakloldu ve 2007 yılında emekli olana kadar bu kurumda çalıştı.

Dekor ve kostüm tasarımlarının yanı sıra "Başdekoratör" lük görevini uzun yıllar yürüten Şengezer, ayrıca Bale yöneticiliği, Sanat Teknik Müdürlükleri ve program dergilerinin yayınlanmalarında çalıştı. Sayıları 480'i geçen dekor ve kostümleri, Opera, operet, bale, modern dans, tiyatro, müzikal, sinema filmi, TV filmi tasarımlarını kapsamaktadır.

1963'den bu yana, kişisel ve karma bir çok sergiye katılan sanatçının eserleri 22 Kasım'a kadar görülebilir.

Almelek Sanat Galerisi

The Duke Ellington Orchestra

The Duke Ellington Orchestra

Caz tarihine son elli senenin en büyük jazz yeteneği olarak geçen Duke Ellington, çok üretken bir besteci, piyanist ve orkestra şefi olarak bilinir. İki binin üzerinde şarkı bestelemiştir.

Duke Ellington, 1919'dan, 1974'de ölümüne kadar yönettiği sayısız toplulukta, growl and plunger, "junge-style" ve insan sesini, sözsüz nota çalan bir enstrüman gibi kullanarak, jazz alanında bir çok yeniliğin temsilcisi oldu.

Duke Ellington Orkestrası, 2007 yılından beri hiç durmadan dört kıtayı dolaşarak Duke Ellington'un müziğini tüm dünyaya tanıtmaya devam ediyor. Orkestra gittiği her ülkede caz severlerden büyük ilgi görüyor.

19 Kasım , 21:00 / TİM Show Center

Paul Anka

Billboard dergisi tarafından Elvis Presley ve The Beatles ile birlikte 21. yüzyılın en büyük müzik ikonları arasında gösterilen Kanadalı Paul Anka, yarım yüzyılı aşkın kariyerine "Diana", "My Way", "Having My Baby", "Put Your Head On My Shoulder", "You're My Destiny" ve "Lonely Boy" gibi sayısız hit şarkıyı sığdırdı.

80'ler ve 90'ların sevilen pop ve rock şarkılarını kendi üslubuyla seslendirdiği Rock Swings albümüyle hayran kitlesini genişleten Paul

Paul Anka

Anka, dünya çapında satışı yarım milyona varan bu albümüyle Billboard'un En İyi Caz Albümleri listesinde ikinci sıraya kadar yükseldi, İngiltere listelerinde ilk 10'a girdi ve İngiltere, Fransa ve Kanada'da altın plak kazandı.

Albüm ve single satışları toplamda 80 milyonu aşan müziğin bu yaşayan efsanesi, güçlü sesi ve unutulmaz şarkılarıyla, bizi popüler müzik tarihinde yolculuğa çıkaracak.

14 Kasım 21:00 / Haliç Kongre Merkezi

LATİN MÜZİĞİNİN EFSANELERİ AYNI SAHNEDE!

Buena Vista Social Club & Omara Portuondo

Hayatı bir filmde farksız olan, sanat hayatına sayısız Grammy ve daha nice ödülü sığdıran, Latin müziğine adını altın harflerle yazdıran, eşsiz ses Omara Portuondo milyonlarca seyircisine yaşattığı ölümsüz anları bizlerle paylaşmaya geliyor. Bugüne kadar onlarca kez çıktığı dünya turneleri ile rekora koşan "Latin Diva" konserine yer bulunamayan sınırlı isimlerden biri olmakla meşhur... Omara Portuondo'ya bu konserde eşlik eden ve turneyi ölümsüz kılan ise dünyanın dört bir tarafında konser vermiş, latin müziğini dünyaya sevdirmiş birden çok kez Grammy ödülü kazanmış Buena Vista Social Club olacak.

6 Aralık, 21:00 / Ora Arena

Omara Portuondo

İmplant hakkında bilmediklerimiz...

İmplant tıpta bir materyalin fonksiyon görmesi için vücut içerisine yerleştirilmesi anlamına gelir. Diş hekimliğinde kullandığımız dental implantlar ise çekilmiş dişlerimizin taşıyıcı kısımları olan köklerinin görevini taklit eden yapılardır. Dental implantlar çene kemiğine anestezi altında yerleştirilir, yeterli iyileşme süresi sonucunda planlanan protezlerin yapımına başlanır.

Diş hekimliği alanında implantın tarihi geçmişine baktığımızda M.Ö. 3000'li yıllardan gelen ilk bilgileri yakalayabiliyoruz. O zamanlarda inorganik maddelerle, ölmüş fakir insanların dişlerine kadar geniş bir yelpazede denemelerin yapıldığını öğrenmekteyiz. Günümüzde artık bilimin bizi getirdiği nokta saf titanyumdan elde edilen, yüzeyi mikro partiküllü, diş kökünün formunu taklit eden implantlardır.

İmplantların yerleştirilmesi anestezi altında yapılmakta olup, işlem esnasında hiçbir acı duyulmamaktadır. Her çene kemiği kalınlık, yükseklik ve kemik kalitesi bakımından implant yerleştirilmesine uygun olmayabilir. İmplant planlanan hastalarımızın gerekli radyolojik incelemeleri sonucunda mevcut kemik yapısı o anda implanta uygun olmasa dahi, sinüs lift, kemik ogmentasyonu gibi ileri cerrahi tekniklerle yeterli uygunluğu elde edebilmekteyiz. İmplantların yerleştirilmesini takip eden 3-6 aylık kemikle tam kaynaşma (osteointegrasyon) sürecini takiben planlanan protezlerin yapımına başlanmakta ve hızla sonuçlandırılmaktadır. İmplant hastalarının en büyük endişesi elbette ki implantın vücut tarafından kabul ya da reddidir. Bugün

global düzeyde yapılan araştırmalar göstermektedir ki implantların erken ya da geç dönemdeki retlerinde kötü ağız hijyeni 1. sırada yer almaktadır. İmplant uygulamasındaki başarı sadece implantın kalitesine değil, uygulayan doktor ve ekibinin tecrübesine, ortam hijyenine de bağlıdır. İmplantlar doğal dişler gibi çene kemiğine adapte olmakla beraber daha farklı bir yapıda bağlanmaktadır. Bu sistem farkından dolayı çiğneme güçleri altındaki davranışları farklı olduğu için mümkün olduğunca doğal diş-implant direkt bağlantısı tercih edilmemektedir.

İmplant uygulamaları hastaların eksik dişlerinin durumuna göre sabit (köprü) ya da tam dişsizlik (total protez) durumlarında sadece protezin oynamasını sağlamak için yapılabilir. Bu seçenekler tedavi öncesi tüm ayrıntılarıyla hastalarımıza anlatılmaktadır. İmplant uygulamalarının hastalar üzerinde herhangi (kanser, vb.) bir hastalık oluşturma ihtimali yoktur. ■

Dr. Cemal ve Dr. Akgün implant tedavisi sırasında

İmplant destekli köprü

implant destekli total protez (protezin oynamazlığı sağlanır)

Tek diş eksikliğinde implant

Elegans Anti Aging Oxygen

maksimum
hijyen sağlar

MAXIMUM
OXYGEN
ETKİSİ
10
ÜSTÜN
ÖZELLİK
YENİ
HİBRİT
FORMÜL

Elegans Anti Aging Oxygen, European Norm prEN 15457 Kalite Belgeli olup hastane, okul, kreş, çocuk odaları gibi ekstra hijyen gerektiren mekanlar için ideal çözümdür. Yeni özelliği olan Maximum Oxygen Etkisi, hibrit formülü ile düşük VOC özelliğinden gelir ve maksimum sağlıklı yaşam alanları yaratır.

Maximum OXYGEN etkili	Hibrit formüllü
Küf önleyici	Antimikrobiyel
Maksimum silinebilir	Kir ve lekeleri bloke eden
Ekstra m ² kazandıran	Çevre dostu
Silikonlu	Kılcal çatlakları örtücü

 Polisan
HOME COSMETICS

Çocuk şekici...

www.polisan.com.tr

Yeni BMW 1 Serisi

BMW İletişim Merkezi
0850 2521010
www.bmw.com.tr

Sheer
Driving Pleasure

TEK RUH. İKİ FARKLI BEDEN.

Beklentilerinizi tam anlamıyla karşılayacak farklı tasarım ve donanımlara sahip iki ayrı karakter: Urban Line ve Sport Line. Hangisini seçerseniz seçin, BMW TwinPower Turbo motoruyla daha güçlü, daha ekonomik, daha çevreci ve sınıfının kurallarını baştan yaratan bir otomobile sahip olacaksınız. Modern ve sportif tasarım, sekiz ileri otomatik şanzıman, ekonomik sürüş desteği ECO PRO ve çok daha fazlasıyla Yeni BMW 1 Serisi, Borusan Otomotiv Yetkili Satıcıları'nda sizi bekliyor.

YENİ BMW 1 SERİSİ. URBAN LINE VE SPORT LINE.

BMW EfficientDynamics
Daha az tüketim. Daha fazla sürüş keyfi.

Borusan Otomotiv
İnce zevkler, yüksek standartlar.

BMW 116i (otomatik şanzıman): 136 bg, ortalama yakıt tüketimi: 5,6 lt/100 km, ortalama CO₂ emisyonu: 131 g/km.
BMW 118i (otomatik şanzıman): 170 bg, ortalama yakıt tüketimi: 5,6 lt/100 km, ortalama CO₂ emisyonu: 131 g/km.